

ØF-rapport 18/2012

Gjøviks rolle som regionsenter

av

Per Kristian Alnes
Katrine Gløtvold-Solbu
Svein Erik Hagen
Morten Ørbeck

Østlandsforskning

Østlandsforskning ble etablert i 1984. Instituttet har siden 2011 vært organisert som et aksjeselskap med Hedmark fylkeskommune, Oppland fylkeskommune, Høgskolen i Lillehammer, Sparebanken Hedmark og Stiftelsen Østlandsforskning som eiere. Østlandsforskning er lokalisert på Lillehammer, men har også et kontor på Hamar.

Instituttet driver anvendt, tverrfaglig forskning og utvikling. Østlandsforskning er orientert mot en bred og sammensatt gruppe brukere. Den faglige virksomheten er konsentrert om to områder:

- Næringsliv og regional utvikling
- Velferd, organisasjon og kommunikasjon

Østlandsforskning viktigste oppdragsgivere er departementer, fylkeskommuner, kommuner, statlige etater, råd og utvalg, Norges forskningsråd, næringslivet og bransjeorganisasjoner.

ØF-rapport 18/2012

Gjøviks rolle som regionsenter

av

Per Kristian Alnes
Katrine Gløtvold-Solbu
Svein Erik Hagen
Morten Ørbeck

Tittel: Gjøviks rolle som regionsenter

Forfatter: Per Kristian Alne, Katrine Gløtvold-Solbu, Svein Erik Hagen, Morten Ørbeck

ØF-rapport nr.: 18/2012

ISBN nr.: 978-82-7356-716-1

ISSN nr.: 0809-1617

Prosjektnummer:

Prosjektnavn: Gjøviks rolle som regionsenter

Oppdragsgiver: Regionrådet i Gjøvikregionen

Prosjektleder: Per Kristian Alnes

Referat: I rapporten gis en oversikt over befolknings- og næringsutviklingen i Gjøvikregionen. Videre drøftes Gjøviks rolle som regionsenter, Gjøviks rolle i Mjøsregionen og Gjøviks rolle som del av Stor-Oslos bo- og arbeidsmarked.

Emneord: Gjøvikregionen, regionsenter, befolkning, Mjøsregionen

Dato: November 2012

Antall sider: 90

Pris: Kr 000,-

Utgiver: Østlandsforskning
Postboks 223
2601 Lillehammer

Telefon 61 26 57 00
Telefaks 61 25 41 65
epost: post@ostforsk.no
<http://www.ostforsk.no>

Dette eksemplar er fremstilt etter KOPINOR, Stenergate 1 0050 Oslo 1. Ytterligere eksemplarfremstilling uten avtale og strid med åndsverkloven er straffbart og kan medføre erstatningsansvar.

FORORD

Østlandsforskning er av Gjøvik Næringsråd bedt om å gjøre en analyse av Gjøviks rolle som regionsenter. Fase 1 av arbeidet rapporteres i foreliggende rapport. Analysen kan eventuelt videreføres i en fase 2. Fase 1 baseres på tilgjengelig registerbasert statistikk og spesialkjøringer, hovedsakelig fra Statistisk sentralbyrå.

Arbeidet har vært ledet av Per Kristian Alnes og utført i samarbeid med Katrine Gløtvold-Solbu, Svein Erik Hagen og Morten Ørbeck.

Innenfor prosjektets frister har det vært mulig å få med den statistikken som ultimo august 2012 forelå fra Statistisk sentralbyrå. I praksis betyr dette at vi har alle befolkningstall er oppdatert t.o.m. 1. januar 2012, mens omtalen av arbeidsliv og pendling bygger på data fram til 4. kvartal 2011.

Lillehammer, november 2012

Fornavn Etternavn
forskningsleder

Per Kristian Alnes
prosjektleder

Innhold

1	Befolkning	13
1.1	Befolkningsutvikling - nasjonale trekk	13
1.1.1	Befolkningsutviklingen i Gjøvikregionen	14
1.1.2	Sammenlikninger med nabokommuner/-regioner og landet	15
1.1.3	Flytting inn og ut av Gjøvik siste 5 år	16
1.1.4	Utviklingen etter kommune og tettsted	20
1.1.5	Utviklingen etter kommune og delområde	23
1.1.6	Befolkningsstrukturen i Gjøvikregionen	26
1.1.7	Sammenlikninger med nabokommuner/-regioner og landet	27
1.2	Befolkningsframskrivninger	29
1.2.1	Framskrivninger for Gjøvik kommune og Gjøvikregionen	29
1.2.2	Sammenlikninger med nabokommuner/-regioner og landet	31
1.2.3	Aldersstruktur og omsorgsraten	33
2	Arbeidsmarked	35
3	Gjøviks rolle som regionsenter.....	41
3.1	Regiondanning og integrasjon gjennom pendling	42
3.2	Gjøvik som varehandelssenter	47
3.3	Gjøvik som kultursenter	51
3.4	Gjøvik som utdanningssenter	53
4	Drøfting.....	59
4.1	Gjøviks rolle som regionsenter	59
4.2	Gjøvik i Mjøsregionen	61
4.3	Gjøviks rolle som del av Stor-Oslos bo- og arbeidsmarkedsregion	63
4.3.1	Betydningen av infrastruktur for regionforstørring og regional utvikling	63
4.3.2	Avstander, trafikk og kollektivtilbud langs veg og bane rundt Gjøvik	65
4.3.3	Muligheter og strategivalg	67
5	Referanseliste	70
6	Vedleggstabeller	72

Figurer

Figur 1:	Befolkningsutviklingen 1.1.1970 - 1.1.2012 (Indeks 1970=100). grunnlag av SSB.....	13
Figur 2:	Befolkningsutviklingen i Gjøvikregionens kommuner 1951-2012.	14
Figur 3:	Befolkningsendring utvalgte kommuner og regioner rundt Gjøvik 1970-2012.	15
Figur 4:	Befolkningsendring utvalgte kommuner og regioner rundt Gjøvik 1.1.2000-1.1.2012 fordelt på fødsels- og flytteoverskudd.	16
Figur 5:	Inn- og utflytting til og i Gjøvikregionen siden 2007	17
Figur 6:	Nettoinnvandring til Norge 1970-2011 etter landbakgrunn (utvalg).	18
Figur 7:	Prosentvis befolkningsendring 1.1.2007-1.1.2012 Økonomiske regioner på Østlandet. Fordelt på innbyggerkategori.....	19
Figur 8:	Innvandring til Gjøvikregionen 2007-2011 etter land. Rangert etter bruttoinnvandring.	20
Figur 9:	Tettsteder i Gjøvikregionen.	21
Figur 10:	Befolkningsutviklingen i Innlandsbyenes tettsteder, kommuner og regioner siste 12 år	23
Figur 11:	Prosentvis befolkningsendring siden 2000-2012 per delområde i Gjøvikregionen.	26
Figur 12:	Befolkningsframskrivninger for Gjøvik kommune	30
Figur 13:	Befolkningsframskrivninger for Gjøvikregionen.	31

Figur 14: Befolkningsendring 2012-2040 for kommuner i Gjøvikregionen og i utvalgte bykommuner i Innlandet	32
Figur 15: Befolkningsendring 2012-2040 på regionalt og nasjonalt nivå.	32
Figur 16: Omsorgsraten: Utvikling i antall personer 67+ / antall personer 20-66 år, basert på framskrivingsalternativet MMMM.....	33
Figur 17: Sysselsatte med bosted og arbeidssted i Gjøvik og regionen for øvrig 1986-2011	36
Figur 18: Arbeidsplassutvikling i Gjøvik sammenliknet med utvalgte regioner og kommuner. hhv. 1986- 2011 (indeks 1990=100) til venstre og 2000-2011 i prosent til høyre.....	37
Figur 19: Gjøvik kommunes arbeidsmarkedsintegrasjon mot viktige regioner/kommuner 1990, 2000, 2011	42
Figur 20: Flyttestrømmer inn og ut av Gjøvik kommune i perioden 2006-2010	46
Figur 21: Varehandel i 2011 i kroner per innbygger. Den røde streken viser landsgjennomsnittet.	49
Figur 22: Culture Opportunity Index (COI). Antall sysselsatte etter arbeidssted i kulturnæringer per 100 innbyggere. Den røde streken viser landet totalt.	52
Figur 23: Registrerte studenter (v. figur) og ansatte (h. figur) i statlige høyskoler 2002-2011/12(vår).	55
Figur 24: Registrerte studenter (v. figur) og ansatte (h. figur) i Høgskolen i Gjøvik 2002-11/12 (vår).	56
Figur 25: Variasjoner i sentrale utviklings indikatorer mellom senter- og omlandskommuner....	61

Tabeller

Tabell 1: Flyttemønsteret blant kommunene i Gjøvikregionen.....	17
Tabell 2: Befolkningen i Gjøvikregionen etter tettsted i 2012 og 2000. Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk Sentralbyrå.....	22
Tabell 3: Befolkningen i Gjøvikregionen etter delområde i 2012 og 2000	25
Tabell 4: Aldersfordelt befolkning i Gjøvikregionens kommuner, bykommuner og regioner i Innlandet, Akershus, Oslo og Norge.	28
Tabell 5: Representasjonsindekser for befolkningens fordeling på aldersgrupper.	29
Tabell 6: Sysselsatte i Gjøvikregionen i 4. kvartal 2011 etter både arbeids- og bostedskommune.	36
Tabell 7: Arbeidsplasser i Gjøvik kommune og utvalgte bykommuner i Hedmark og Oppland etter næring og sektor 4. kvartal 2011.	38
Tabell 8: Arbeidsplasser i Gjøvikregionen og utvalgte regioner i Hedmark og Oppland etter næring og sektor 4. kvartal 2011	39
Tabell 9: Pendlingsandeler til utvalgte regionsentre. Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk sentralbyrå.	44
Tabell 11: Omsetningstall i varehandel 2011 og markedsandeler 2000-2011.....	50
Tabell 12: Ansatte og overrepresentasjoner innenfor Gjøviks varehandel, 4. kvartal 2011	51
Tabell 13: Nøkkeltallene for høyskolene i Innlandet i 2008/12	53
Tabell 13: Reisetid med bil internt i Gjøvikregionen. Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av www.finn.no	60
Tabell 15: Pendling mellom Mjøsbysene 2011.	63
Tabell 16: Vekst i folketall i småbyer i Oslos omland 1994-2012.....	65
Tabell 17: Reisetid med bil mellom byer i Mjøsområdet, Elverum, Gardermoen og Oslo.	66
Tabell 18: Reisetider, avganger og avstander til og fra Gjøvik i dag.	66
Tabell 16	72
Tabell 17: Befolkningsstruktur i Østre Toten kommune 2012	72
Tabell 18: Befolkningsstruktur i Vestre Toten kommune 2012	73
Tabell 19: Befolkningsstruktur i Søndre Land kommune 2012.	73
Tabell 20: Befolkningsstruktur i Nordre Land kommune 2012	73
Tabell 21: Kjønn- og aldersstruktur Gjøvik kommune, 1992, 2002, 2012.	74
Tabell 22: Kjønn- og aldersstruktur Vestre Toten kommune, 1992, 2002, 2012.	74
Tabell 23: Kjønn- og aldersstruktur Østre Toten kommune, 1992, 2002, 2012.	75
Tabell 24: Kjønn- og aldersstruktur Søndre Land kommune, 1992, 2002, 2012.	75
Tabell 25: Kjønn- og aldersstruktur Nordre Land kommune, 1992, 2002, 2012.	76
Tabell 26: Arbeidsplasser i kommunene i Gjøvikregioner etter næring og sektor 4. kvartal 2011	76
Tabell 27: Endring i arbeidsplasser i kommunene i Gjøvikregioner etter næring og sektor (2008-2011)	77

Tabell 28: Endringer i arbeidsplasser i Gjøvik kommune og utvalgte bykommuner i Hedmark og Oppland etter næring og sektor (2008-2011).....	77
Tabell 29: Arbeidsplasser i økonomiske regioner i Hedmark og Oppland etter næring og sektor 4. kvartal 2011	78
Tabell 30: Andelen arbeidsplasser i økonomiske regioner i Hedmark og Oppland etter næring og sektor 4. kvartal 2011.	78
Tabell 31: Lokaliseringskoeffisienter til arbeidsplassene i de økonomiske regioner i Hedmark og Oppland etter næring og sektor 4. kvartal 2011.....	79
Tabell 32: Endring i arbeidsplasser i byregionene etter næring og sektor (2008-2011)	79
Tabell 33: Pendlingsmatrise 2012. Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk sentralbyrå	80

SAMMENDRAG

I perioden 2000-2012 vokste Gjøvikregionens innbyggertall med drøyt 2 000 eller 3,3 prosent til 69 406. Dette tilsvarer en årlig vekst på 183 eller i underkant av 0,3 prosent, som er bedre enn på 1990-tallet. I Gjøvik kommune vokste innbyggertallet i samme periode med 2 189 eller 8,1 prosent til 29 202. Dette tilsvarer en årlig vekst på 182 personer eller 0,7 prosent. Både regionen og kommunen har imidlertid svakere befolkningsvekst enn nasjonalt (+11,3 prosent) noe som i stor grad skyldes aldersstruktur og lave eller negative fødselsoverskudd.

Det er nettoinnflytting som har gitt befolkningsvekst i regionen. Med lave eller negative fødselsoverskudd er det også gjennom økt nettoinnflytting at Gjøvik og Gjøvikregionen kan øke veksttakten. En hører i den sammenheng ofte hvor viktig det er å beholde ungdommen, og/eller hvor viktig det er å få tilbake den utflyttede ungdommen. Det er kanskje enda viktigere å få tak i nykommere, og det kan være et stort vekstpotensial i å holde på videreflytterne, dvs. de nykommerne som er bosatt i kommunen i perioder, men som senere flytter videre til andre kommuner. Innenlandsk tilflytting og innvandring vil også være viktig for å møte utfordringen med en aldrende befolkning. Dette forutsetter imidlertid at man makter å integrere tilflytterne og innvandrerne i arbeidsmarkedet og at kommunen er tilstrekkelig attraktiv i forhold til å øke tilflyttingen og/eller å beholde de som er innom.

Hvis målet er økt innbyggertall er det imidlertid også behov for fysiske forutsetninger som ledige boliger eller arealer for boligbygging for å kunne ta i mot en økende befolkning. Endringer i husholdningens sammensetning vil gi større prosentvis vekst i boligbehovet enn i innbyggerantallet. Ambisiøse befolkningsmål må altså følges av en enda mer ambisiøs boligpolitikk.

Gjøvik hadde i 4. kvartal 2011 totalt 16 167 arbeidsplasser innenfor kommunegrensen og 14 477 sysselsatte innbyggere. Dette gir en netto innpendling på 1 690. Resten av Gjøvikregionen hadde 16 351 arbeidsplasser og 19 647 sysselsatte innbyggere, hvilket gir en netto utpendling på 3 296 personer. Siden 2000 har antall arbeidsplasser i Gjøvikregionen økt med 5 prosent, eller 1 600. Veksten er godt under den nasjonale på 13 prosent, og skyldes i stor grad tapet av 550 arbeidsplasser på Raufoss industrier i forbindelse med finanskrisen. For Gjøvik alene var arbeidsplassveksten i perioden 2000-2011 på 10 prosent, noe svakere enn utviklingen i Hamar, Lillehammer og Elverum.

Gjøvikregionen er en geografisk sett relativt stor region, preget av lange reiseavstander internt i regionen. Pendlingstallene viser likevel at Gjøvik er tett integrert med sine nabokommuner, en klar indikasjon på Gjøvikregionen som en funksjonell region med Gjøvik som regionssenter. Fra nabokommunene er det netto innpendling til Gjøvik og innpendlingen økte både på 1990-tallet og 2000-tallet. Pendlingstallene viser også at store deler av Innlandet er sterkt påkoblet Stor-Oslos arbeidsmarked, men fra Gjøvikregionen har veksten i antall pendlere sørover vært moderat på 2000-tallet. Utpendlingen fra Gjøvik til Akershus og Oslo ble doblet gjennom 1990-tallet, men har økt marginalt siden 2000.

Analysene av varehandel og kulturtilbud viser også at Gjøvikregionen er en funksjonell region. Varehandelen i Gjøvik kommune utgjorde i 2011 kr. 86 948 per innbygger. Dette er 19 prosent over landsgjennomsnittet. Dette viser at Gjøvik har en varehandel som betjener flere enn kommunens egne innbyggere. Når vi i tillegg ser at spesielt Østre Toten, Vestre Toten og Søndre Land, ligger langt under landsgjennomsnittet er det rimelig å anta at det er en betydelig handelslekkasje fra nabokommunene til Gjøvik. Innenfor kultur- og opplevelsesnæringer har Gjøvik en del sentralstedsfunksjoner for de omliggende kommunene og har her en tydelig regionsenterrolle.

Det er relativt bred faglig enighet om at regionforstørring og regionsammenkopling stimulerer økonomisk aktivitet og øker attraktiviteten for personer og bedrifter. Etter tusenårsskiftet har det etablert seg en vekstzone rundt Oslo, ikke bare innenfor "Intercity-triangelet", men også blant kommuner som tidligere har hatt lang tids tilbakegang i befolkning, som indre strøk av Østfold, Akershus og delvis Hedmark. Det ligger ingen klare satsninger på utbygging og forbedring av riksveg 4 eller Gjøvikbanen i dagens nasjonale transportplan som kan gi en forbedret kobling for regionen mot Oslo. På lokalt hold jobbes det med at disse strekningene skal komme med i den nasjonale transportplanen for 2014 og framover. Med bedret infrastruktur mellom Gjøvik/Gjøvikregionen og Oslo vil det kunne gi nye muligheter for regionen til å bli en del av en større felles bo- og arbeidsmarkedsregion med de stimulanser det gir for regional utvikling. Slik situasjonen er i dag, er Gjøvik mindre koblet på Oslo og Akershus enn Lillehammer og Hamar. Det er hyppigere togavganger mellom Hamar og Oslo enn fra Gjøvik til Oslo og reisetiden er kortere. Sammenligner vi kollektivtrafikktilbudet fra Lillehammer med Gjøvik, så tar det 20 minutter lengre å reise fra Lillehammer til Oslo enn fra Gjøvik, men det er dobbelt så mange avganger med toget fra Lillehammer som fra Gjøvik. Det kan tyde på at tilgjengeligheten i form av hyppige avganger ser ut til å ha en positiv effekt i forhold til pendlingsfrekvensen.

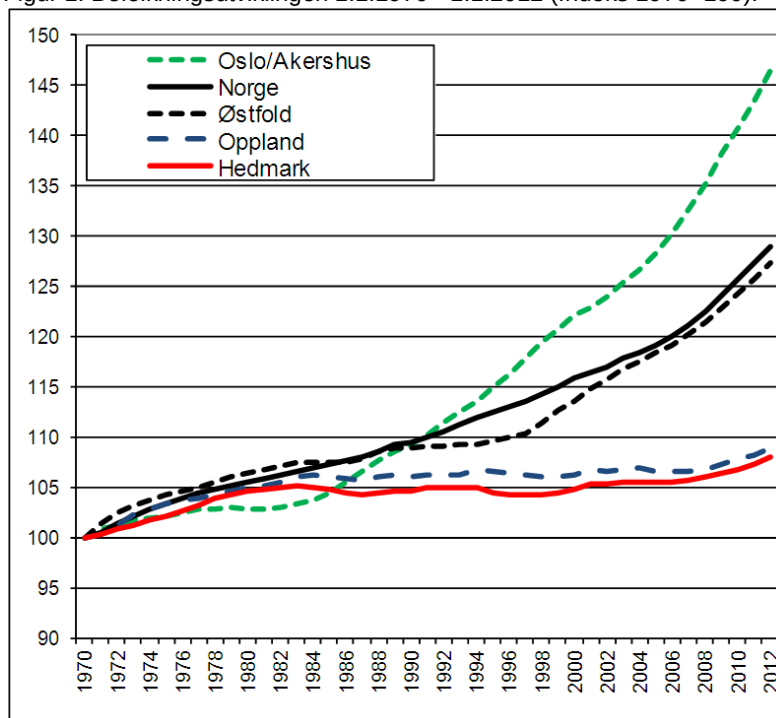
Det ventes sterk befolkningsvekst framover i Oslo og Akershus. Skal Gjøvik og Gjøvikregionen være en mulig bosettingsregion for denne forventede befolkningsveksten, er god infrastruktur en nødvendig, men ikke en tilstrekkelig forutsetning. I tillegg må det skapes attraktive arbeidsplasser, og regionen være attraktiv som bosted.

1 BEFOLKNING

1.1 Befolkningsutvikling - nasjonale trekk

Norges befolkning har de siste 40 årene vokst fra snaut 3,9 millioner til 5,0 millioner. Dvs. en vekst på 29 prosent. 1970-tallet var distriktpolitikkenes gullalder hvor mange utkantregioner hadde vekst på linje med landsgjennomsnittet. Siden begynnelsen på 1980-tallet har befolkningsutviklingen imidlertid hatt en tydelig trend av sentralisering, synliggjort gjennom sterk vekst i Oslo og Akershus og fravær av vekst i Hedmark og Oppland. Fra midten av 1990-tallet har sentraliseringen sammen med regionforstørring gitt spredning av veksten til Oslos omland. Dette ser en tydeligst i Østfold og delvis i deler av Hedmark og Oppland. Noe av forklaringen ligger i bedre infrastruktur nordover pga. OL og Gardermoen, samtidig som det har blitt flere jobber innen pendlingsvennlige yrker, mer fleksibel arbeidstid og økt bruk av hjemmekontor. De siste 5-6 årene har økt arbeidsinnvandring akselerert veksten både nasjonalt og i Hedmark/Oppland.

Figur 1: Befolkningsutviklingen 1.1.1970 - 1.1.2012 (Indeks 1970=100).

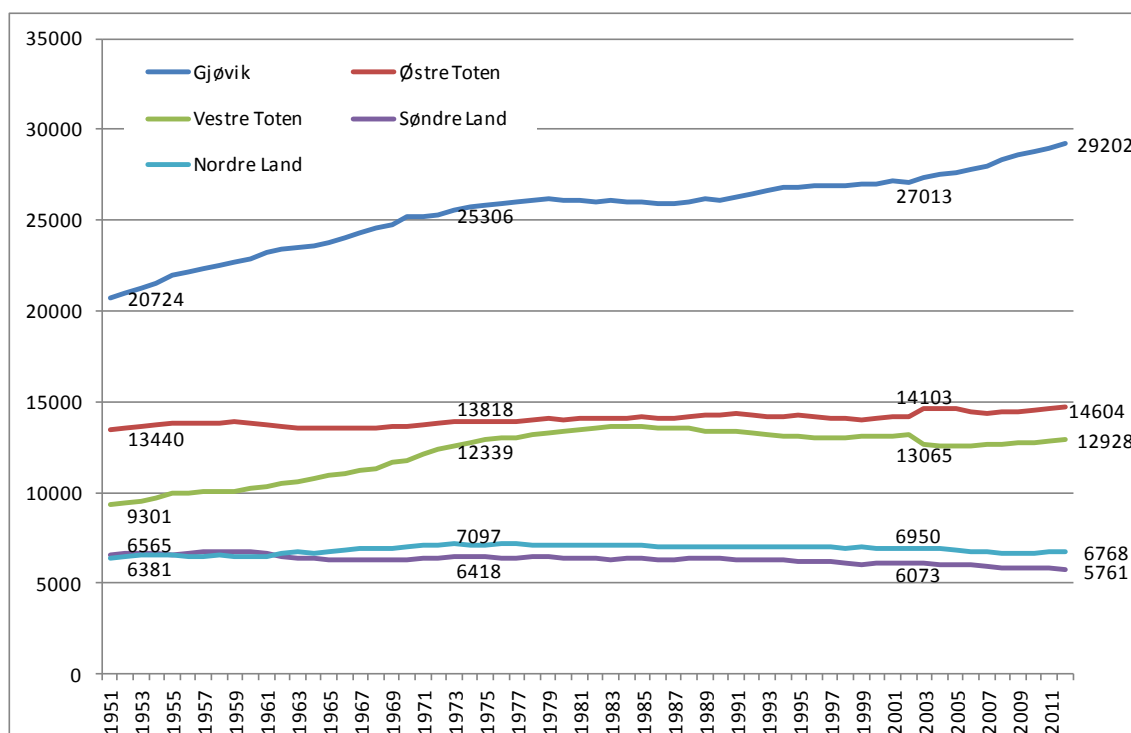
Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

1.1.1 Befolkningsutviklingen i Gjøvikregionen

Gjøvikregionen hadde 1. januar 2012 69 406 innbyggere. Dette er en økning på 12 995 siden 1951 og i overkant av 4 400 eller 7 prosent siste 40 år. Siden 1980 har regionen med få unntak hatt årlige fødselsunderskudd (dvs. at det er født færre enn det dør). Netto tilflytting står derfor for befolkningsveksten, og driveren er økt tilflytting til Gjøvik kommune. Utviklingen var vesentlig bedre for regionen på 2000-tallet enn på 1990-tallet. I perioden 2000-2012 vokste Gjøvikregionens innbyggertall med drøyt 2 000 eller 3,3 prosent, fra 67 204 til 69 406. Det gir en gjennomsnittlig årlig vekstrate på 0,3 prosent. I perioden 1990 – 1999 var det en marginal nedgang i innbyggertallet, fra 67 083 til 67 072.

For Gjøvik kommune alene vokste innbyggertallet i perioden 2000-2012 med 2 189, dvs. 8,1 prosent. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig vekst på 182 personer eller 0,7 prosent. Regionens øvrige kommuner hadde følgende befolkningsvekst fra 1. januar 2000 til 1. januar 2012¹: Østre Toten 644 personer eller 5 prosent, Vestre Toten -147 eller -1 prosent, Søndre Land -312 eller -5 prosent og Nordre Land -182 eller -3 prosent. Ser vi kun på de siste 5 årene har det vært befolkningsvekst i alle Gjøvikregionens kommuner med unntak av Søndre Land.

Figur 2: Befolkningsutviklingen i Gjøvikregionens kommuner 1951-2012.

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk sentralbyrå (Verdier påsatt for årene 1951, 1972, 2000 og 2012).

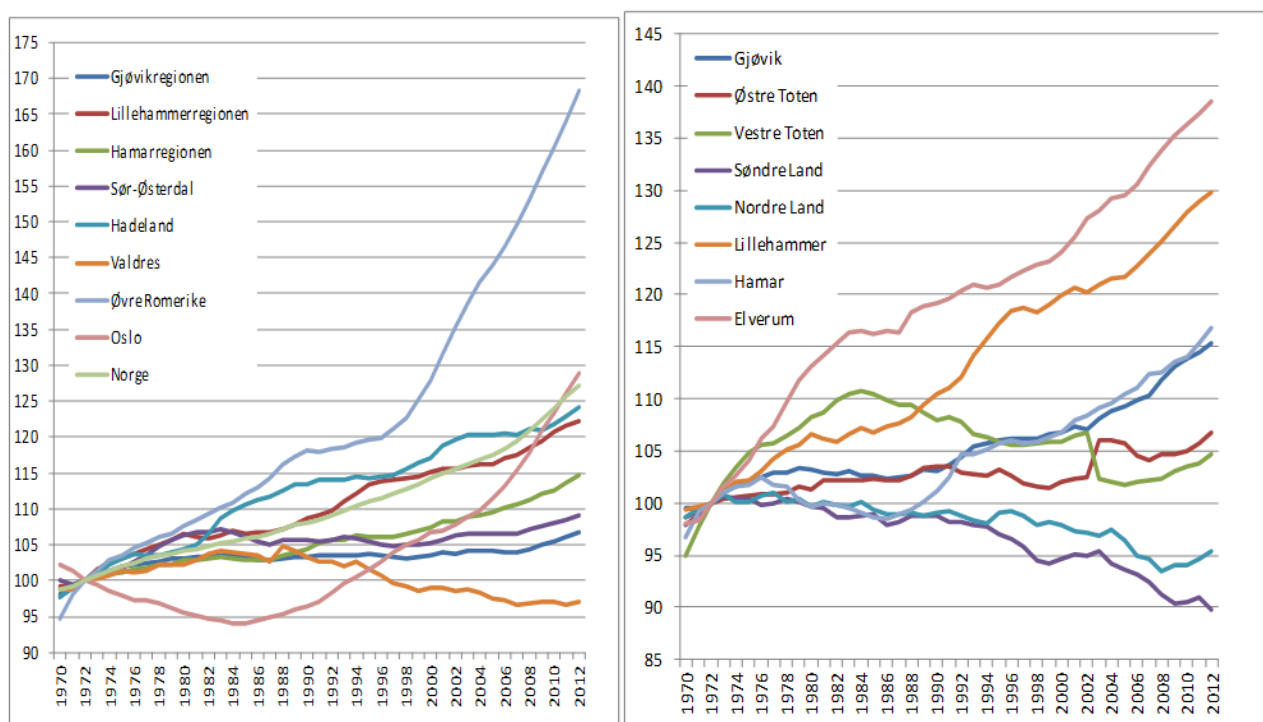
¹ Endring av kommunegrense mellom Østre Toten og Vestre Toten i 2002 ga Vestre Toten et fall i 2003 og tilsvarende vekst i Østre Toten. I perioden 2003-2012 har det vært 1 prosent vekst i Østre Toten og 2 prosent vekst i Vestre Toten.

1.1.2 Sammenlikninger med nabokommuner/-regioner og landet

Sett over de siste 40 åra har Gjøviks befolkning vokst prosentvis svakere enn innlandsbyene Elverum og Lillehammer og om lag som Hamar. Etter årtusenskiftet har den prosentvise befolkningsveksten i Gjøvik vært på linje med veksten i Hamar og Lillehammer, men fremdeles godt under veksten i Elverum.

Ser vi på regionnivå var det i Gjøvikregionen svak befolkningsvekst på 1970-tallet, tilnærmet stabilt nivå de neste 20 årene, og vekst på 3,3 prosent de siste 12 årene. Utviklingen for Gjøvikregionen har vært svakere enn Hamar- og Lillehammerregionen siden 2000 og om lag som i Sør-Østerdal. Alle fire regioner har hatt svakere vekst enn landet totalt, og atskillig svakere vekst enn regionene i sør; Øvre og Nedre Romerike og Oslo.

Figur 3: Befolkningsendring utvalgte kommuner og regioner rundt Gjøvik 1970-2012.

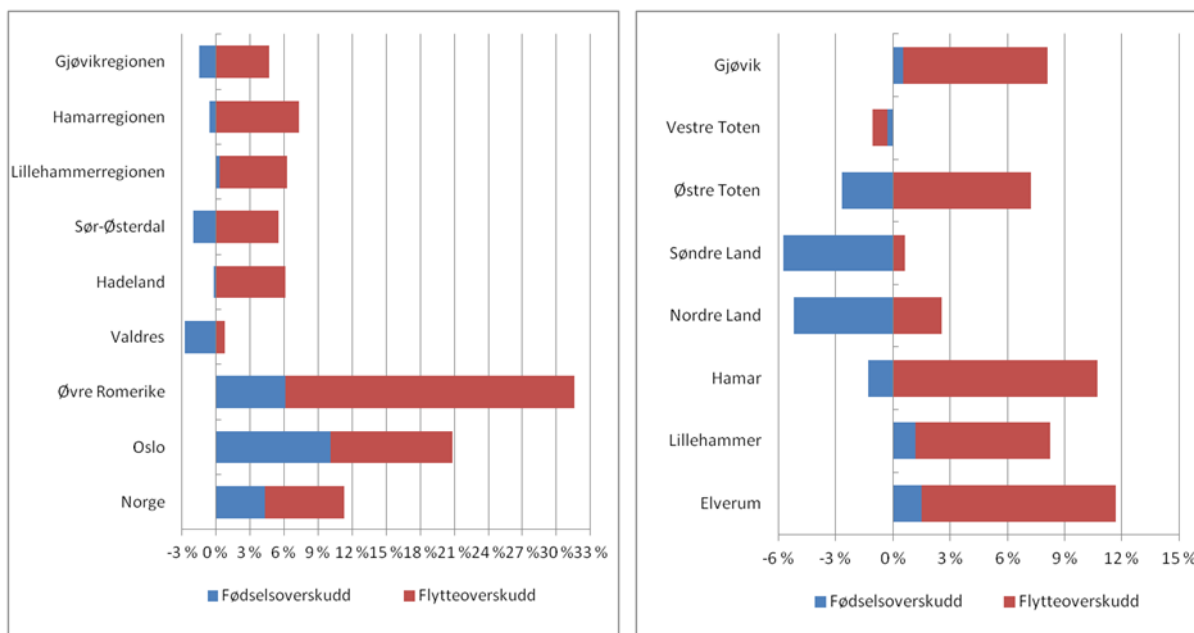

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk Sentralbyrå

Mens mange utkantkommuner i Norge sliter mest med fraflytting er hovedutfordringen i Hedmark og Oppland aldersstruktur og negative fødselsrater. På regionnivå er det kun Lillehammer og Hadeland som har balanse. I Gjøvikregionen er det kun Gjøvik som har litt fødselsoverskudd (dvs. fødte – døde). Vestre Toten har verken flytte- eller

fødselsoverskudd. Østre Toten har et større flytteoverskudd enn fødselsunderskuddet, mens Land-kommunene har et større fødselsunderskudd enn de har flytteoverskudd².

Figur 4: Befolkningsendring utvalgte kommuner og regioner rundt Gjøvik 1.1.2000-1.1.2012 fordelt på fødsels- og flytteoverskudd..

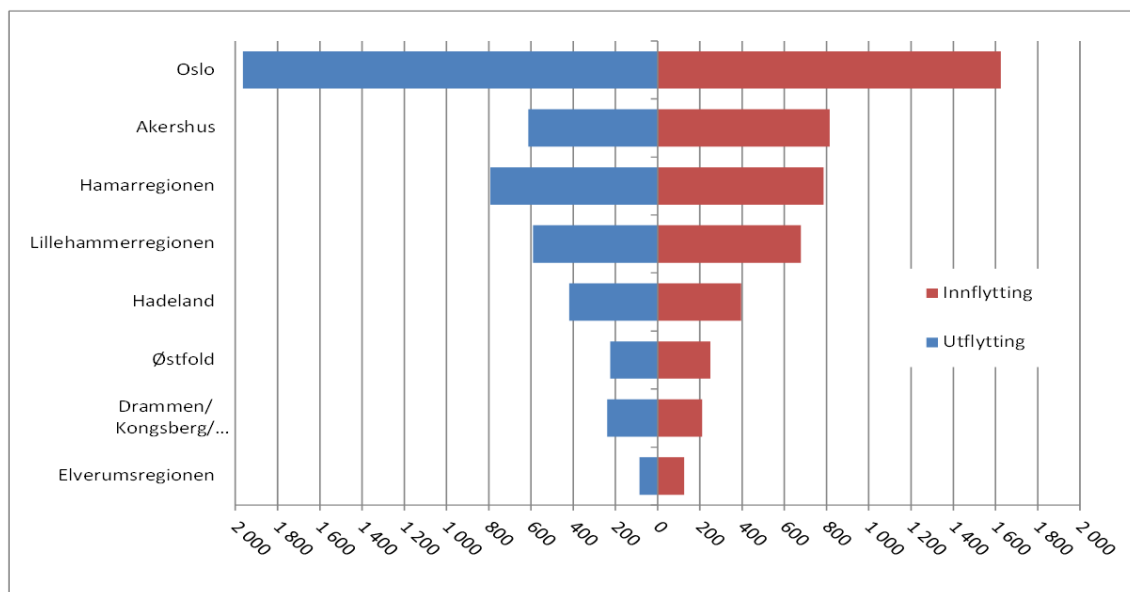
Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk Sentralbyrå

1.1.3 Flytting inn og ut av Gjøvik siste 5 år

Den siste 5-årsperioden var det en samlet innflytting til Gjøvikregionene på 6 931 og en samlet utflytting på 6 902, dvs. i sum utligner flyttestrømmene ut og inn av regionene hverandre. Gjøvikregionen har størst utflytting til Oslo, dernest Hamarregionen, Akershus og Lillehammerregionen. Gjøvikregionen har også størst innflytting fra Oslo. Det er for øvrig interessant å merke seg at det for Gjøvikregionen er større innflytting enn utflytting til Akershus. Det samme ser en i forhold til Lillehammerregionen. Flyttingen mellom Gjøvikregionen og Hamarregionen er tilnærmet i balanse.

² For Østre og Vestre Toten er flytting av kommunegrensen i 2002 av betydning for endringene i flyttetallene for perioden 2000-2012.

Figur 5: Inn- og utflytting til og i Gjøvikregionen siden 2007

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

Ser en på den interne flytting i Gjøvikregionen, er flyttestrømmene forholdsvis jevnt fordelt mellom Gjøvik, Østre Toten og Vestre Toten. Generelt er det sterkere flyttestrøm fra Land-kommune til resten av regionen enn motsatt, mens det mellom Land-kommunene er en sterkere flyttestrøm fra Søndre Land til Nordre Land enn motsatt.

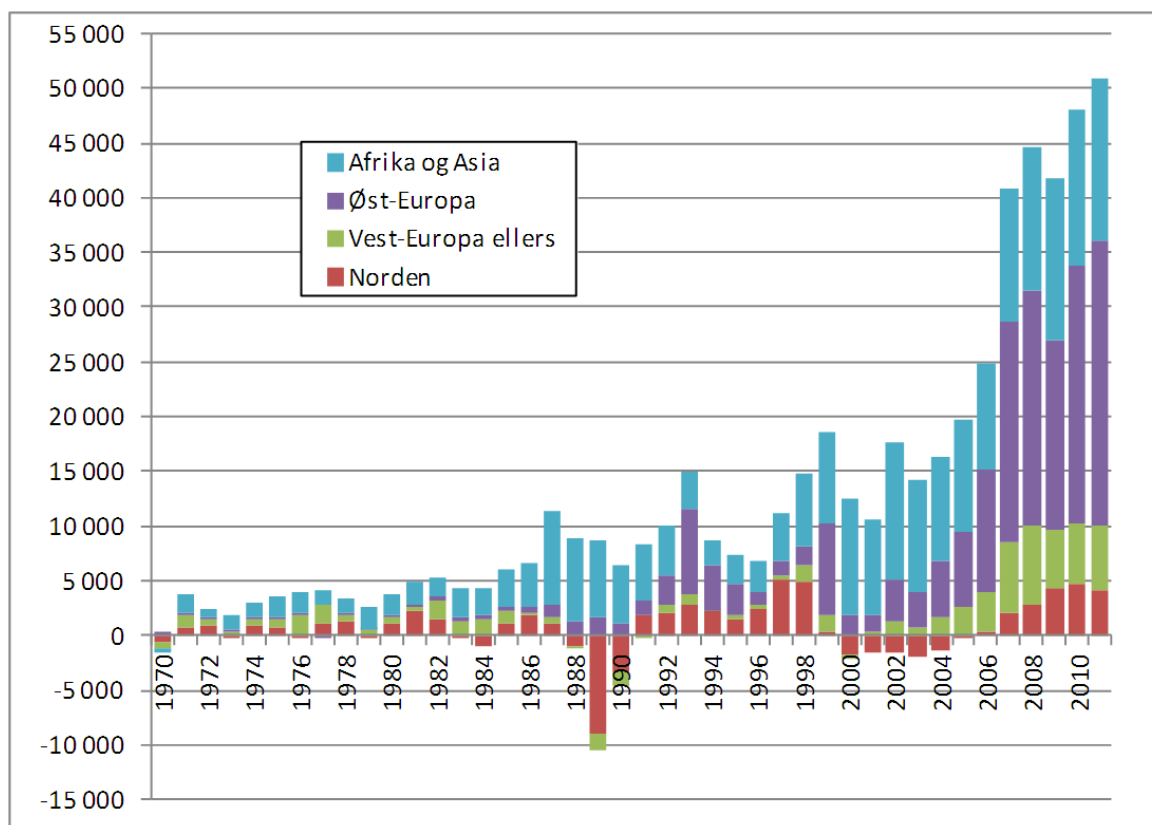
Tabell 1: Flyttemønsteret blant kommunene i Gjøvikregionen.

Til	Fra				
	Gjøvik	Østre Toten	Vestre Toten	Søndre Land	Nordre Land
Gjøvik		792	889	269	180
Østre Toten	770		443	59	20
Vestre Toten	888	491		99	27
Søndre Land	192	50	86		192
Nordre Land	162	41	24	230	

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk Sentralbyrå

Nasjonalt er den nye arbeidsinnvandringen motoren for befolkningsvekst de senere årene. Innflyttingen fra Afrika og Asia har vært relativt stabilt siden 2000. Siden 2006 har innflyttingen fra Norden og Vest Europa forøvrig økt noe, mens innvandringen fra Øst-Europa har hatt sterk vekst siden 2000.

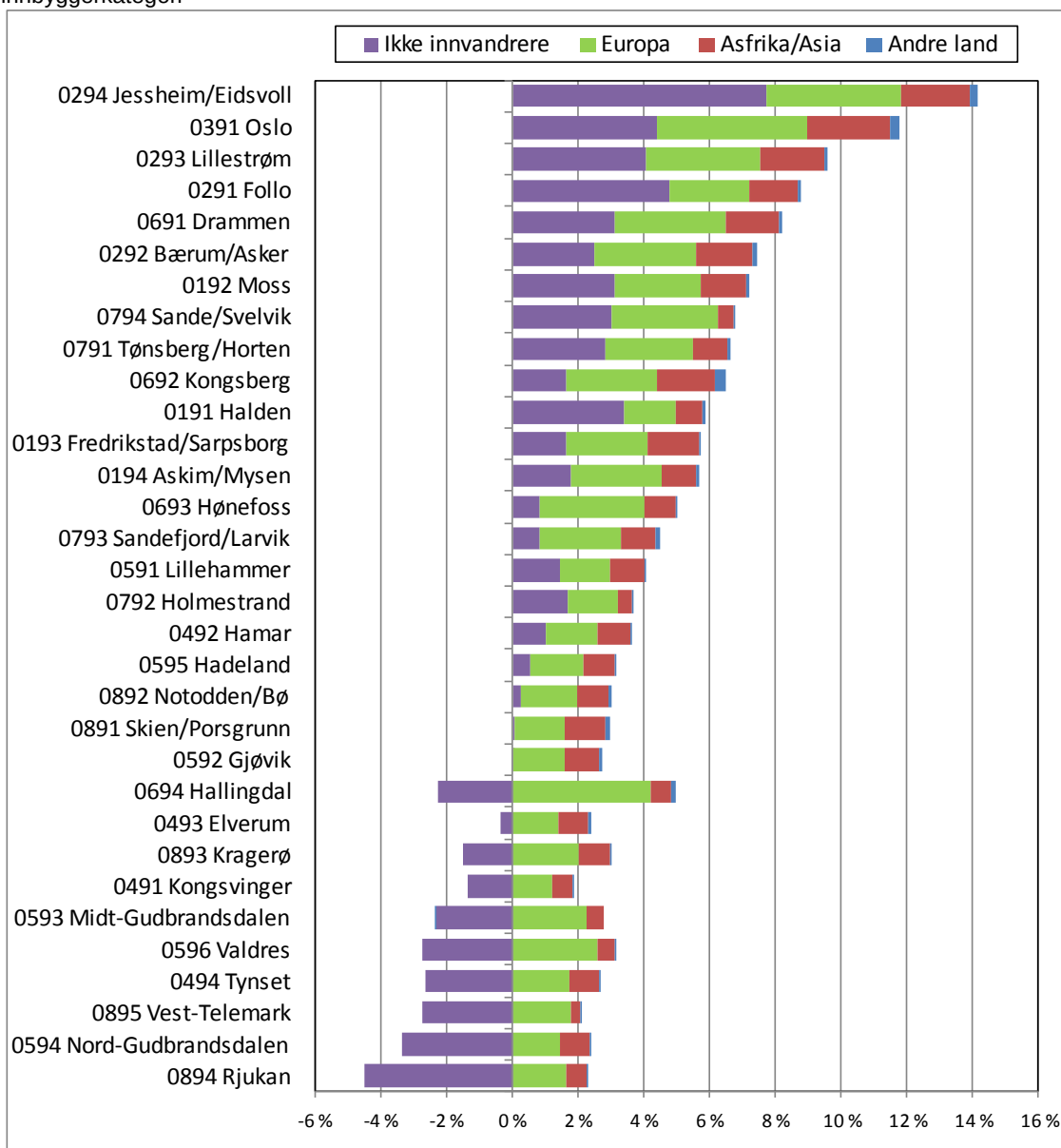
Figur 6 Nettoinnvandring til Norge 1970-2011 etter landbakgrunn (utvalg).

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk Sentralbyrå

I figur 7 ser vi at alle økonomiske regioner på Østlandet har hatt økning i innvandrerbefolkningen de siste 5 år, og at nesten alle økonomiske regioner i de 8 Østlandsfylkene dermed har hatt befolkningsvekst de siste 5 år. Kun Rjukan, Nord-Gudbrandsdalen og Vest-Telemark hadde tilbakegang. Det er imidlertid ikke regioner i Innlandet som vokser sterkest. De sterkest voksende regionene ligger i hovedsak tettere på Oslo. Best ut i Oppland og Hedmark kommer Lillehammerregionen, Hamarregionen, Hadeland og Gjøvikregionen som alle har hatt vekst i alle innbyggerkategorier. For regionene Valdres, Midt-Gudbrandsdalen, Kongsvinger og Elverumregionen er det økningen i innvandrerbefolkningen som sikret at det var vekst i perioden.

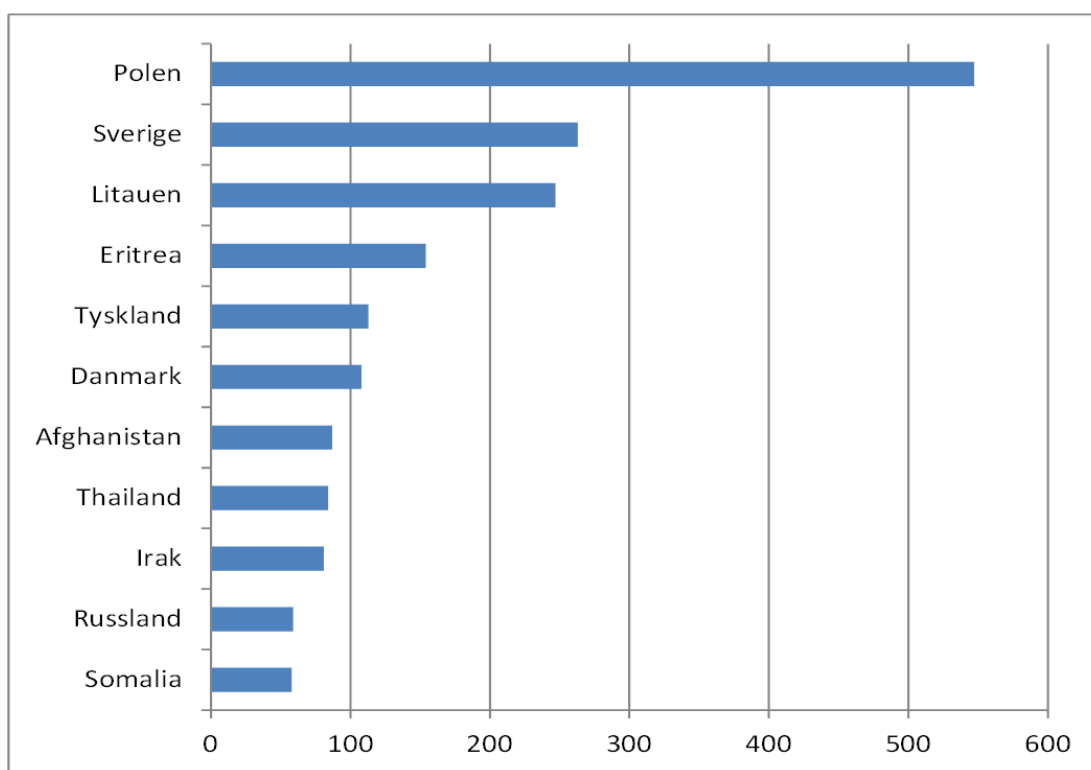
Figur 7: Prosentvis befolkningsendring 1.1.2007-1.1.2012 Økonomiske regioner på Østlandet. Fordelt på innbyggerkategori

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk Sentralbyrå

Figur 8 gir et mer detaljert bilde av innvandringen til Gjøvikregionen. Her ser vi at Polen, Baltikum og Sverige topper, når en rangerer etter bruttoinnvandring.

Figur 8: Innvandring til Gjøvikregionen 2007-2011 etter land. Rangert etter bruttoinnvandring

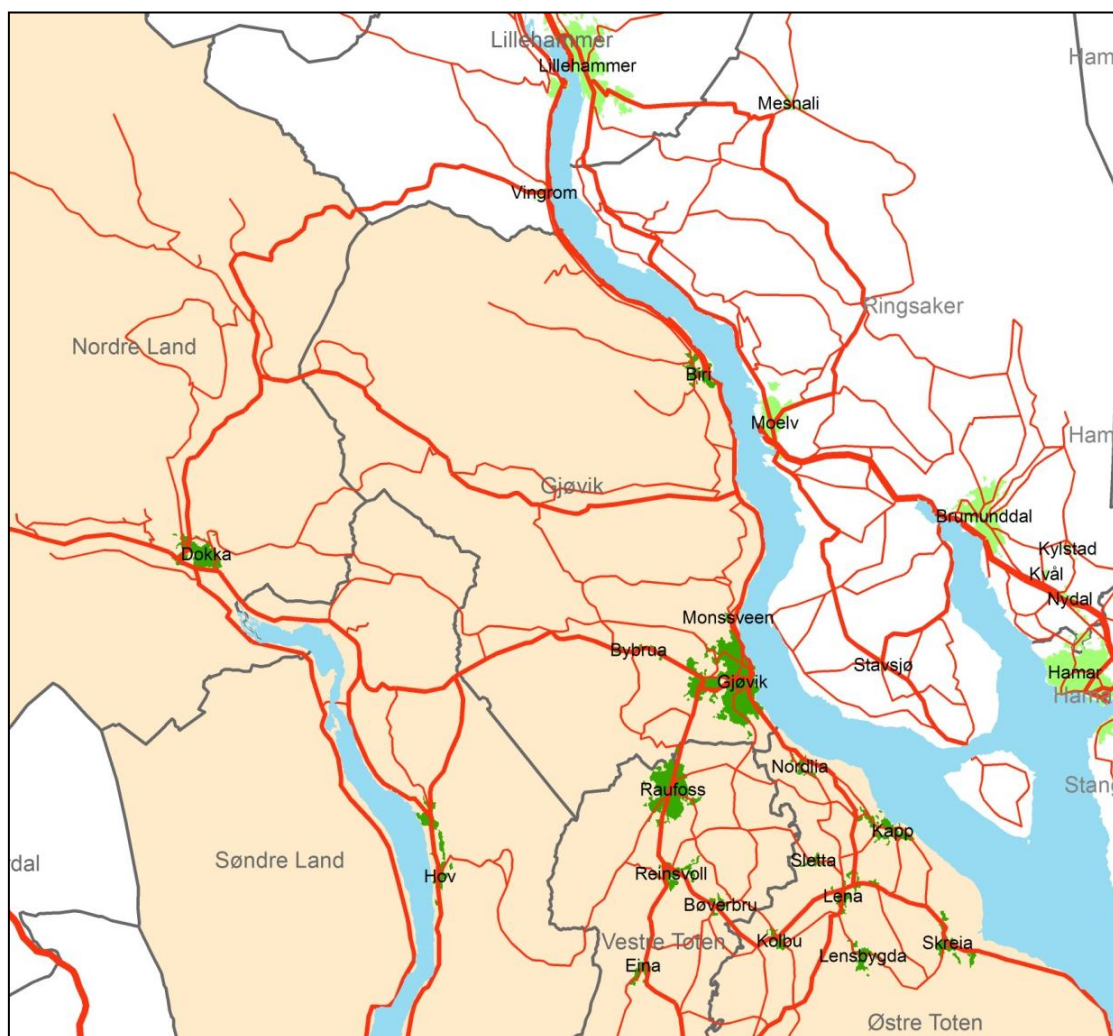

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk Sentralbyrå.

1.1.4 Utviklingen etter kommune og tettsted

Gjøvikregionen har i alt 17 tettsteder ut fra SSBs definisjon av tettsted. SSB registrerer en hussamling som et tettsted dersom det bor minst 200 personer, og avstanden mellom husene normalt ikke overstiger 50 meter. Det er tillatt med et skjønnsmessig avvik utover 50 meter mellom husene i områder som ikke skal eller kan bebygges. Dette kan f.eks. være parker, idrettsanlegg, industriområder eller naturlige hindringer som elver eller dyrkbare områder. Husklynger som naturlig hører med til tettstedet tas med inntil en avstand på 400 meter fra tettstedskjernen. De inngår i tettstedet som en satelitt til selve tettstedskjernen. Tettsteder er geografiske områder som har en dynamisk avgrensing, og antall tettsteder og deres yttergrenser vil endre seg over tid avhengig av byggeaktivitet og befolkningsutvikling. Tettstedene avgrenses uavhengig av de administrative grensene. I figuren nedenfor er tettstedene avmerket med grønne felter.

Figur 9: Tettsteder i Gjøvikregionen.

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk Sentralbyrå

Tabell 2 viser innbyggertallet i Gjøvikregionen fordelt på kommune, og innenfor hver kommune på de enkelte tettsteder. Det fremgår her at:

- Befolkningsveksten i Gjøvik kommune i skjer i tettstedene. Områdene utenfor tettstedene har hatt en befolkningsnedgang på 10 prosent siden 2000. Andelen som bor i et tettsted i Gjøvik kommune har økt fra 69 prosent til 75 prosent i perioden 2000-2012.
- Samtlige tettsteder i Østre Toten kommunen har hatt befolkningsvekst i perioden 2000-2012, bortsett fra Sletta og Lensbygda som står på stedet hvil. Andelen som bor i tettsteder har økt med 4 prosentpoeng på de siste 12 årene.
- I Vestre Toten er det også tettstedene som har vokst. Raufoss og Eina utmerker seg spesielt med en vekst på henholdsvis 10 og 12 prosent fra 2000 og til i dag.
- I Søndre Land vokste befolkningen i tettstedet Hov med 4 prosent i perioden 2000-2012, men det veier ikke opp for nedgangen i områdene utenfor tettstedet på 9 prosent. Hele 64 prosent av befolkningen i Søndre Land bor utenfor et tettsted.

- Dokka i Nordre Land har hatt en befolkningsvekst på 6 prosent siden tusenårsskiftet, men negativ befolkningsutvikling i resten av kommunen gir befolkningsnedgang i kommunen sett under ett.

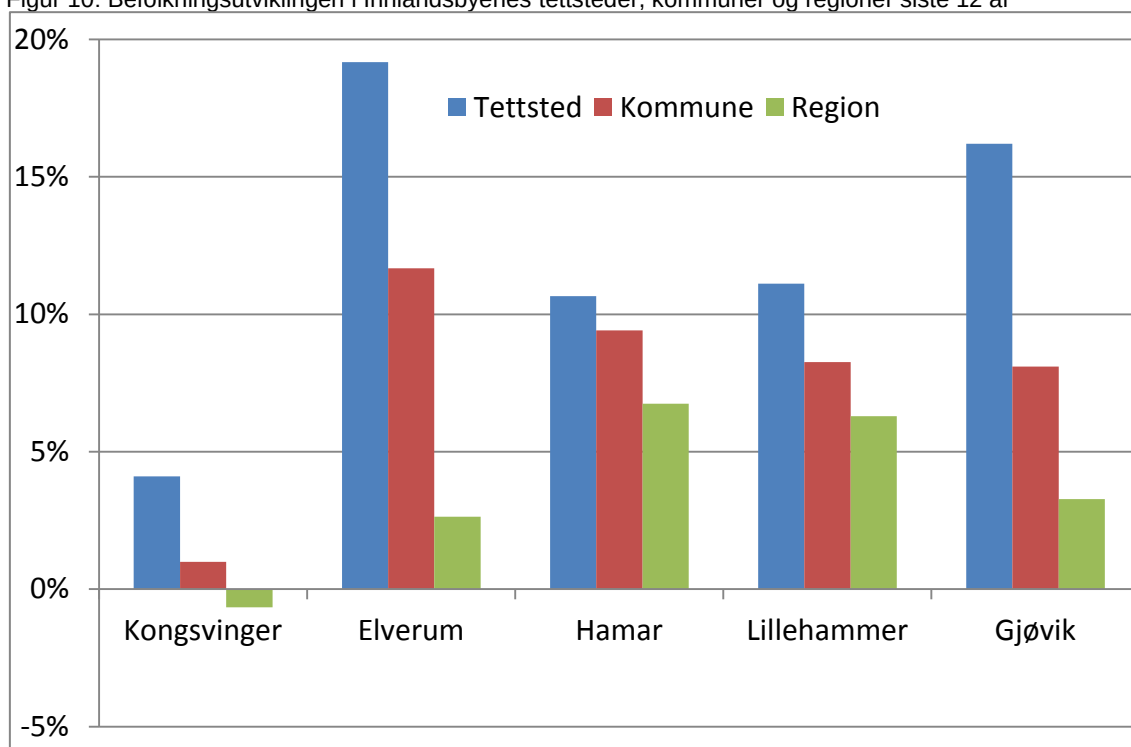
Gjøvik og Vestre Toten skiller seg litt ut fra de andre kommunene i regionen ved at det her bor flere i enn utenfor tettsteder. Når tettstedene vokser skjer dette ved at folketallet øker gjennom naturlig tilvekst og nettoinnflytting. Men i denne demografiske vekstprosessen vokser også tettstedene i geografisk utstrekning. Dermed vokser også tettstedet ved å innlemme deler av den tidligere spredte bosettingen, eventuelt nabotettsteder

Tabell 2: Befolkningen i Gjøvikregionen etter tettsted i 2012 og 2000. Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk Sentralbyrå.

	2012	2000	Endring	Endr. %	%-Andel 2012
Gjøvik tettsted	19 261	16 875	2 386	14	66
Bybrua	783	527	256	49	3
Biri	1 376	1 248	128	10	5
Monssveen	252	0	252		1
Utenfor tettsted	7 530	8 363	-833	-10	26
Sum Gjøvik kommune	29 202	27 013	2 189	8	100
Kapp	2 040	1 703	337	20	14
Sletta	316	315	1	0	2
Lena	1 170	827	343	41	8
Skreia	1 288	1 186	102	9	9
Lensbygda	555	556	-1	0	4
Kolbu	624	592	32	5	4
Nordlia	598	539	59	11	4
Utenfor tettsted	8 156	8 385	-229	-3	55
Sum Østre Toten kommune	14 747	14 103	644	5	100
Reinsvoll	1 139	1 124	15	1	9
Bøverbru	732	721	11	2	6
Eina	707	632	75	12	5
Raufoss	6 516	5 914	602	10	50
Utenfor tettsted	3 834	4 674	-840	-18	30
Sum Vestre Toten kommune	12 928	13 065	-137	-1	100
Hov	2 071	1 996	75	4	36
Utenfor tettsted	3 690	4 077	-387	-9	64
Sum Søndre Land kommune	5 761	6 073	-312	-5	100
Dokka	2 891	2 721	170	6	43
Utenfor tettsted	3 877	4 229	-352	-8	57
Sum Nordre Land kommune	6 768	6 950	-182	-3	100
Sum GJØVIKREGIONEN	69 406	67 204	2 202	3	

Sterkest vekst i tettstedene gjelder også for de øvrige «byregioner» i Innlandet de siste 12 årene, men det er ikke like markert forskjell mellom by og bygd i alle regioner. Elverum og Gjøvik har hatt størst sprik mellom utviklingstrekkene om vi ser på tettsted, kommune eller region, Lillehammer og Hamar har minst sprik. For Lillehammers del skyldes dette at tettstedet utgjør en stor del av kommunen som igjen utgjør en stor del av regionen. Mens Hamar kommune har ca. 1/3 av Hamarregionens innbyggere har Lillehammer kommune ca. 2/3 av Lillehammerregionens innbyggere. Gjøvik har 42,1 prosent av regionenes innbyggere, per 1.1.2012.

Figur 10: Befolkningsutviklingen i Innlandsbyenes tettsteder, kommuner og regioner siste 12 år

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

1.1.5 Utviklingen etter kommune og delområde

Kommunene er delt i grunnkretser. Disse er imidlertid mange og små og kan samles i det SSB betegner *delområder*. Landet er delt inn i ca. 13 700 grunnkretser som igjen er gruppert sammen til ca. 1 550 delområder.

Tabell 3 viser innbyggertallet i Gjøvikregionen fordelt på kommune, og innenfor hver kommune på de enkelte delområder. Det fremgår her at:

- Gjøvik kommune har hatt vekst i alle delområder unntatt Linnerud-Breiskallen, Redalen-Lundstein og Snertingdal. Sterkest var veksten i Viken-Gjøvikjordet og Sentrum. Det er verdt å merke seg at Haug og Biri har hatt om lag uendret innbyggertall siste 12 år.

- Østre Totens vekst har i hovedsak skjedd innenfor delområdene Kapp og Kolbu. I delområdene Lena, Skreia og Lensbygda har innbyggertallet holdt seg stabilt.
- I Vestre Toten vokste befolkningen i delområdene Raufoss Vest og Raufoss Øst, gikk kraftig tilbake i Bøverbru og holder seg tilnærmet stabil i Reinsvoll og Eina
- I Søndre Land var det tilbakegang i samtlige delområder, selv om den var marginal i Fluberg og Hov/Fall delområde.
- I Nordre Land var det også befolkningsnedgang i samtlige delområder, bortsett fra de tilnærmet stabile delområdene Østs- og Nordsinni.

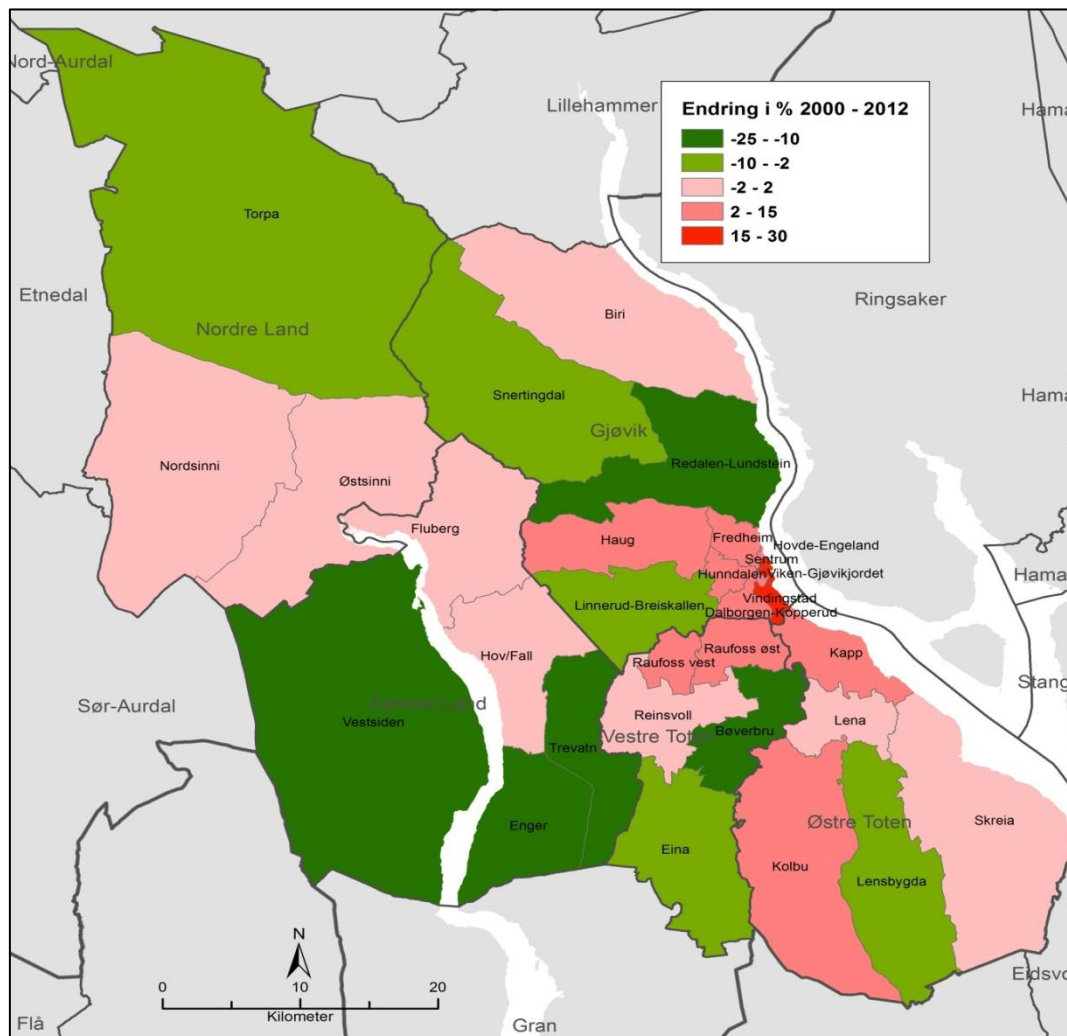
Tabell 3: Befolkningen i Gjøvikregionen etter delområde i 2012 og 2000

	2000	2012	Endring	Endring %
Vindingsstad	2 526	2 966	440	17
Kirkeby	741	846	105	14
Viken-Gjøvikjordet	1 360	1 752	392	29
Sentrum	1360	1661	301	22
Hovde-Engeland	1375	1559	184	13
Fredheim	3218	3560	342	11
Dalborgen-Kopperud	3303	3592	289	9
Hunndalen	3490	3932	442	13
Linnerud-Breiskallen	669	619	-50	-7
Haug	1825	1882	57	3
Redalen-Lundstein	2036	1801	-235	-12
Snertingdal	1906	1742	-164	-9
Biri	3176	3233	57	2
Uoppgitt	28	57	29	104
SUM GJØVIK	27013	29202	2189	8
Kapp	3344	3637	293	9
Lena	2633	2627	-6	0
Skreia	4055	4105	50	1
Lensbygda	1311	1283	-28	-2
Kolbu	2683	3081	398	15
Uoppgitt	77	14	-63	-82
SUM ØSTRE TOTEN KOMMUNE	14103	14747	644	5
Raufoss øst	5201	5474	273	5
Raufoss vest	1811	2029	218	12
Reinsvoll	2 028	2 011	-17	-1
Bøverbru	2441	1857	-584	-24
Eina	1578	1545	-33	-2
Uoppgitt	6	12	6	100
SUM VESTRE TOTEN KOMMUNE	13065	12928	-137	-1
Vestsiden	790	650	-140	-18
Fluberg	1 600	1 585	-15	-1
Hov/Fall	2 667	2 638	-29	-1
Trevatn	450	403	-47	-10
Enger	559	480	-79	-14
Uoppgitt	7	5	-2	-29
SUM SØNDRE LAND	6 073	5 761	-312	-5
Østsinni	3 620	3 655	35	1
Nordsinni	1 216	1 206	-10	-1
Torpa	2 085	1 903	-182	-9
Uoppgitt	29	4	-25	-86
SUM NORDRE LAND	6 950	6 768	-182	-3
SUM GJØVIKREGIONEN	67 204	69 406	2 202	3

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk Sentralbyrå.

I figur 12 har vi illustrert prosentvis befolkningsendring siden 2000 for alle delområdene i kommunene. Kartet viser store forskjeller mellom delområdene, avhengig av hvor det er bygget nytt og av endringer i demografisk sammensetning. Det rød/rosa feltene viser vekst, de lyserosa områdene viser stabilitet og de grønne områdene viser befolkningsnedgang. Delområdene kan både ha tettbygd og ikke tettbygde områder.

Figur 11: Prosentvis befolkningsendring siden 2000-2012 per delområde i Gjøvikregionen.

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk sentralbyrå.

1.1.6 Befolkningsstrukturen i Gjøvikregionen

De demografiske spørsmål knyttet til regional utvikling handler om dynamikk og strukturelle forhold. Med dynamikk menes befolkningsvekst, mens de strukturelle forhold er kjønns- og alderssammensetning. Tidligere handlet den demografiske betydningen av regional utvikling i all hovedsak om at veksten ikke måtte bli for stor eller for liten. I sentrale strøk fryktet regionale myndigheter at veksten ville bli for sterk. I mer perifere strøk fryktet man nedgang. I dag er vel så mye interesse for befolkningens sammensetning,

altså strukturforholdene. Noen aldersgrupper er i arbeidslivet og bidrar med produksjon av varer og tjenester. Andre aldersgrupper trenger utdanning, omsorg og pleie.

Med utgangspunkt i en grovfordeling av befolkningen i aldersgruppene under skolepliktig alder, skolealder, yrkesaktiv alder og pensjonsalder blir befolkningsstrukturen i de enkelte kommuner i Gjøvikregionen relativt sammenfallende. For alle kommuner er andelen under skolepliktig alder om lag 6 prosent. I aldersgruppen 6-19 år ligger andelene rundt 18 prosent og i gruppen 20 - 66 år rundt 60 prosent. Pensjonistaldersgruppen 67 år og eldre utgjør dermed ca. 15 prosent. Den aldersgruppen hvor det er vanlig å etablere seg etter fullført utdanning (25-34 år) utgjør i alle kommuner 10-12 prosent av befolkningen. I vedlegg bakerst i rapporten ligger det tabeller med detaljert aldersfordeling av befolkningen i de enkelte kommuner og tabeller som viser endring i alderssammensetningen over tid.

Om Gjøvikregionens kommuner har en gunstig eller ugunstig alderssammensetning kan best vurderes ut fra en sammenligning med andre geografiske områder. Dette leder oss over til neste avsnitt, hvor vi gjør en sammenligning av aldersstruktur i Gjøvikregionen med nabokommuner, regioner og landet totalt.

1.1.7 Sammenlikninger med nabokommuner/-regioner og landet

Tabellen nedenfor viser aldersfordelt befolkning for kommunene i Gjøvikregionen, et utvalg bykommuner og regioner i Innlandet, Akershus, Oslo og landet totalt. Vi ser at det er relativt små avvik i befolkningsstruktur mellom bykommunene og regionene i Innlandet. Oslo og Akershus skiller seg ut fra resten av utvalget med en mindre andel eldre, og en større andel mellom 25 og 44 år.

Tabell 4: Aldersfordelt befolkning i Gjøvikregionens kommuner, bykommuner og regioner i Innlandet, Akershus, Oslo og Norge.

	Antall innbyggere 2012	Andeler									
		0-5 år	6-12 år	13-15 år	16-19 år	20-24 år	25-34 år	35-44 år	45-66 år	67-79 år	80 år og over
Gjøvik kommune	29 202	7 %	8 %	4 %	5 %	7 %	12 %	14 %	29 %	10 %	5 %
Østre Toten kommune	14 747	6 %	8 %	4 %	5 %	5 %	10 %	14 %	31 %	11 %	6 %
Vestre Toten kommune	12 928	6 %	8 %	3 %	5 %	5 %	10 %	15 %	30 %	11 %	5 %
Søndre Land kommune	5 761	5 %	8 %	4 %	6 %	5 %	9 %	13 %	32 %	11 %	5 %
Nordre Land kommune	6 768	6 %	7 %	4 %	6 %	6 %	9 %	13 %	31 %	12 %	6 %
Lillehammer kommune	26 765	6 %	8 %	4 %	5 %	8 %	11 %	13 %	29 %	10 %	5 %
Hamar kommune	29 045	6 %	8 %	4 %	5 %	7 %	11 %	13 %	30 %	10 %	6 %
Elverum kommune	20 152	7 %	8 %	4 %	6 %	6 %	11 %	14 %	29 %	10 %	6 %
Gjøvikregionen	69 406	6 %	8 %	4 %	5 %	6 %	10 %	14 %	30 %	11 %	5 %
Lillehammerregionen	38 020	6 %	8 %	4 %	5 %	7 %	11 %	13 %	29 %	10 %	5 %
Midt-Gudbrandsdalen	13 599	6 %	8 %	4 %	5 %	6 %	9 %	14 %	30 %	12 %	6 %
Nord-Gudbrandsdalen	19 357	6 %	8 %	4 %	5 %	6 %	9 %	13 %	31 %	12 %	7 %
Hadeland	28 752	7 %	9 %	4 %	5 %	6 %	10 %	14 %	30 %	10 %	5 %
Valdres	18 013	6 %	8 %	4 %	5 %	6 %	10 %	13 %	31 %	11 %	6 %
Hamarregionen	88 903	6 %	8 %	4 %	5 %	6 %	11 %	13 %	30 %	10 %	5 %
Elverumsregionen	39 153	6 %	8 %	3 %	5 %	6 %	10 %	14 %	30 %	11 %	6 %
Tynsetregionen	15 316	7 %	8 %	4 %	6 %	6 %	9 %	12 %	30 %	11 %	6 %
Kongsvingerregionen	49 419	5 %	8 %	4 %	5 %	6 %	9 %	14 %	32 %	12 %	6 %
Akershus	556 254	8 %	10 %	4 %	5 %	6 %	11 %	16 %	28 %	8 %	4 %
Oslo	613 298	8 %	7 %	3 %	4 %	7 %	21 %	16 %	24 %	6 %	4 %
Norge	4 985 896	7 %	9 %	4 %	5 %	7 %	13 %	15 %	28 %	9 %	4 %

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB

Det kan se ut til at prosentene i tabellen over avviker i liten grad for Gjøvikregionens kommuner og de øvrige kommuner/regioner i forhold til på landsbasis. Et mer eksakt begrep om likheter og ulikheter får vi ved å se på *representativitetsindekser* som viser hvor stor andel en aldersgruppe utgjør av befolkningen i en kommune, sett i forhold til samme aldersgruppes andel i landet samlet. Disse tallene er multiplisert med 100 for å få fram prosentvis over- og underrepresentasjon. Under 100 vil si underrepresentasjon og over 100 er overrepresentasjon.

Tabell 5: Representasjonsindekser for befolkningens fordeling på aldersgrupper.

	Representasjonsindeks 2012									
	0-5 år	6-12 år	13-15 år	16-19 år	20-24 år	25-34 år	35-44 år	45-66 år	67-79 år	80 år og over
Gjøvik kommune	88	95	96	93	101	89	97	105	116	119
Østre Toten kommune	80	94	101	101	82	73	100	111	124	136
Vestre Toten kommune	82	98	90	104	82	76	104	110	121	115
Søndre Land kommune	73	96	99	106	81	72	90	117	129	122
Nordre Land kommune	80	84	101	108	86	70	93	112	140	134
Lillehammer kommune	86	93	95	103	116	85	90	105	119	120
Hamar kommune	82	90	92	96	101	86	90	109	119	143
Elverum kommune	90	97	91	106	98	85	98	105	112	125
Gjøvikregionen	83	94	97	99	90	80	98	109	122	124
Lillehammerregionen	85	92	102	105	108	82	91	106	120	123
Midt-Gudbrandsdalen	78	96	95	101	91	70	95	109	134	140
Nord-Gudbrandsdalen	80	94	98	100	88	73	86	111	137	150
Hadeland	89	100	105	100	88	80	99	110	111	111
Valdres	81	93	98	101	89	75	91	112	128	136
Hamarregionen	87	95	102	99	94	83	93	109	118	122
Elverumsregionen	83	92	90	99	93	78	94	109	126	140
Tynsetregionen	88	97	112	106	95	71	83	110	126	146
Kongsvingerregionen	73	91	94	99	83	68	95	116	134	139
Akershus	105	112	108	105	88	84	109	103	95	84
Oslo	112	82	71	72	111	159	110	86	74	83
Norge	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

I de tre eldste aldersgruppene ser vi at vårt utvalg av kommuner/regioner i Innlandet er overrepresentert i forhold til landsgjennomsnittet, men styrken av overrepresentasjon varierer noe. Sterkest overrepresentasjon blant de eldste i Innlandet finner vi i Nord-Gudbrandsdalen og Midt-Gudbrandsdalen og Valdres.

De fem kommunene i Gjøvikregionen er alle overrepresentert i de eldre aldersgrupper og samlet sett underrepresentasjon i aldergruppen 20-66 år. Dette gir større utfordringer i forhold til omsorgsbyrden for kommunene enn for landet totalt, men sammenlignet med flere av de andre regioner og kommuner i vårt utvalg, kommer de bedre ut. Omsorgsutfordringen ligger der allerede i dag, og som vi skal se, vil den forsterkes i årene framover.

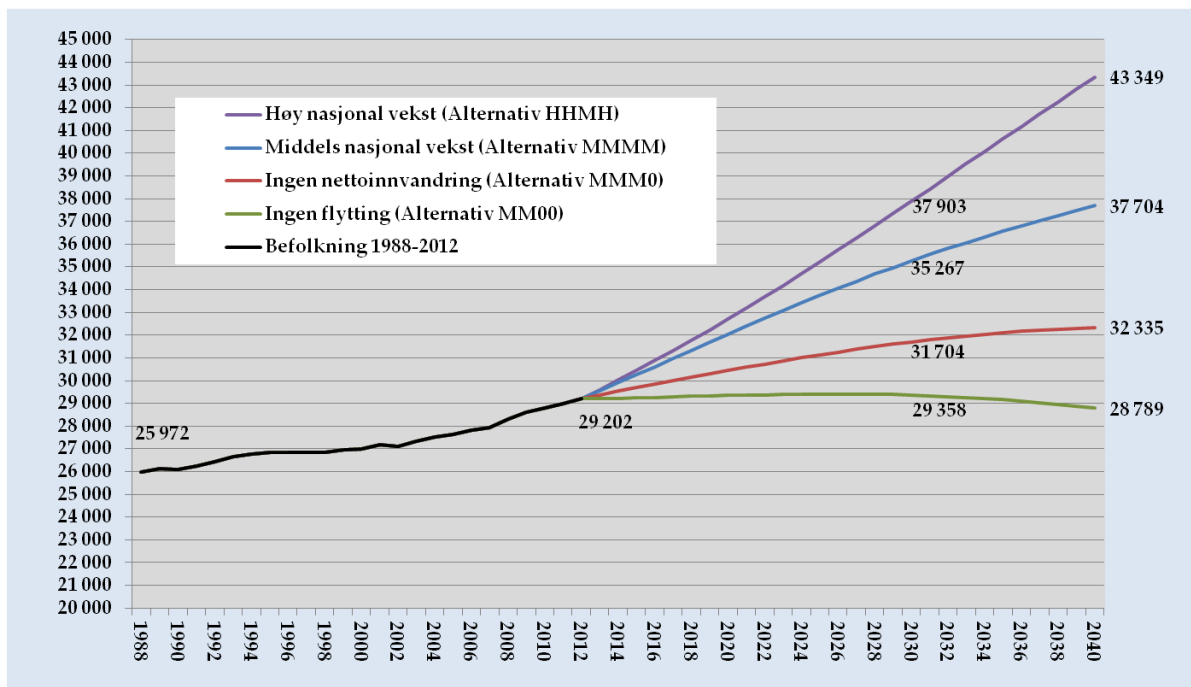
1.2 Befolkningsframskrivninger

1.2.1 Framskrivninger for Gjøvik kommune og Gjøvikregionen

Statistisk sentralbyrås befolkningsframskrivninger bygger på dagens trender innen fertilitet (fødselstilbøyelighet), levealder (mortalitet), flytting (mobilitet) og innvandring (immigrasjon). Disse variablene kan ha høye og lave verdier. Det som kan kalles "standardframskrivingen" har middels verdier på alle fire variable, og karakteriseres

derfor med betegnelsen MMMM. Vi vil i påfølgende drøfting ta utgangspunkt i MMMM og sammenligne den med tre alternative framskrivninger.

Figur 12: Befolkningsframskrivninger for Gjøvik kommune

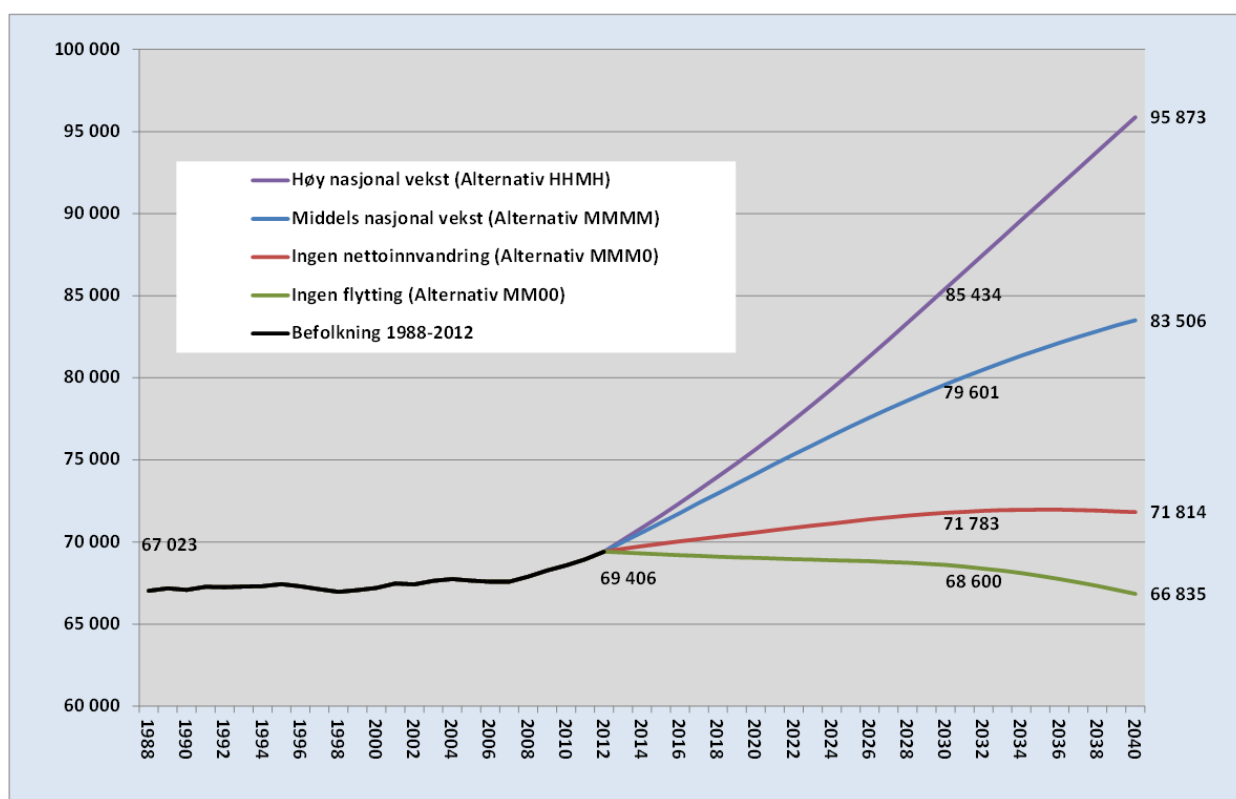

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

Gjøvik kommunes befolkning vil etter MMMM vokse med omtrent 8 500 innbyggere, eller 29 prosent, til 2040. En situasjon uten innvandring (MMM0) vil føre til en veldig lav befolkningsvekst. For Gjøvik kommune vil da befolkningen i 2040 vokse med drøyt 3 000. I det tredje alternativet MM00 har vi ikke bare stoppet innvandringen, men også all innenlandsk flytting. Dette er naturligvis et helt teoretisk alternativ, men likevel analytisk nyttig fordi det illustrerer en kommune/regions naturlige vekstkraft. Befolkningen i Gjøvik i 2040 vil i dette tilfellet være 1 prosent lavere, eller drøyt 400 færre innbyggere, enn i dag. På den annen side vil befolkningen vokse med nesten 50 prosent fram til 2040 ved forutsetninger om høy fertilitet, levealder og innvandring.

Ser vi på Gjøvikregionen, i figur 14, vil befolkningen øke med 14 100 med middels befolkningsvekst, det vil si at om lag 5 500 vil tilfalle regionen utenom Gjøvik kommune. Ved ingen nettoinnvandring vil befolkningsveksten kun være på 2 400 i løpet av neste 28 år. Uten tilflytting vil regionen få en befolkningsnedgang i forhold til dagens nivå.

Figur 13: Befolningsframskrivninger for Gjøvikregionen.

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB

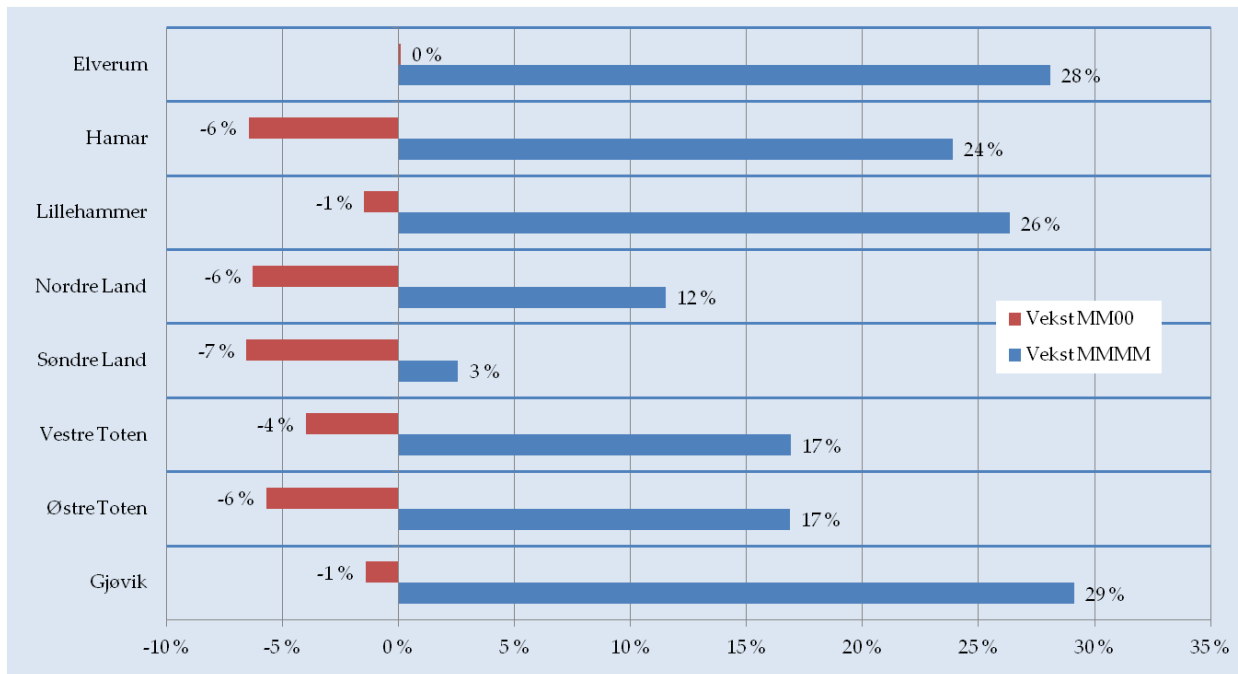
1.2.2 Sammenlikninger med nabokommuner/-regioner og landet

Ved middels fertilitet, dødelighet, mobilitet og innvandring (MMMM) vil befolkningsveksten i Gjøvik fram til 2040 være om lag på linje med veksten i Elverum og litt sterkere enn veksten i Lillehammer og Hamar. De andre kommunene i Gjøvikregionen vil ved dette scenariet få en betydelig svakere vekst, spesielt Søndre Land, som kun vil ha en befolkningsvekst på 3 prosent. Hvis vi forutsetter at det hverken er innvandring eller innenlandsk mobilitet er det kun Elverum i vårt utvalg som ikke får befolkningsnedgang. Lillehammer og Gjøvik vil få en befolkningsnedgang på 1 prosent. Hamar kommune er på linje med Nordre Land og Østre Toten med en befolkningsnedgang på 6 prosent, mens Vestre Toten får et fall på 4 prosent.

På regionnivå er det ved middelverdier på alle framskrivningsfaktorene svært sammenfallende befolkningsutvikling fram til 2040 i Sør-Østerdal, Gjøvik-, Hamar- og Lillehammerregionen. Gjøvikregionen vil vokse litt svakere enn Hamar- og Lillehammerregionen og litt sterkere enn Sør-Østerdal. Framskrevet befolkningsvekst i Oslo og Akershus ligger langt over Innlandets kommuner og regioner, og også godt over forventet vekst for landet totalt. Kun Hadelandsregionen i Innlandet forventes å ha en befolkningsvekst over det nasjonale snittet. I en tenkt situasjon med ingen nasjonal flytting eller innvandring er det kun Hadelandsregionen i Innlandet som ikke får

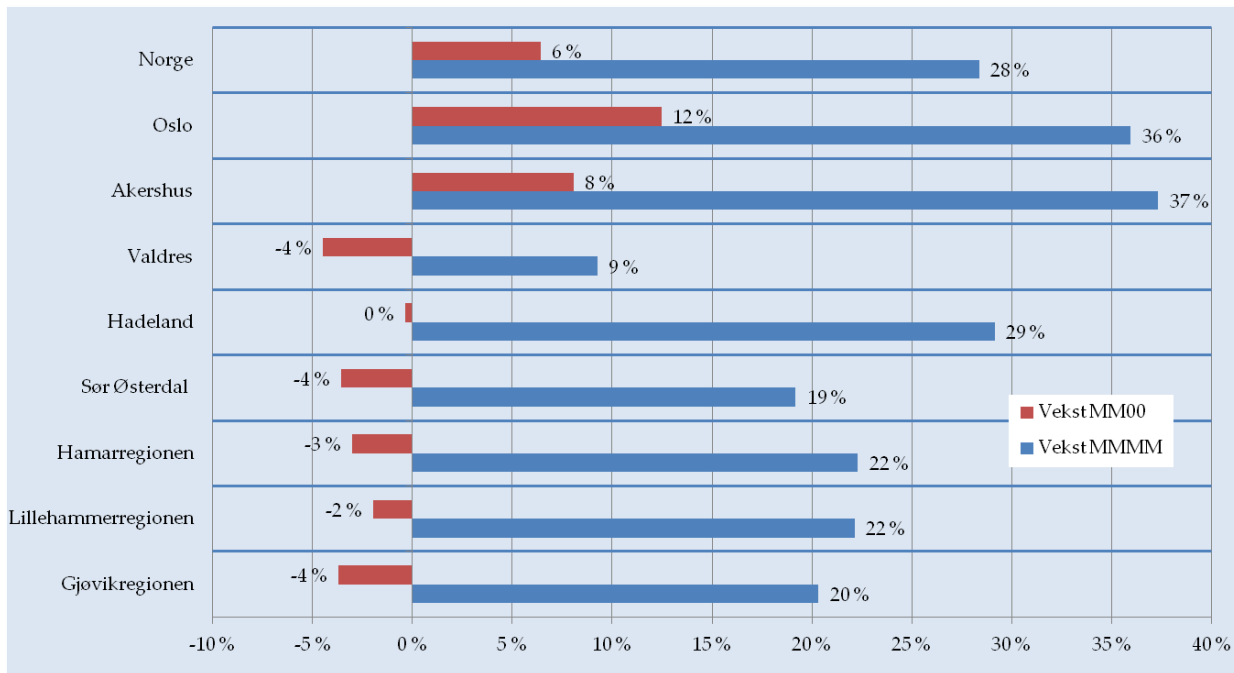
befolkningsnedgang. I Akershus og Oslo vil veksten da være på henholdsvis 8 og 12 prosent og for landet totalt på 6 prosent.

Figur 14: Befolkningsendring 2012-2040 for kommuner i Gjøvikregionen og i utvalgte bykommuner i Innlandet

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

Figur 15: Befolkningsendring 2012-2040 på regionalt og nasjonalt nivå.

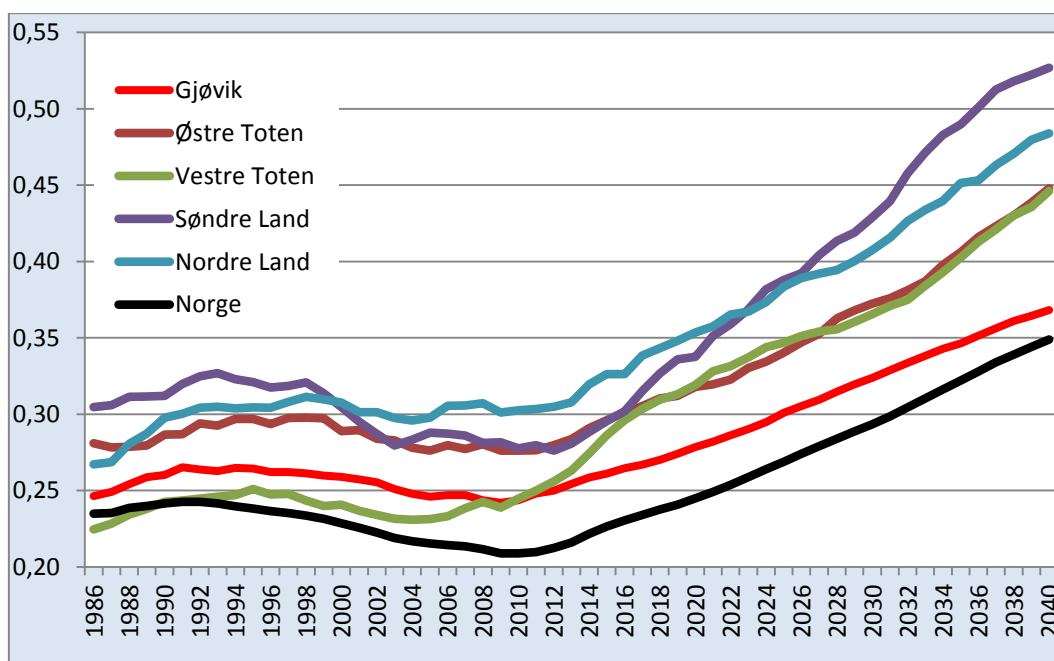
Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

1.2.3 Aldersstruktur og omsorgsrate

I forrige kapittel drøftet vi befolkningsveksten fram mot 2040. Nå vil vi se nærmere på SSBs framskrivninger med blick på forventet befolkningsstruktur og de utfordringer Gjøvikregionen og dens kommuner vil få i forhold til forsørgerbyrde.

Hvordan vil så Gjøvik kommunes omsorgsutfordringer utvikle seg, gitt SSBs framskrivninger? For å drøfte dette vil vi ta utgangspunkt i antall personer over 67 år sett i forhold til antall personer i yrkesaktiv alder (20-66 år). Figuren nedenfor viser en utvikling som vil gi en betydelig økning i omsorgsutfordringene for kommunene i Gjøvikregionen og nasjonalt i årene som kommer. Økningen i forsørgerbyrde begynner imidlertid ikke før etter 2012, da de store etterkrigskullene begynner å gå over i pensjonistenes rekke.

Figur 16: Omsorgsraten: Utvikling i antall personer 67+ / antall personer 20-66 år, basert på framskrivningsalternativet MMMM

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

Veksten i omsorgsutfordringene er ikke et spesielt trekk for kommunene i Gjøvikregionen. Omsorgsraten vil øke sterkt i alle innlandets regioner og i landet totalt. I Gjøvikregionen vil spesielt Søndre Land kommune få store omsorgsutfordringer i 2040, gitt dagens framskrivninger. Utviklingen i omsorgsutfordringene for Vestre Toten, Østre Toten og Nordre Land er forholdsvis lik og mer moderat enn for Søndre Land. Gjøvik skiller seg litt ut fra regionen i positiv forstand og ligger ikke langt over landsgjennomsnittet.

Denne utviklingen vil gi flere utfordringer. Den finansielle utfordringen er at færre skal finansiere flere. Det kan også bli knapphet på arbeidskraft ved at færre skal stelle flere, et problem som vil komme om 10-12 år når dagens nye pensjonister passerer 80 år.

2 ARBEIDSMARKED

Økt verdiskaping omtales ofte som målsettingen med all næringsutvikling og næringspolitikk. Det vanligste målet på verdiskaping er *bruttoprodukt* som angir en nærings/regions samlede produksjonsverdi fratrasket kostnader ved anvendte innsatsvarer og -tjenester. Bruttoproduktet viser hvor mye som blir igjen i en bedrift eller næring til betaling av netto næringskatter og -avgifter, til avlønning av arbeidskraften (lønnskostnader) og til å opprettholde og avlønne kapitalen. I Norge finnes det ikke god statistikk på regionnivå for bruttoprodukt. Derfor har vi benyttet statistikk for sysselsatte etter arbeidssted, dvs. antallet arbeidsplasser, for å belyse næringsstruktur og -utvikling. Denne indikatoren har flere fordeler:

- Sysselsettingsutviklingen har en egenverdi som indikator siden mange av virkemidlene i regional- og lokalpolitikken har vært rettet mot sysselsetting og fordi man tradisjonelt har vurdert arbeidsplasser som avgjørende for bosetting.
- Sysselsettingsstatistikken er en god statistikkilde med relativt rask produksjon og som finnes for lengre tidsperioder med både kommune- og næringsfordelte tall.
- Sysselsatte etter arbeidsstedskommune er en grei indikator på verdiskaping og næringsutvikling på regionalt nivå. Selv om ulike næringer har ulik arbeidskraftintensitet, og selv om denne ofte endres over tid, kan bruk av denne indikatoren forsvares med at det er klare koblinger mellom struktur og utvikling i bruttoprodukt og i sysselsetting. Om lag 2/3 av bruttoproduktet innenfor fastlandsnæringene fordeles da også til lønnskostnader. Sysselsettingsanalysene kan være vel så relevante på regionalt nivå som verdiskapingsanalyser, siden sysselsettingen og lønningene ofte er "mer lokale" enn andre verdiskapingskomponenter som kapitalutgifter og kapitalavkastning.

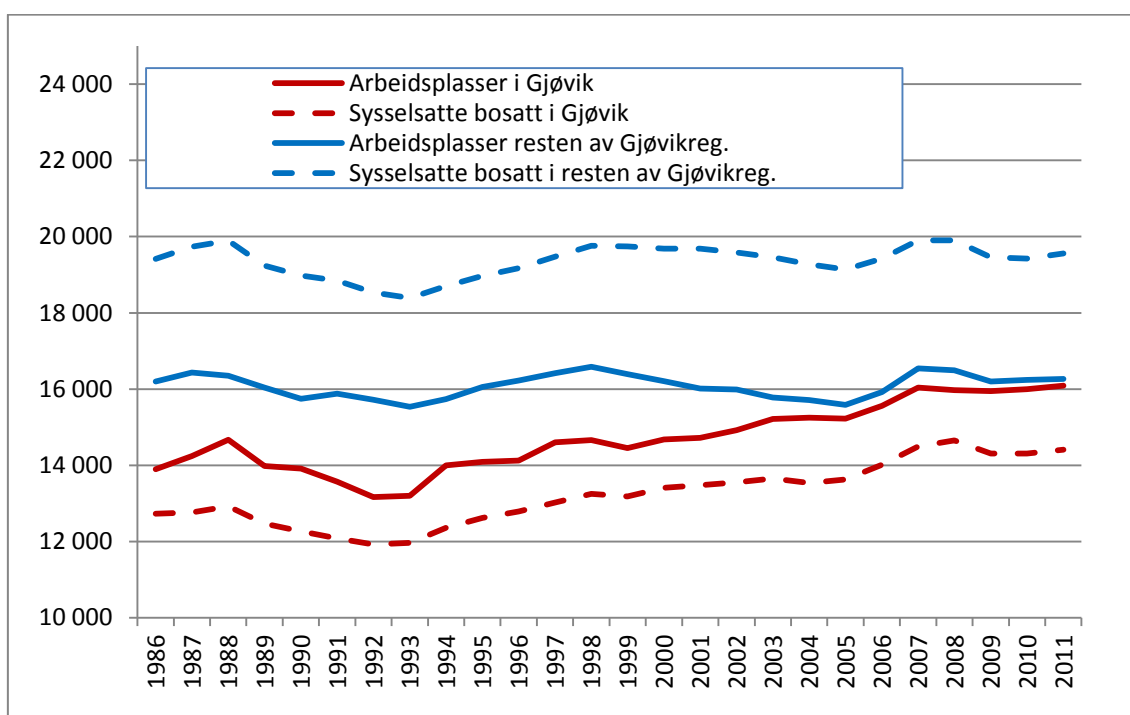
Gjøvik hadde i 4. kvartal 2011 totalt 16 167 arbeidsplasser og 14 477 sysselsatte innbyggere. Dette gir en netto innpendling på 1 690. Resten av Gjøvikregionen hadde 16 351 arbeidsplasser og 19 647 sysselsatte innbyggere, hvilket gir en netto utpendling på 3 296 personer. Dette indikerer en markant pendlingsstrøm fra omlandskommunene inn mot Gjøvik, men samtidig er det en moderat netto utpendling fra Gjøvikregionen sett under ett.

Tabell 6: Sysselsatte i Gjøvikregionen i 4. kvartal 2011 etter både arbeids- og bostedskommune.

	Bosted	Arbeidssted	Netto utpendling.
0502 Gjøvik	14 477	16 167	-1 690
0528 Østre Toten	7 407	5 404	2 003
0529 Vestre Toten	6 333	6 232	101
0536 Søndre Land	2 661	1 807	854
0538 Nordre Land	3 246	2 908	338
Gjøvikregionen	34 124	32 518	1 606

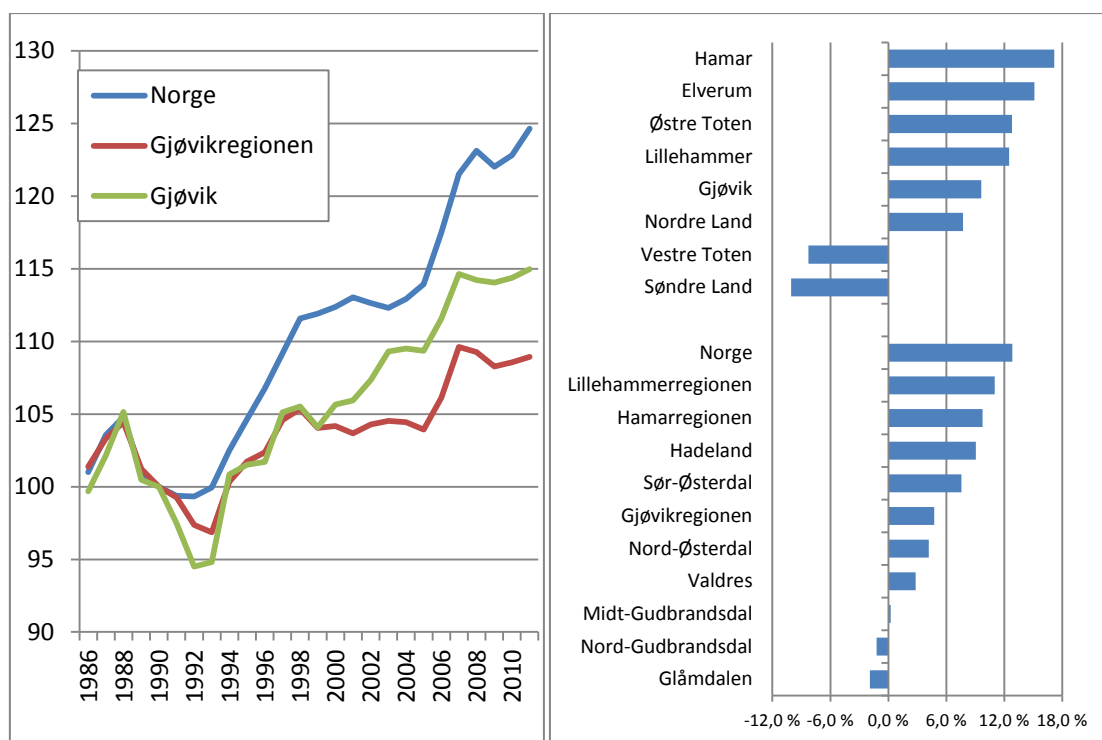
Figuren under viser at antallet arbeidsplasser i Gjøvik har økt med nesten 3 000 siden konjunkturbunnen i 1992 og i hele Gjøvikregionen med omtrent 3 500.

Figur 17: Sysselsatte med bosted og arbeidssted i Gjøvik og regionen for øvrig 1986-2011

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk sentralbyrå.

Figur 18: Arbeidsplassutvikling i Gjøvik sammenliknet med utvalgte regioner og kommuner. hhv. 1986-2011 (indeks 1990=100) til venstre og 2000-2011 i prosent til høyre.

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av PANDA og Statistisk sentralbyrå.

Figuren over viser at arbeidsplassutviklingen i Gjøvik har vært svakere enn nasjonalt siden 1990. Dette skyldes i hovedsak at lavkonjunkturen på begynnelsen av 1990-tallet rammet Gjøvik kommune og Gjøvikregionen sterkere enn på landsbasis. Ser en utelukkende på perioden etter 2000 hadde Gjøvik en svakere vekst enn de sammenlignbare kommunene Hamar, Elverum og Lillehammer. Av nabokommunene hadde Østre Toten en sterkere vekst, mens Nordre Land hadde en litt svakere vekst enn Gjøvik. Vestre Toten og Søndre Land skiller seg ut med færre sysselsatte i 2011 enn i 2000. I Vestre Toten har det blitt borte om lag 550 arbeidsplasser i industrien på Raufoss.

Sysselsettings-/næringsstrukturen i Gjøvik kommune fremgår av tabellen under. 2 prosent av arbeidsplassene i kommunen er innenfor primærnæringene, 8 prosent innenfor industrien og 90 prosent innenfor tjenestesektoren inklusive bygg og anlegg. 67 prosent av arbeidsplassene er i privat sektor og 33 prosent innenfor offentlig sektor. Gjøvik har en høyere andel statlige arbeidsplasser enn landsgjennomsnittet. Staten står for 15 prosent av arbeidsplassene i Gjøvik mot 11 prosent nasjonalt noe som gir en lokaliseringskoeffisient på 1,4. En lokaliseringskoeffisient (LQ) på 2 til en næring/sektor i en region angir at næringen/sektoren står for en dobbelt så stor andel av sysselsettingen i regionen, som den gjør nasjonalt. LQ=1 betyr altså at man er på landsgjennomsnittet. Gjøvik har også en sterk overrepresentasjon innenfor bl.a. informasjon og kommunikasjon.

Mht. endringene siden 2000 hadde privat sektor en svakere vekst i Gjøvik enn nasjonalt, 6 prosent vekst mot 12 nasjonalt. Men innenfor offentlige arbeidsplasser var veksten i Gjøvik sterkere enn nasjonalt med en økning på 19 prosent, mot om lag 15 prosent nasjonalt. Den store endringen i statlige kontra fylkeskommunale arbeidsplasser skyldes den statlige overtakelsen av spesialisthelsetjenesten fra 2002.

Tabell 7: Arbeidsplasser i Gjøvik kommune og utvalgte bykommuner i Hedmark og Oppland etter næring og sektor 4. kvartal 2011.

Arbeidsplasser 4. kvartal 2011	Gjøvik			Netto ut-	Hamar			Elverum			Lillehammer		
Fordelt på næringer	Antall	Andel	LQ	pendling	Antall	Andel	LQ	Antall	Andel	LQ	Antall	Andel	LQ
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	398	2 %	0,9	1	377	2 %	0,7	297	3 %	1,1	200	1 %	0,5
05-09 Bergverksdrift og utvinning	13	0 %	0,0	32	15	0 %	0,0	14	0 %	0,1	31	0 %	0,1
10-33 Industri	1 264	8 %	0,9	356	812	4 %	0,5	897	9 %	1,0	548	3 %	0,4
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	219	1 %	1,2	-82	313	2 %	1,5	134	1 %	1,2	242	1 %	1,3
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	1 407	9 %	1,1	-360	1 580	8 %	1,1	777	8 %	1,0	1 006	6 %	0,8
45-47 Varehandel, motorvognreparasjoner	2 779	17 %	1,2	-574	2 649	14 %	1,0	1 495	15 %	1,0	2 430	15 %	1,1
49-53 Transport og lagring	505	3 %	0,6	-1	754	4 %	0,7	263	3 %	0,5	530	3 %	0,6
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	504	3 %	1,0	-50	512	3 %	0,8	260	3 %	0,8	793	5 %	1,5
58-63 Informasjon og kommunikasjon	711	4 %	1,3	-205	426	2 %	0,6	207	2 %	0,6	625	4 %	1,1
64-66 Finansiering og forsikring	281	2 %	0,9	-16	712	4 %	1,9	74	1 %	0,4	168	1 %	0,5
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	631	4 %	0,6	-52	1 034	5 %	0,9	415	4 %	0,7	920	6 %	0,9
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	776	5 %	1,0	-179	1 268	7 %	1,3	376	4 %	0,8	732	5 %	0,9
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	759	5 %	0,8	-28	2 111	11 %	1,8	931	9 %	1,5	1 738	11 %	1,8
85 Undervisning	1 348	8 %	1,1	-109	1 375	7 %	0,9	857	9 %	1,1	1 384	9 %	1,1
86-88 Helse- og sosialtjenester	4 043	25 %	1,3	-449	3 823	20 %	1,0	2 618	26 %	1,3	3 947	24 %	1,2
90-99 Personlig tjenesteyting	465	3 %	0,8	30	1 241	7 %	1,8	349	3 %	0,9	821	5 %	1,4
00 Uoppgitt	64	0 %	0,8	-4	52	0 %	0,5	42	0 %	0,8	60	0 %	0,7
Sum næringer	16 167	100 %	1,0	-1 690	19 054	100 %	1,0	10 006	100 %	1,0	16 175	100 %	1,0
Fordelt på institusjonell sektor													
*Statlig forvaltning	2 465	15 %	1,4	-477	3 163	17 %	1,6	2 014	20 %	1,9	3 292	20 %	1,9
*Fylkeskommunal forvaltning	321	2 %	1,1	14	704	4 %	2,1	189	2 %	1,1	617	4 %	2,2
*Kommunal forvaltning	2 604	16 %	0,9	-90	2 978	16 %	0,9	1 891	19 %	1,1	2 528	16 %	0,9
*Privat sektor og offentlige foretak	10 777	67 %	1,0	-1137	12 209	64 %	0,9	5 912	59 %	0,8	9 738	60 %	0,9

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk sentralbyrå.

Femte kolonne fra venstre angir netto utpendling fordelt etter næring, dvs. hvor mange flere sysselsatte innbyggere Gjøvik har i en næring enn de har arbeidsplasser i samme næring. Vi ser at Gjøvik har størst netto utpendling innen en del industrinæringer og marginalt innen jordbruk, bergverksdrift og personlig tjenesteyting. I de aller fleste næringer og sektorer har imidlertid Gjøvik kommune netto innpendling, dvs. flere arbeidsplasser enn sysselsatte innbyggere.

Den omfattende netto innpendlingen til Gjøvik kommune mer enn motsvares av netto utpendling fra de andre kommunene i Gjøvikregionen. Situasjonen for Gjøvikregionen samlet er dermed at det er en netto utpendling innenfor de fleste næringer/sektorer. De eneste næringer med netto innpendling på regionnivå er jordbruk, skogbruk, skolesektoren og personlig tjenesteyting.

Tabell 8: Arbeidsplasser i Gjøvikregionen og utvalgte regioner i Hedmark og Oppland etter næring og sektor 4. kvartal 2011

Arbeidsplasser 4. kvartal 2011	Gjøvikregionen			Netto ut-	Hamarregionen			Elverumsregionen			Lillehammer-regionen		
Fordelt på næringer	Antall	Andel	LQ	pendling	Antall	Andel	LQ	Antall	Andel	LQ	Antall	Andel	LQ
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	1 462	4 %	1,7	-26	1 732	4 %	1,6	958	5 %	2,0	726	4 %	1,3
05-09 Bergverksdrift og utvinning	28	0 %	0,0	78	27	0 %	0,0	24	0 %	0,1	39	0 %	0,1
10-33 Industri	4 718	15 %	1,6	58	3 838	9 %	1,0	1 449	8 %	0,9	952	5 %	0,5
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	373	1 %	1,0	18	411	1 %	0,9	182	1 %	0,9	270	1 %	1,2
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	2 562	8 %	1,0	146	3 341	8 %	1,1	1 478	8 %	1,1	1 604	8 %	1,0
45-47 Varehandel, motorvognreparasjoner	4 321	13 %	0,9	411	5 935	14 %	1,0	2 311	13 %	0,9	2 783	14 %	1,0
49-53 Transport og lagring	1 453	4 %	0,8	35	1 652	4 %	0,7	608	3 %	0,6	736	4 %	0,7
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	729	2 %	0,7	50	957	2 %	0,7	532	3 %	0,9	1 081	5 %	1,6
58-63 Informasjon og kommunikasjon	766	2 %	0,7	76	666	2 %	0,5	223	1 %	0,4	634	3 %	0,9
64-66 Finansiering og forsikring	416	1 %	0,7	85	1 027	2 %	1,3	123	1 %	0,4	176	1 %	0,4
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	1 087	3 %	0,6	137	1 695	4 %	0,7	660	4 %	0,6	1 041	5 %	0,9
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	1 093	3 %	0,7	148	1 928	5 %	0,9	679	4 %	0,8	875	4 %	0,9
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	1 387	4 %	0,7	182	3 187	8 %	1,3	1 741	10 %	1,6	1 941	10 %	1,6
85 Undervisning	2 696	8 %	1,0	-31	3 122	8 %	1,0	1 658	9 %	1,2	1 735	9 %	1,1
86-88 Helse- og sosialtjenester	8 236	25 %	1,3	242	9 819	24 %	1,2	4 375	25 %	1,2	4 723	23 %	1,2
90-99 Personlig tjenesteyting	1 038	3 %	0,9	-3	1 807	4 %	1,2	589	3 %	0,9	942	5 %	1,3
00 Uoppgitt	153	0 %	0,9	0	171	0 %	0,8	93	1 %	1,0	94	0 %	0,9
Sum næringer	32 518	100 %	1,0	1 606	41 315	100 %	1,0	17 683	100 %	1,0	20 352	100 %	1,0
Fordelt på intitusjonell sektor													
*Statlig forvaltning	3 363	10 %	1,0	145	5 044	12 %	1,1	2 694	15 %	1,4	3 460	17 %	1,6
*Fylkeskommunal forvaltning	704	2 %	1,2	41	1 066	3 %	1,5	416	2 %	1,4	692	3 %	2,0
*Kommunal forvaltning	6 826	21 %	1,2	49	8 506	21 %	1,2	4 133	23 %	1,3	3 592	18 %	1,0
*Privat sektor og offentlige foretak	21 625	67 %	1,0	1371	26 699	65 %	0,9	10 440	59 %	0,8	12 608	62 %	0,9

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk sentralbyrå.

4 prosent av arbeidsplassene i Gjøvikregionen er innen primærnæringene, 15 prosent innen industrien, 8 prosent innen bygg- og anlegg og resterende innen privat og offentlig tjenesteyting. 67 prosent av arbeidsplassene i Gjøvikregionen er i privat sektor og 33 prosent i offentlig sektor. Gjøvikregionen skiller seg ut fra Hamar-, Elverum- og Lillehammerregionen med en markant overrepresentasjon (i forhold til landsgjennomsnittet) innen industri.

3 GJØVIKS ROLLE SOM REGIONSENTER

Det er flere tilnærminger til spørsmålet om Gjøviks rolle som regionsenter. Juvkam, 2002 har i sin rapport om "Inndeling i bo- og arbeidsmarkedsregioner" definert en region som et avgrenset geografisk område med en eller annen form for indre enhet som skiller det fra de geografiske områdene rundt det. Regionene kan avgrenses på flere ulike måter. Hovedskillene i Juvkams framstilling er mellom homogene regioner, funksjonelle regioner og perseptuelle regioner

- En *homogen region* skiller seg ut fra andre regioner ut fra visse former eller hovedtrekk, det være seg naturtrekk eller kulturtrekk, eller en kombinasjon av begge.
- En *perseptuell region* avspeiler folks mentale bilder og følelser, som har en realitet i folks bevissthet. Med denne regiontypen nærmer vi oss dermed spørsmål om stedstilknytning. I de tilfellene der slike regioner kombinerer personers regionale bevissthet og institusjoner har begrepet institusjonalisert region blitt benyttet
- En *funksjonell region* skiller seg ut med basis i en viss funksjon, virksomhet eller aktivitet. *Sentrert region* benyttes som begrep knyttet til et sentralsteds innflytelsesområde. Innen slike regioner kan en dermed skille mellom et sentrum og dettes influensområde, og der det eventuelt skilles ut en periferi i den enkelte region. I forbindelse med sentrerte regioner benyttes ofte begrepet omland for den øvrige regionen.

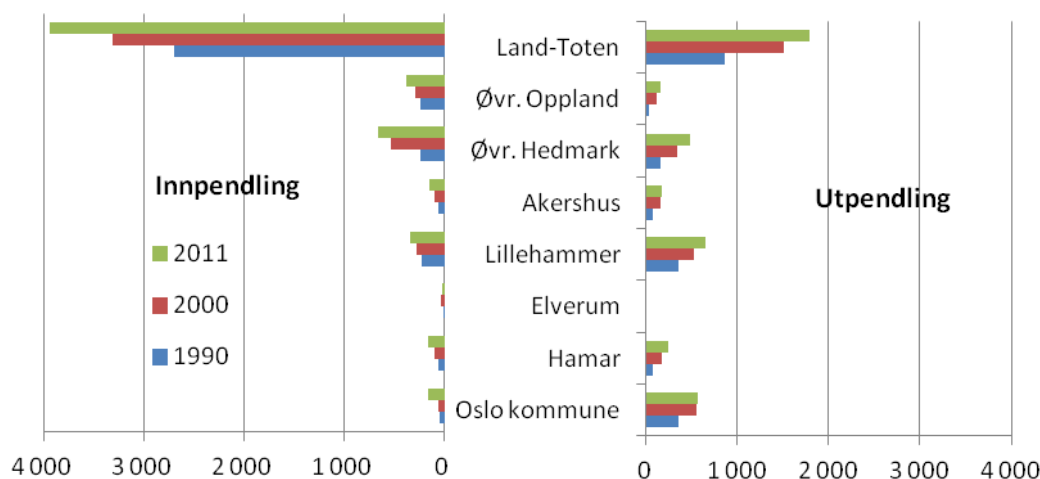
Gjøvikregionen som økonomisk region (SSB) omfatter Gjøvik, Vestre Toten, Østre Toten, Nordre Land og Søndre Land og er sammenfallende med Gjøvikregionen som planregionen i fylkeskommunal sammenheng. Den oftest brukte indikatoren på dannelsen av funksjonelle regioner er mønstrene for arbeidspendling. Bo- og arbeidsmarkedsregionene danner geografiske områder med begrenset intern reiseavstand, der avgrensningen er knyttet til forholdet mellom bosted og arbeidsplasser, dvs. pendling. Data for pendling og reiseavstander vil derfor stå sentralt i analysen. Men også Gjøviks rolle som administrasjons-, handels-, kultur- og utdanningssenter vil bli belyst.

3.1 Regiondanning og integrasjon gjennom pendling

I vedlegg finnes en pendlingsmatrise som viser pendlingen mellom kommuner og regioner i Gjøviks omgivelse. Fra Gjøvik pendler 1 163 til Vestre Toten, 651 til Lillehammer og 565 til Oslo. 747 pendler til Hedmark. Innpendlingen til Gjøvik er størst fra Østre Toten (1 669), Vestre Toten (1 545) og Hedmark (856).

Et sentralt spørsmål er i hvilken grad Gjøvik er integrert i forhold til sine region- og nabokommuner, i forhold til Mjøsregionen og Innlandet for øvrig og i forhold til Oslo/Akershus. Figuren under viser at Gjøvik er tettest integrert med sine nabokommuner, en klar indikasjon på Gjøvikregionen som en funksjonell region. Fra nabokommunene er det netto innpendling til Gjøvik og innpendlingen økte både på 1990-tallet og 2000-tallet. Utpendlingen fra Gjøvik til Akershus ble doblet gjennom 1990-tallet, men har bare økt marginalt siden 2000. Utpendlingen til Oslo har økt med over 50 % siden 1990, men vært uendret siden 2000 og fram til i dag.

Figur 19: Gjøvik kommunes arbeidsmarkedsintegrasjon mot viktige regioner/kommuner 1990, 2000, 2011

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk sentralbyrå. 1990-tall hentet fra Køhn, Engeseter & Grimsrud, 2003 (ØF-rapport 2003/11).

Tabellen under viser:

- Gjøvik har en sterk rolle som regionsenter i Gjøvikregionen. Kommunene i Gjøvikregionen har klart høyere pendling til Gjøvik enn til noen andre regionsentre.
- Gjøvik og Nordre Land har imidlertid også visse koplinger til Lillehammer.³

³ Vestre Toten og Søndre Land har koplinger til Gran, noe som fremgår av vedlagt pendlingsmatrise.

- Sammenligner en Hamar, Lillehammer og Gjøvik, så kan det nevnes at Hamar har større innpendling i sum fra Innlandet enn noen av de andre regionsentrene, men Lillehammer har større innpendling fra kommuner utenfor egen region enn Hamar. Her må vi huske at pendlingstallene er knyttet til kommuner, og at kommunegrensene kan være en viktigere forklaringsfaktor enn selve pendlingsaktiviteten, målt f.eks. i personkilometer.
- Store deler av Innlandet er sterkt påkoplest Stor-Oslos arbeidsmarked. Jevnaker og Lunner har større utpendling til Oslo enn regionsenterkommunen Gran.

Tabell 9: Pendlingsandeler til utvalgte regionsentre. Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk sentralbyrå.

Bostedskommune	Sysselsatte innbyggere	Ansatt i følgende regionsentre				Oslo	Akershus
		Gjøvik	Lillehammer	Hamar	Elverum		
0502 Gjøvik	14 477	69,6 %	4,5 %	1,7 %	0,1 %	3,9 %	1,3 %
0528 Østre Toten	7 407	22,5 %	1,1 %	0,6 %	0,1 %	3,8 %	2,8 %
0529 Vestre Toten	6 333	24,4 %	0,9 %	0,5 %	0,0 %	2,9 %	1,4 %
0536 Søndre Land	2 661	16,3 %	0,8 %	0,3 %	0,1 %	3,5 %	1,4 %
0538 Nordre Land	3 246	8,8 %	2,6 %	0,5 %	0,0 %	3,2 %	0,8 %
0501 Lillehammer	13 808	2,5 %	76,7 %	2,0 %	0,1 %	4,4 %	1,5 %
0521 Øyer	2 686	0,9 %	32,8 %	1,1 %	0,1 %	3,7 %	1,2 %
0522 Gausdal	3 181	0,9 %	31,1 %	0,7 %	0,1 %	2,7 %	1,0 %
0516 Nord-Fron	2 999	0,5 %	2,5 %	0,6 %	0,1 %	5,8 %	1,3 %
0519 Sør-Fron	1 598	0,7 %	3,9 %	0,7 %	0,1 %	5,1 %	2,3 %
0520 Ringebu	2 315	0,7 %	5,9 %	0,6 %	0,1 %	3,5 %	1,4 %
0517 Sel	2 878	0,3 %	2,1 %	0,5 %	0,1 %	3,6 %	1,0 %
0511 Dovre	1 398	0,1 %	1,4 %	0,4 %	0,0 %	3,1 %	1,1 %
0512 Lesja	1 148	0,0 %	1,2 %	0,2 %	0,1 %	2,2 %	1,0 %
0513 Skjåk	1 234	0,5 %	1,3 %	0,3 %	0,0 %	1,8 %	0,6 %
0514 Lom	1 268	0,2 %	1,4 %	0,2 %	0,1 %	2,6 %	0,6 %
0515 Vågå	1 870	0,3 %	0,9 %	0,6 %	0,1 %	2,5 %	0,7 %
0534 Gran	6 796	2,1 %	0,5 %	0,1 %	0,1 %	11,4 %	5,4 %
0532 Jevnaker	3 271	0,2 %	0,3 %	0,1 %	0,0 %	6,8 %	6,1 %
0533 Lunner	4 604	0,8 %	0,2 %	0,2 %	0,0 %	28,1 %	15,5 %
0542 Nord-Aurdal	3 412	0,8 %	0,4 %	0,2 %	0,0 %	3,1 %	1,3 %
0540 Sør-Aurdal	1 585	0,6 %	0,3 %	0,1 %	0,0 %	3,7 %	1,9 %
0541 Etnedal	665	1,1 %	0,5 %	0,0 %	0,0 %	4,1 %	1,5 %
0543 Vestre Slidre	1 206	0,7 %	0,2 %	0,2 %	0,0 %	3,9 %	1,1 %
0544 Øystre Slidre	1 789	0,7 %	0,6 %	0,1 %	0,0 %	2,9 %	1,0 %
0545 Vang	866	0,8 %	0,2 %	0,1 %	0,0 %	3,3 %	1,3 %
0403 Hamar	14 243	1,2 %	1,0 %	64,7 %	2,7 %	5,9 %	2,2 %
0412 Ringsaker	16 394	3,2 %	7,0 %	17,0 %	0,8 %	3,9 %	1,6 %
0415 Løten	3 693	0,5 %	0,7 %	28,6 %	12,2 %	4,0 %	2,2 %
0417 Stange	9 333	0,6 %	0,5 %	32,4 %	2,4 %	4,9 %	3,3 %
0427 Elverum	9 998	0,2 %	0,6 %	7,3 %	75,2 %	3,9 %	1,7 %
0428 Trysil	3 058	0,1 %	0,3 %	1,2 %	4,0 %	3,7 %	1,7 %
0429 Åmot	2 065	0,3 %	0,1 %	2,7 %	10,9 %	2,9 %	2,2 %
0430 Stor-Elvdal	1 201	0,3 %	0,1 %	1,3 %	3,1 %	3,7 %	1,7 %
0434 Engerdal	681	0,3 %	0,1 %	1,6 %	2,8 %	2,8 %	1,3 %
0426 Våler (Hedm.)	1 801	0,1 %	0,1 %	3,0 %	16,2 %	5,1 %	2,3 %
0402 Kongsvinger	7 843	0,1 %	0,2 %	1,2 %	0,3 %	9,1 %	6,4 %
0418 Nord-Odal	2 373	0,1 %	0,2 %	1,5 %	0,2 %	8,9 %	14,0 %
0419 Sør-Odal	3 859	0,2 %	0,1 %	0,7 %	0,1 %	12,7 %	20,6 %
0420 Eidskog	2 772	0,3 %	0,1 %	0,5 %	0,2 %	6,2 %	6,4 %
0423 Grue	2 303	0,2 %	0,1 %	1,0 %	0,7 %	4,2 %	3,0 %
0425 Åsnes	3 423	0,0 %	0,2 %	1,3 %	3,4 %	4,6 %	2,0 %
0437 Tynset	2 966	0,1 %	0,1 %	0,9 %	0,4 %	2,8 %	0,7 %
0432 Rendalen	966	0,1 %	0,2 %	1,0 %	1,7 %	3,9 %	2,0 %
0436 Tolga	927	0,2 %	0,1 %	0,6 %	0,2 %	3,9 %	1,1 %
0438 Alvdal	1 325	0,1 %	0,2 %	1,1 %	0,5 %	1,8 %	0,8 %
0439 Folldal	849	0,2 %	0,9 %	0,2 %	1,1 %	2,2 %	0,8 %
0441 Os (Hedm.)	1 099	0,2 %	0,2 %	0,6 %	0,4 %	3,6 %	1,1 %

At Gjøvikregionen viser seg å være en sterkt integrert region er ikke overraskende. I Dag Juvkams "Inndeling i "bo- og arbeidsmarkeder"⁴ definerer også Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Søndre Land og Nordre Land som en region.

I Sverige avgrenser Statistiska centralbyrån (SCB) "Lokale arbeidsmarkeder" (LA) utelukkende på bakgrunn av pendlingsstatistikk og har en fastlagt kvantitativ metode som gjør at arbeidsmarkedene endres i takt med pendlingsutviklingen jf. nærmere metodebeskrivelse i Hedin/SCB (2005). Benytter vi den svenske metode for etablering av lokale arbeidsmarkeder på Norge, finner vi at Gjøvik og Vestre Toten sammen danner sentrum for en arbeidsmarkedsregion som i tillegg omfatter Østre Toten, Søndre Land og Nordre Land.

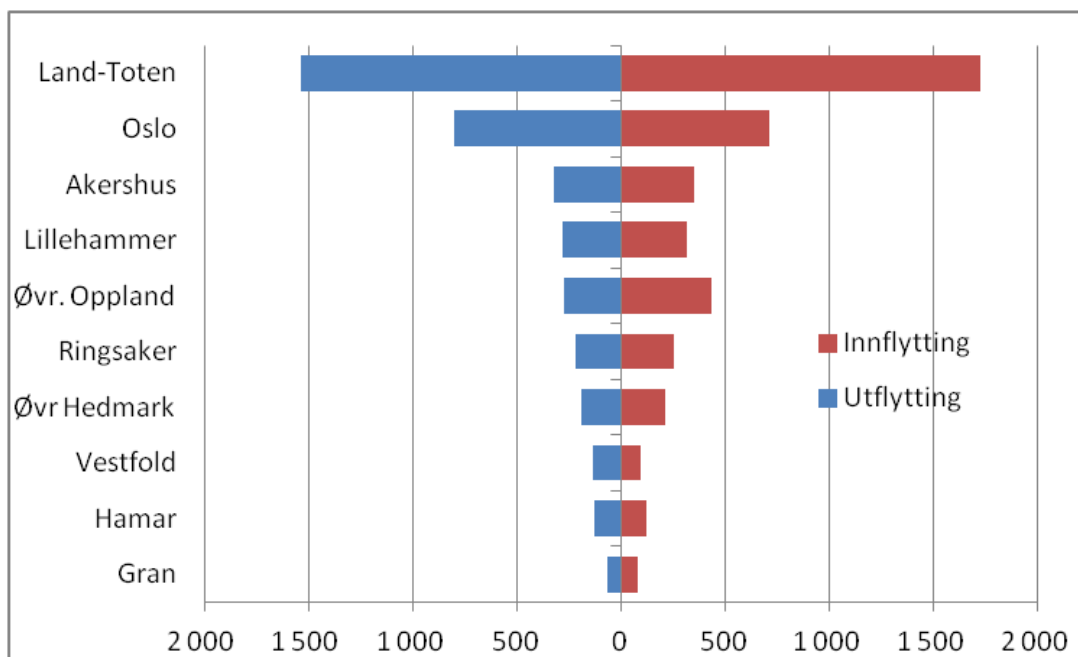
Med balanse eller underskudd i den naturlige tilveksten (antall fødte-antall døde) er det nettotilflyttingen som har sikret befolkningsvekst i Gjøvik og Østre Toten kommune de siste 12 år. De andre kommunene har hatt befolkningsnedgang i samme periode. I foregående kapittel så vi på flyttestrømmene i regionen. Det er to typer datasett som kan brukes for å beskrive flyttinger. Det vanligste er studier av såkalte tverrsnittsdata, der en ser på hvor mange som flytter inn og ut av en kommune i en tidsperiode, og hvor de flytter fra/til. I tillegg har vi studier av flyttemønstre gjennom livsløp hvor man følger bestemte fødselskull gjennom mange år.

Tverrsnittsdata for Gjøvik kommune de siste 5 åra viser stor bevegelse med en samlet innflytting på 4 456 og en samlet utflytting på 4 245, dvs. en netto innflytting på 211. Netto innflyttingen fordelte seg med 378 på netto innflytting fra andre Opplandskommuner og 686 på netto innvandring fra utlandet, mens det var netto utflytting til Norge utenom Oppland på 167. Drøyt halvparten av innvandringen kom fra Europa. Størst flytteutveksling (summen av innflytting og utflytting fra/til en annen kommune) hadde Gjøvik kommune i forhold til kommunene i egen region og Oslo. Det er altså store interne flyttestrømmer i regionen og som figur 7 viste så er flyttestrømmene parvis mellom kommunene relativt like store.

Flyttestrømmene er svært store i forhold det som kommer fram ved å se på netto inn- eller utflytting. Eksempelvis kan nevnes at i løpet av de ti årene 2002-2011 flyttet 15 257 personer inn i Gjøvik kommune, og 13 263 personer flyttet ut av kommunen.

⁴ En kommune som har mer enn 10 prosent utpendling til en mer sentral kommune defineres altså som en del av den regionen som dannes av den mer sentrale kommunen. Juvkam kommer med denne metoden fram til 161 "bo- og arbeidsmarkedsregioner" (BA-regioner) hvorav mange bare består av én kommune og knapt kan kalles en region.

Figur 20: Flyttestrømmer inn og ut av Gjøvik kommune i perioden 2006-2010

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av StatNord.

Vi har i dette prosjektet ikke hatt tilgang til livsløpsdata. For å illustrere bruk av slike data tar vi med en tabell basert på data fra 2005, bestilt i forbindelse med en tidligere analyse. I livsløpsanalyser følges bestemte fødselskull gjennom mange år. I stedet for å registrere den samlede flytting som foregår hvert enkelt år, tar en utgangspunkt i hvert enkelt individs livsløp og sporer deres flyttehistorie i aldersfasen 15-40 år. I tabellen vises data basert på flyttehistorier til personer født i årene 1963- 67 og som bodde Oppland-Hedmark, ved 15-års alder og/eller i 2005 da de var rundt 40 år gamle. Flytting i forbindelse med studier inngår ikke i tallene.

Tabell 10: Flyttehistorier for personer født 1963-67. Regioner i Innlandet. Siste registreringsår 2005.

	Bofaste		Tilbakeflyttere		Utflyttere		Innflyttere		Balanse	
Region	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Hamarregionen	33	25	21	22	32	35	28	36	-4	1
Glåmdalsregionen	39	25	17	19	33	42	28	38	-5	-4
Sør-Østerdal	35	25	16	19	42	48	36	38	-6	-10
Nord-Østerdal	34	16	15	19	45	53	22	37	-23	-16
Lillehammerregionen	34	22	18	22	41	46	36	52	-5	6
Gjøvikregionen	43	27	16	20	27	36	25	29	-2	-7
Midt-Gudbrandsdalen	46	25	15	16	33	49	19	28	-14	-21
Nord-Gudbrandsdalen	40	19	16	16	38	53	13	22	-25	-31
Hadeland	39	30	20	22	35	38	45	49	10	11
Valdres	43	22	15	17	34	43	23	37	-11	-6

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Kjetil Sørli's bearbeiding av SSB-data.

43 prosent av guttene og 27 prosent av jentene som bodde i Gjøvikregionen ved 15-års alder bodde fortsatt der ved 40 års alder, og har vært bofaste i regionen. Andelen bofaste var høyere i Gjøvikregionen, enn i de andre regionene ved Mjøsa. Det gjelder særlig for menn. Av et ungdomskull på 100 hadde 16 menn og 20 kvinner flyttet tilbake til Gjøvik. 27 av mennene og 36 av kvinnene hadde flyttet ut for godt. Men det var også mange som bodde i andre kommuner ved 15-årsalder og som senere hadde flyttet til Gjøvikregionen, og var bosatt der som 40-åringer i 2005. Regnet i prosent av ungdomskullene utgjorde innflyttede menn 25 prosent og innflyttede kvinner 29 prosent. Balanse er uttrykk for flytteresultatet, dvs. om en kommune har flyttegevinst eller flyttetap. Det er antall innflyttere trukket fra antall utflyttere, regnet per 100 kvinner eller menn i ungdomskullene. For gruppen født i årene 1963-67 hadde Gjøvikregionen i 2005 et flytteunderskudd på -2 for menn og -7 for kvinner.

3.2 Gjøvik som varehandelssenter

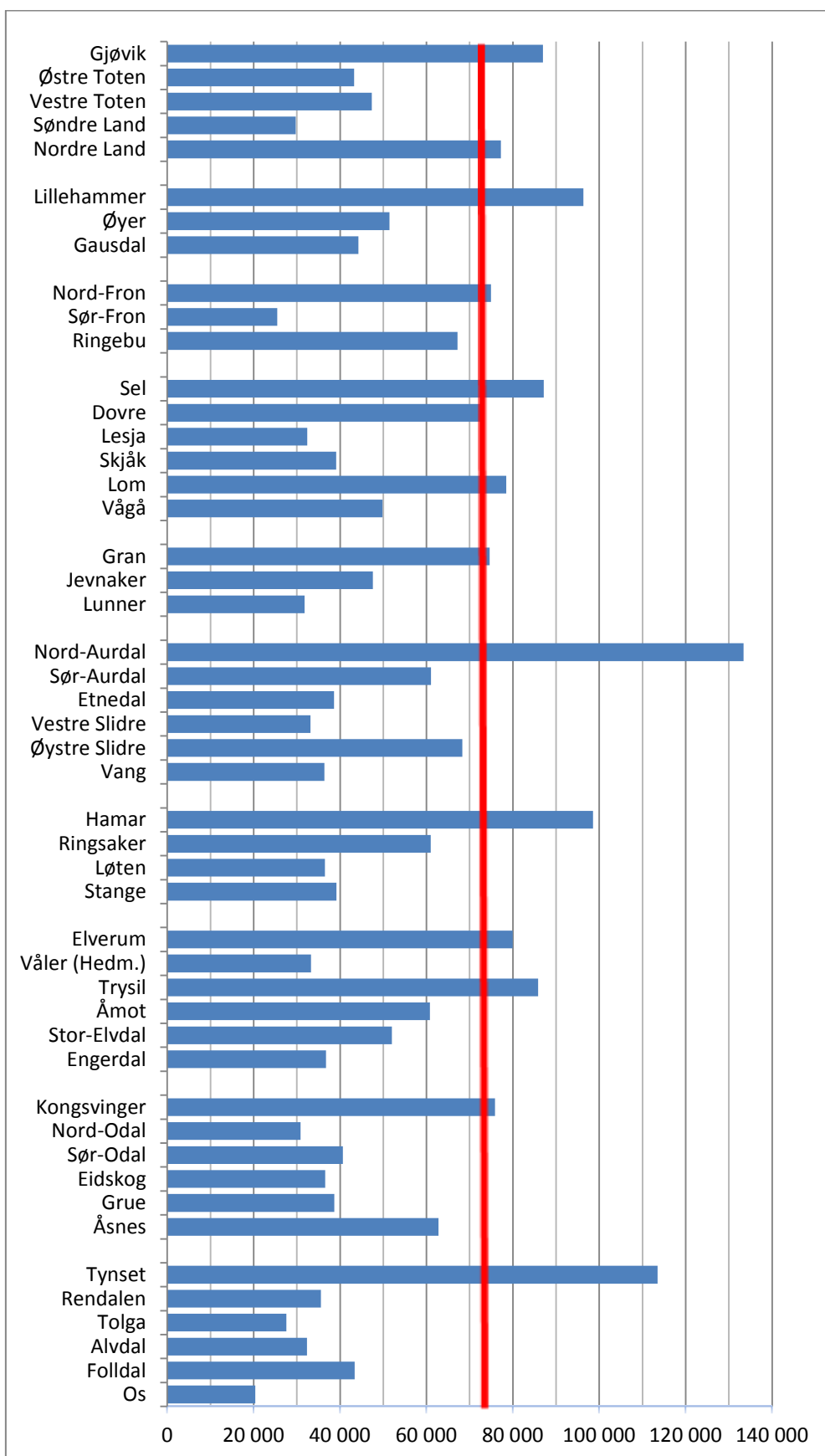
Varehandelen i Gjøvik kommune utgjorde i 2011 kr. 86 948 per innbygger. Dette er 19 prosent over landsgjennomsnittet på kr. 73 188. Dette viser at Gjøvik har en varehandel som betjener flere enn kommunens egne innbyggere. Når vi i tillegg ser at spesielt Østre Toten, Vestre Toten og Søndre Land, ligger langt under landsgjennomsnittet er det rimelig å anta at det er en betydelig handelslekkasje fra nabokommunene til Gjøvik. Nordre Land har relativt høy varehandelsomsetning, på nivå med kommuner som Kongsvinger og Gran.

SSBs varehandelsstatistikk per innbyggere tilsier en samlet varehandelsomsetning i Gjøvikregionen på 4,5 mrd., kroner, hvorav 2,5 mrd. kroner i Gjøvik, 638 mill. kroner i Østre

Toten, 612 mill. kroner i Vestre Toten, 523 mill. kroner i Nordre Land og 171 i Søndre Land. Tilsvarende totaltall for varehandelsomsetningen i nabobyene i 2011 var 2,6 mrd. kroner i Lillehammer, 2,9 mrd. i Hamar, 2,0 mrd. kroner i Ringsaker og 1,6 mrd. kroner i Elverum.

Sammenligner en varehandelsomsetning i en utvidet varehandelsregion hvor vi også inkluderer Gjøvik, Lillehammer, Hamar, Elverum og Ringsaker, har Hamar både i samlet omsetningsverdi og regnet per innbygger størst varehandelsomsetning. Sammenliknet med tallene i Vistas varehandelsanalyse fra 2005 (Vista, 2005) har Lillehammers andel lag samme andel av regionens omsetning som i 2000, Elverum, Hamar og Ringsakers andel har økt, mens Gjøviks andel har gått litt tilbake.

Figur 21: Varehandel i 2011 i kroner per innbygger. Den røde streken viser landsgjennomsnittet.

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

Tabell 10: Omsetningstall i varehandel 2011 og markedsandeler 2000-2011.

	Omsetning	Omsetning	Andel	Andel	Andel	Andel
	kr/innbygger	mill. kr	2011	2000	2003	2008
Gjøvik	86 948	2 539	21,9 %	23,2 %	22,8 %	22,4 %
Lillehammer	96 325	2 578	22,2 %	22,1 %	22,2 %	21,8 %
Hamar	98 542	2 862	24,6 %	24,4 %	23,5 %	24,5 %
Elverum	79 968	1 612	13,9 %	13,3 %	13,4 %	14,3 %
Ringsaker	61 000	2 025	17,4 %	17,0 %	18,1 %	17,0 %
Mjøsregionen		11 616	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB og Vista, 2005.

Vi har ikke kommunevise omsetningstall på vareslag. Derimot har vi kommunetall for sysselsatte innenfor ulike undergrupper av varehandel. Sysselsettingstallene for butikkhandel samsvarer svært godt med omsetningstallene over. For begge indikatorene ligger Gjøvik kommune 22 prosent over landsgjennomsnittet og drøyt 4 prosent over resten av egen region.

Finfordelte sysselsettingstall, totalt og per 1000 innbyggere, for varehandelen i Gjøvik kommune er vist i tabell 12. Dette er så sammenliknet både med landsgjennomsnittet og med gjennomsnittet i de tre andre regionsenterkommunene. Formålet er å illustrere på hvilke områder Gjøvik utpeker seg som varehandelssentrum, dvs. hva innbyggerne i nabokommunene først og fremst reiser til Gjøvik for å handle.

Tabell 12 viser:

- Ordinære matvareforretninger er den største varehandelskategorien målt i antall arbeidsplasser, men denne gruppen er i liten grad overrepresentert i Gjøvik.
- Klesforretninger er nest største kategori etter antallet arbeidsplasser og noe folk reiser til Gjøvik for å handle. Andre varehandelstyper som er overrepresentert i Gjøvik i forhold til nabokommunene er musikkinstrumenter/noter, helsekost, spill og leker, gull- og sølvvarer og skotøy.

Tabell 11: Ansatte og overrepresentasjoner innenfor Gjøviks varehandel, 4. kvartal 2011

	Antall	Ansatte per	Indeks på	Indeks på
	ansatte	1000 innbygg.	rest. av reg.	landet
All butikkhandel	1487	51	104	122
47.111 Butikkhandel med bredt vareutvalg med hovedvekt på nærings- og nytelsesmidler	266	9,1	77	77
47.710 Butikkhandel med klær	261	8,9	134	170
47.300 Detaljhandel med drivstoff til motorvogner	82	2,8	97	104
47.641 Butikkhandel med sportsutstyr	63	2,2	85	119
47.591 Butikkhandel med møbler	60	2,1	133	142
47.112 Kioskhandel med bredt vareutvalg med hovedvekt på nærings- og nytelsesmidler	59	2,0	142	170
47.540 Butikkhandel med elektriske husholdningsapparater	58	2,0	117	170
47.721 Butikkhandel med skotøy	58	2,0	137	202
47.190 Butikkhandel med bredt vareutvalg ellers	52	1,8	153	158
47.761 Butikkhandel med blomster og planter	49	1,7	103	140
47.789 Butikkhandel ikke nevnt annet sted	49	1,7	155	178
47.730 Butikkhandel med apotekvarer	47	1,6	106	124
47.510 Butikkhandel med tekstiler og utstysvarer	42	1,4	122	196
47.521 Butikkhandel med bredt utvalg av jernvarer, fargevarer og andre byggevarer	40	1,4	77	77
47.782 Butikkhandel med optiske artikler	35	1,2	128	184
47.772 Butikkhandel med gull- og sølvvarer	26	0,9	145	173
47.610 Butikkhandel med bøker	25	0,9	93	109
47.650 Butikkhandel med spill og leker	24	0,8	150	186
47.750 Butikkhandel med kosmetikk og toalettartikler	21	0,7	103	143
47.990 Detaljhandel utenom utsalgssted ellers	17	0,6	193	203
47.522 Butikkhandel med jernvarer	16	0,5	111	160
47.762 Butikkhandel med kjæledyr og forvarer til kjæledyr	16	0,5	136	250
47.594 Butikkhandel med musikkinstrumenter og noter	15	0,5	374	534
47.291 Butikkhandel med helsekost	10	0,3	187	164
47.599 Butikkhandel med innredningsartikler ikke nevnt annet sted	10	0,3	62	98
47.593 Butikkhandel med kjøkkenutstyr, glass og steintøy	9	0,3	51	78
47.251 Butikkhandel med vin og brennevin	8	0,3	68	56
47.420 Butikkhandel med telekommunikasjonsutstyr	7	0,2	55	115
47.630 Butikkhandel med innspillinger av musikk og video	7	0,2	327	212
47.220 Butikkhandel med kjøtt og kjøttvarer	6	0,2	374	470
47.722 Butikkhandel med reiseeffekter av lær og lærimitasjoner og varer av lær	6	0,2	72	140
47.592 Butikkhandel med belysningsutstyr	5	0,2	93	123
47.740 Butikkhandel med medisinske og ortopediske artikler	5	0,2	234	223
47.781 Butikkhandel med fotoutstyr	5	0,2	49	106

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

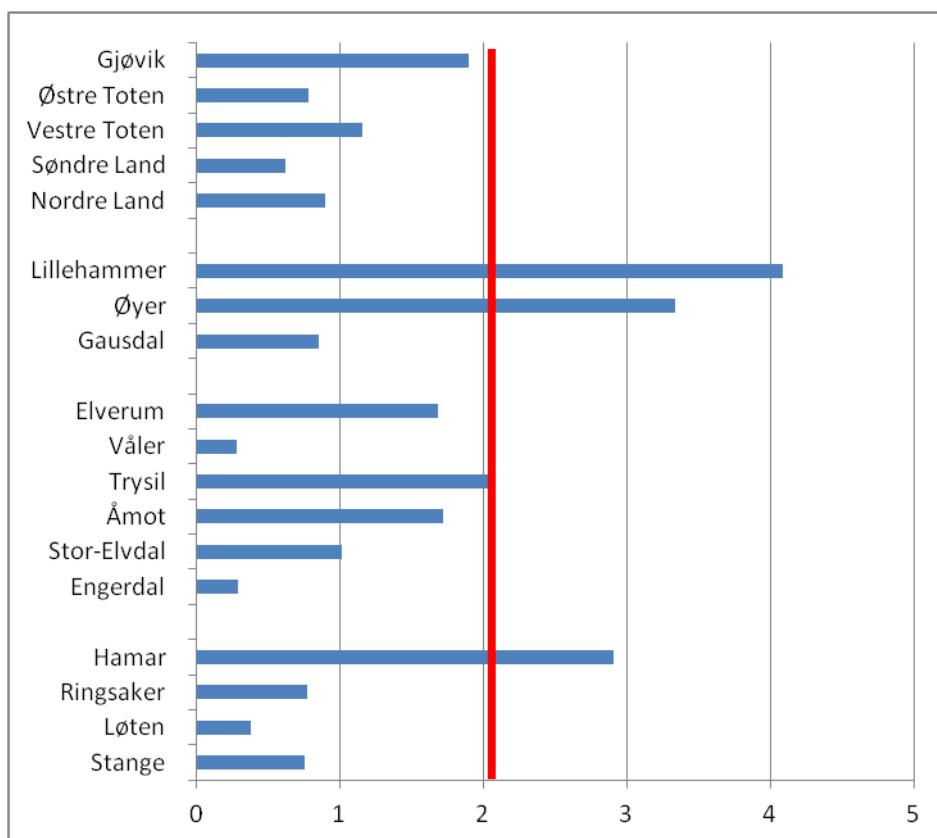
3.3 Gjøvik som kultursenter

For å få et uttrykk for Gjøvik som kultursenter har vi sett på andelen arbeidsplasser innen kultur- og opplevelsesnæringer i kommunen, og sammenlignet dette med nabokommunene, landet totalt og kommunene i Lillehammer-, Hamar- og Elverum-regionen. Måleenheten er en indeks (Culture Opportunity Index (COI)), som er beregnet ved andelen sysselsatte etter arbeidssted i kultur- og opplevelsesnæringene i regionen per 100 innbygger. Følgende næringer ligger inne i indeksen:

- Drift av restauranter, kafeer og barer
- Radio- og fjernsynskringkasting
- Film-, video- og fjernsynsprogram- produksjon, utgivelse av musikk- og lydopptak

- Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet
- Sportsaktiviteter
- Fritidsaktiviteter og drift av fornøyelsesetablisser
- Drift av biblioteker, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet

Figur 22: Culture Opportunity Index (COI). Antall sysselsatte etter arbeidssted i kulturnæringer per 100 innbyggere. Den røde streken viser landet totalt.

Som det her fremgår ligger Gjøvik noe over nabokommunene i forhold til den relative andelen sysselsatte innenfor kultur- og opplevelsesnæringer, men litt under landsgjennomsnittet. Dette indikerer at Gjøvik har en del sentralstedsfunksjoner for de omliggende kommunene. Dette er altså et tjenestoområde hvor Gjøvik har en tydelig regionsenterrolle. Gjøvik ligger langt under både Lillehammer og Hamar, men over Elverum. Lillehammer og Øyer skårer høyt på indeksen pga. mange sysselsatte i reiselivsnæringene.

3.4 Gjøvik som utdanningscenter

Samlet har de tre høyskolene i Innlandet over 13 000 studenter eller nær 11 000 omregnet i heltidsplasser, og over 1 000 ansatte. Mens Høgskolen i Gjøvik (HiG) og Høgskolen i Lillehammer (HiL) har alle avdelinger samlokalisert på hhv. Kallerudområdet vest for Gjøvik og Storhoveområdet nord for Lillehammer er Høgskolen i Hedmark (HH) sine fire avdelinger spredt over 4 kommuner.

Tabell 12: Nøkkeltallene for høyskolene i Innlandet i 2008/12⁵

	Studenter		Ansatte		Publiserings poeng	
	2008V	2012V	2008	2011	2008	2011
Høgskolene i Innlandet	8 593	10 944	974	1 018	241	294
Høgskolen i Hedmark	3 892	4 881	490	459	91	90
Avdeling for helse- og idrettsfag (Elverum)	1 148	1 720	114	106	9	19
Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap (Hamar)	1 551	1 722	186	163	66	43
Avdeling for anvendt økologi og landbruksfag (Evenstad)	130	265	36	52	7	11
Avdeling for økonomi og ledelsesfag (Rena)	1 064	1 162	74	57	4	17
Høgskoleadministrasjonen (Elverum) + Uspes. Stud.		12	80	81	5	
Høgskolen i Lillehammer	3 114	3 958	270	309	99	132
Avdeling for pedagogikk og helsefag		1 483		78		
Avdeling for samfunnsvitenskap		1358		62		
Avdeling for TV-fag		155		20		
Avdeling for økonomi og organisasjonsvitenskap		878		43		
Den norske filmskolen		84		19		
Administrasjonen/SELL			82	87		
Høgskolen i Gjøvik	1 587	2 106	214	250	51	72
Avdeling for helse, omsorg, sykepleie	750	801	69	74	24	18
Avdeling for informatikk og medieteknikk	365	568	41	51		49
Avdeling for teknologi, økonomi og ledelse	473	733	43	61		5
Fellesadministrasjonen + Uspes. stud.		4	61	64	27	

Det opereres med flere mål for studenttallet, bl.a. knyttet til håndtering av deltidsstudenter og oppdragsfinansierte studenter. Samlet har f.eks. høyskolene i Hedmark og Oppland våren 2012 totalt 13 233 studenter, tilsvarende 10 944 heltidsekvivalenter, hvorav 9 965 var egenfinansierte. Studenttallet er også gjennomgående høyere om høsten enn om våren, og høsten 2012 var totalt studentantall ved Innlandets høyskoler over 15 000. Høgskolen i Gjøvik hadde totalt 2460 studenter våren 2012. Tilsvarende 2 106 heltidsekvivalenter hvorav 2 051 egenfinansierte. Høsten 2012 var totalt studentantall oppe i 2 889.

⁵ Studenttall oppgitt i heltidsekvivalenter. Avdelingsstrukturen ved HiL er endret i perioden slik at sammenlignbare avdelingstall ikke foreligger. Deler av publiseringspoengene ved HiG og HH ble i 2008 ikke fordelt på avdeling og derfor lagt under fellesadministrasjon.

Det har vært en økning i satsingen på forskning i Innlandets høyskoler, synliggjort gjennom norsk FoU-statistikk og beregningen av publiseringspoeng. Dette gjelder også i stor grad for Høgskolen i Gjøvik. Hevingen av forskningsaktiviteten ved høyskolene må ses i sammenheng med Prosjekt Innlandsuniversitetet (PIU) og etableringen av PhD-utdanninger. Høgskolen i Gjøvik har siden 2008 hatt doktorgradsutdanning (PhD) i informasjonssikkerhet. Våren 2012 ble dette doktorgradsområdet utvidet til å gjelde informatikk mer bredt (Computer Science), og vil omfatte hele informatikkmiljøet ved høyskolen. HiG regner med i løpet av 2012 å ha 25-30 studenter innenfor eget PhD-program.

Høgskolen i Gjøvik tilbyr ellers studier innen fagområdene helse, IT, teknologi, media og økonomi og ledelse på års-, bachelor- og masternivå, samt en rekke etter- og videreutdanningstilbud. Flere av høyskolens studier er HiG alene om å tilby i Norge. I følge www.hig.no tilbys følgende utdanninger på master- og bachelornivå (i tillegg kommer en rekke årskurs og videre- og etterutdanningstilbud):

Master:

- Helsefremmende lokalsamfunnsarbeid (MHPCC)
- Psykisk helsearbeid
- Klinisk sykepleie
- Gerontologi
- Color in Informatics and Media Technology
- Informasjonssikkerhet
- Applied Computer Science
- Sustainable Manufacturing
- 3D multimedia technology
- Brukersentrert mediedesign / Interaksjonsdesign

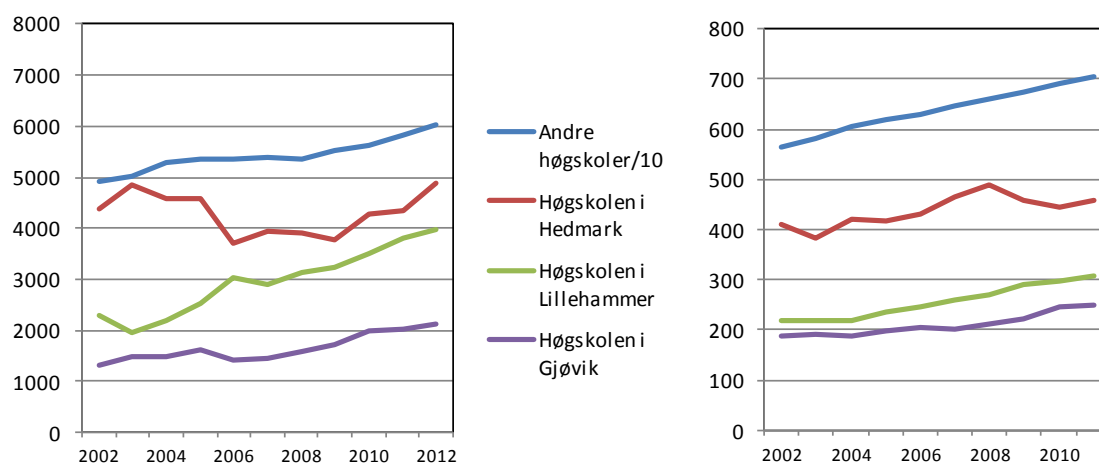
Bachelor:

- Radiografi
- Sykepleie
- Geomatikk
- Ingeniørfag - data
- Ingeniørfag - elektro
- Ingeniørfag - maskin
- Ingeniørfag - fleksibel
- Ingeniørfag - bygg
- Fornybar energi
- Drift av nettverk og datasystemer

- Informasjonssikkerhet
- Programvareutvikling
- Webutvikling
- Spillprogrammering
- Mediedesign
- Medieledelse og innovasjon
- Medieproduksjon
- Teknologidesign og ledelse
- Økonomi og ledelse

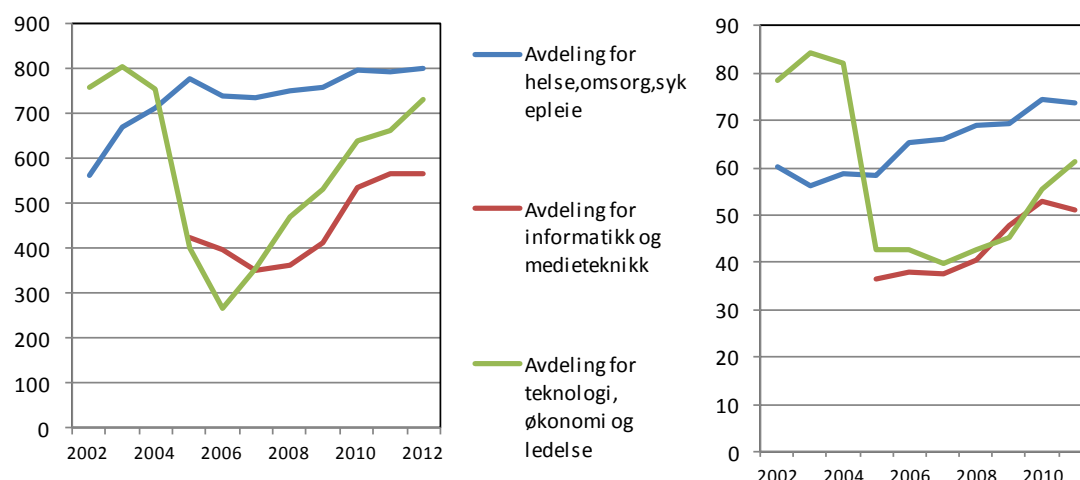
Avdeling for helse, omsorg og sykepleie har vært den største avdelingen ved Høgskolen i Gjøviks etter at informatikk og medieteknikk ble skilt ut som egen avdeling fra 2005. Veksten har imidlertid vært sterkest ved Avdeling for teknologi, økonomi og ledelse, og høsten 2012 hadde denne avdelingen flest studenter totalt sett.

Figur 23: Registrerte studenter (v. figur) og ansatte (h. figur) i statlige høyskoler 2002-2011/12(vår).

Kilde: Database for statistikk om høgre utdanning (DBH).

Figur 24: Registrerte studenter (v. figur) og ansatte (h. figur) i Høgskolen i Gjøvik 2002-11/12 (vår).

Kilde: Database for statistikk om høgre utdanning (DBH).

Valg av studiested/fylke.

Utdanningsvalg er avhengige av mange forhold. Interesser, jobb og karrieremuligheter, sosial bakgrunn, faglige og sosiale tilbud ved studiestedet er noen av faktorene som påvirker studentenes valg. For utdanningsinstitusjonene er det viktig å være markedsrettet i den forstand at de kan gi et faglig godt tilbud som etterspørres av studentene. Et stort antall søkere vil i første omgang øke kvaliteten på studentmassen og sikre at institusjonen har høy produksjon av uteksaminerte kandidater. Dette vil i neste omgang være med å sikre inntektene til utdanningsinstitusjonen(e) og dermed også utvikling av det faglige miljøet på utdanningsstedet. Sterke faglige miljøer vil også ha positiv effekt i forhold til rekruttering av studenter og fagpersonell. Dette vil også være viktig for å styrke forskningsaktivitetene i regionen. Denne positive "utviklingsspiralen" forutsetter at utdanningsstedene har det nødvendige rekrutteringsgrunnlaget.

Høgskolene i Oppland hadde 3 724 førstevalgssøkere i 2012. 1 231 eller 33 prosent var bosatt i Oppland, 576 i Hedmark, 383 i Akershus og 291 i Oslo. I alt var det 4 083 personer bosatt i Oppland som søkte seg studieplass i 2012. Som nevnt søkte 1 231 seg til høgskolene i Oppland, 1 107 søkte seg til Oslo, 574 til Sør-Trøndelag og 352 til Hedmark.

Om en skal sammenlikne hvor attraktivt et studiested er, må en ha mange utdanningsinstitusjoner med nær identiske studietilbud. Eksempler på slike studier kan være sykepleierutdanning eller ingeniørfag bygg som er de to største utdanningstilbudene ved HIG.

På ordinær sykepleierutdanning ved HIG høsten 2012 var det 238 førsteprioritetssøkere på 150 studieplasser, hvilket gir 1,6 førsteprioritetssøkere per studieplass. Med dette plasserer HIG seg noe under gjennomsnittet på 2,1. På ingeniør bygg ved HIG var det bare 40 førsteprioritetssøkere til 55 plasser hvilket gir et forholdstall på 0,7 mot 1,7 på landsbasis.

Skal man vurdere høgskolens regionale betydning bør en ha mer inngående kjennskap til hvor høgskolens ansatte og studentene bor, herunder hvor mange som flytter til Gjøvik eller Gjøvikregionen på midlertidig (studenter) eller varig basis. Slike oversikter har det ikke vært mulig å innhente innenfor rammen av dette prosjektet.

Videregående skole

Gjøvik videregående skole er Oppland fylkeskommunes største skole med 1 160 elever og 225 ansatte. Skolen har følgende programområder:

- Bygg- og anleggsteknikk
- Design og håndverk
- Helse- og oppvekstfag
- International Baccalaureate (IB)
- Medier og kommunikasjon
- Musikk, dans og drama
- Service og samferdsel
- Studiespesialisering
- Studiespesialisering med formgivingsfag

I en vurdering av videregående skoles rolle for Gjøvik som regionsenter er det viktig å påpeke at det også finnes videregående skoletilbud både i Østre Toten, Vestre Toten og Nordre Land:

- Raufoss videregående skole ble bygget i 1980, for å forsyne det lokale næringsliv med kvalifisert arbeidskraft. Skolen har i dag ca. 500 elever. På Raufoss videregående skole kan man få utdanning både innen yrkeskvalifiserende og studieforberedende programmer. Skolen har også noen særløp som ikke finnes andre steder i Oppland. Dette gjelder Vg2 Ambulansefag, 4-årig Fotball med studiespesialisering (FAF) og 4-årig Tekniske allmennfag (TAF). Skolen er også den eneste i Gjøvikregionen som tilbyr hele opplæringsløpet innen Elektrofag og Restaurant- og matfag, og Allmennfaglig påbygging.
- Dokka videregående skole har ca. 350 elever og tilbyr mange utdanningsprogrammer: studiespesialiserende, studiespesialisering formgivingsfag, bygg- og anleggsteknikk, design- og håndverksfag, helse og sosialfag, restaurant- og matfag, teknikk og industriell produksjon, elektrofag og IKT-servicefag.
- Lena videregående skole er en kombinert skole med seks ulike utdanningsprogram. I skoleåret 2012/13 er det ca. 550 elever og 110 ansatte innenfor utdanningsprogrammene studiespesialisering, idrettsfag, teknikk og industriell produksjon, design og håndverk, service og samferdsel og helse og sosialfag.

4 DRØFTING

I dette avsnittet vil vi på bakgrunn av funnene i de foregående kapitlene vil vi drøfte og vurdere Gjøviks ulike roller i et senterhierarki, dvs.

- Gjøviks rolle som senter i regionen
- Gjøviks rolle som del av Mjøsregionen
- Gjøviks rolle som del av Stor-Oslos bo- og arbeidsmarkedsregion

4.1 Gjøviks rolle som regionsenter

I Gjøvikregionen er det kun Gjøvik kommune og Østre Toten som har hatt befolkningsvekst siden 2000, de andre kommunene har hatt befolkningsnedgang. Av kommunene er det bare Gjøvik som har et fødselsoverskudd, så befolkningsveksten i Østre Toten skyldes nettoinnflytting. Det er nettoinnflytting som gir befolkningsvekst i Gjøvik også, da fødselsoverskuddet er marginalt. Flyttestrømmene er størst internt i regionen, der nest kommer Oslo og Akershus. Av kommunene i Gjøvikregionene er det Gjøvik som har størst netto innflytting fra de andre kommunene.

Befolkningsstrukturen i de fem kommunene i regionen er i grove trekk veldig lik. Samtlige kommuner bortsett fra Gjøvik har en overrepresentasjon innen aldersgruppen 16-19 år og alle har en overrepresentasjon i aldersgruppen 45 år og eldre. I forhold til befolkningsframskrivinger og omsorgsrate ligger også her Gjøvik best an i regionen..

Veksten i arbeidsplasser og sysselsatte innbyggere har vært sterkest i Gjøvik og det er kun Gjøvik kommune som har netto innpendling i Gjøvikregionen. Samtlige kommuner bortsett fra Gjøvik har en relativt sett stor primærnæring. Vestre Toten skiller seg ut med en spesielt stor industrinæring. Ellers er kommunene noe forskjellig i nærings-sammensetningen.

Gjøvikregionen er en geografisk relativt stor region, preget av lange reiseavstander internt i regionen, sammenlignet med Hamar- og Lillehammerregionen. Gjøvik ligger helt i øst i sin region, og både Nordre Land, Søndre Land, Vestre Toten og de sørlige deler av Østre Toten har veger som knytter både innbyggere og bedrifter til Oslo uten nødvendigvis å gå via Gjøvik. For den bilbaserte trafikken ut av regionen kan derfor Gjøvik ikke sies å være et knutepunkt i regionen. Likevel er Gjøvik helt klart en funksjonell region når en ser på den

sterke interne interaksjonen i form av både pendling og flytting, som vi så i de foregående kapitlene. Søndre Land kommune vil prioritere standardheving på fylkeveg 247 mellom Hov og Hasvoldseter framfor fylkesveg 34 sørover til Brandbu og videre til Oslo. Ved Hasvoldseter koples fylkesveg 247 på fylkeveg 33 som går østover til Gjøvik. Dette er et viktig signal om Søndre Land ønsker kortere reisetid til Gjøvik, at de ønsker tettere tilknytning til regionsenteret. Dette vil styrke den interne interaksjonen i regionen, og styrke Gjøviks rolle som funksjonelt senter i regionen.

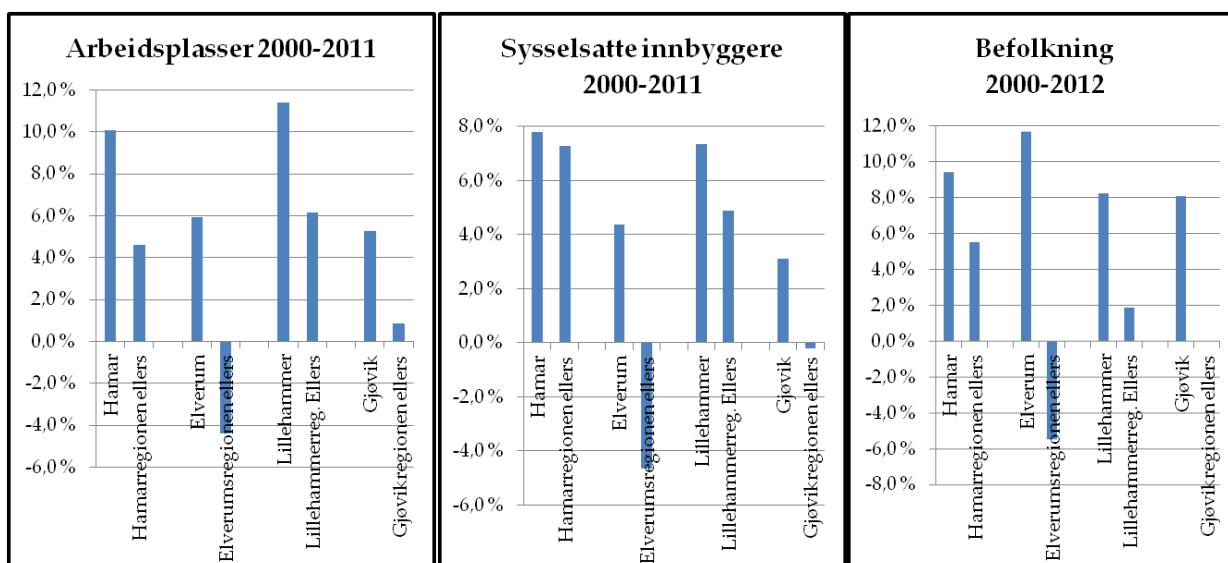
Tabell 13: Reisetid med bil internt i Gjøvikregionen. Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av www.finn.no

	Gjøvik	Østre Toten	Vestre Toten	Søndre Land	Nordre Land
Gjøvik		00:19	00:13	00:53	00:40
Østre Toten	00:19		00:20	01:05	00:56
Vestre Toten	00:13	00:20		00:52	00:44
Søndre Land	00:53	01:05	00:52		00:48
Nordre Land	00:40	00:56	00:44	00:48	

Gjøvik kommune har i forhold til de omliggende kommunene helt klart mange sentralstedsfunksjoner. Sammenlignet med de andre kommunene har Gjøvik et bredere kulturtilbud og kan dermed også tilby nabokommunene denne tjenesten. Varehandelen i Gjøvik er stor sammenlignet med landsgjennomsnittet, og betjener Land- og Toten-kommunene da de ikke har det samme tilbudet.

Vi har på flere områder påpekt at utviklingen i Gjøvik er mer positiv enn i nabokommunene og dermed bidrar til å gi bedre tall også for Gjøvikregionen (og Oppland og Innlandet), dvs. "drar opp gjennomsnittet". Gjøvik har hatt en sterkere utvikling i arbeidsplasser, sysselsatte innbyggere og befolkning enn regionen samlet sett. Siden veksten i arbeidsplasser i Gjøvik er sterkere enn veksten i sysselsatte innbyggere kan det tyde på at noe av denne arbeidsplassveksten kommer nabokommunene til gode. Dette er forsøkt illustrert i figuren 25 under.

Figur 25: Variasjoner i sentrale utviklings indikatorer mellom senter- og omlandskommuner

Kilde: ØF på grunnlag av SSB.

4.2 Gjøvik i Mjøsregionen

Gjøvik kommune har hatt den svakeste utviklingen i de tre indikatorene arbeidsplassvekst, sysselsettingsvekst og befolkningsvekst sammenlignet med de andre regionsentrene rundt Mjøsa, som vi så i figur 25. Gjøvikregionen gjør det bedre enn Elverumregionen målt med de tre indikatorene. Innflytting er driveren i befolkningsveksten i samtlige regioner rundt Mjøsa, og det er kun Lillehammerregionen som også har fødselsoverskudd. Går en ned på kommunenivå har Gjøvik, Lillehammer og Elverum fødselsoverskudd, men ikke Hamar. Befolkningsstrukturen i de fire regionstedene er relativ lik, de er overrepresentert innenfor yngre aldersgrupper. Hamar, Lillehammer og Gjøvik er overrepresentert innenfor aldersgruppen 20-24 år, og i tillegg er Elverum og Lillehammer overrepresentert blant 16-19 åringer. SSBs framskriving av folketallet (MMMM) gir veldig små forskjeller på regionnivå, men det er interessant og merke seg at Elverum- og Gjøvikregionen har lavest forventet befolkningsvekst, men av de fire *regionsenterkommunene* har Elverum og Gjøvik sterkeste forventet vekst.

Er Mjøsbyene veldig like nærings- og sysselsettingsmessig, eller er det markerte forskjeller?

- Varehandel og motorvognreparasjoner er en stor næring i Gjøvik, sammenlignet med de andre mjøsbyene.

- Næringen informasjon og kommunikasjon sysselsetter flere i Gjøvik enn i de andre Mjøsbyene, og det er indikasjoner på at det er en positiv utviklingen i næringen sammenlignet med de andre byene, hvor samtlige har hatt en nedgang i antall ansatte i perioden 2008-2011.
- Undervisning er viktig i alle de fire regionsentrene, og utgjør mellom 7-9 prosent av de sysselsatte, men det er Gjøvik og Lillehammer som har hatt den sterkeste sysselsettingsveksten med 12 prosent i perioden 2008-2011.
- Også helse- og sosialtjenester er viktig for samtlige av byene, men det er i absolutte tall flest ansatte i Gjøvik kommune, og sammen med Hamar har de her hatt sterkest vekst de siste 3 årene.
- Gjøvik har hatt en mer positiv utvikling i enn de andre byene også innenfor finansiering og forsikring. Her har Gjøvik hatt en vekst på 18 prosent, mens Hamar har hatt en nedgang på 5 prosent og Lillehammer på hele 29 prosent, Elverum har hatt en marginal vekst på 1 prosent. Gjøvik har også god vekst innen transport og lagring, mens Hamar og Elverum her har nedgang og Lillehammer svak vekst.
- I grove trekk så er regionsentrene i Innlandet relativt like i næringssammensetning, slik at det er vanskelig å peke på at de skulle satse på forskjellige næringer for å komplettere hverandre ut i fra dagens situasjon. Samtidig er det forskjeller i utviklingen i regionene og regionsentrene, som framover kanskje kan skape større ulikheter.

Gjøvik kommer på tredje plass når vi ser på varehandel målt med omsetning per innbygger og total omsetning, sammenlignet med Hamar, Lillehammer, Elverum og Ringsaker. Gjøvik sin andel av handelen i Mjøsregionen har vært svakt nedadgående. På dette området har Gjøvik et forbedringspotensial i å ta markedsandeler i regionen. På den kulturindikator vi har sett på, jf. figur 23, ligger Gjøvik under landsgjennomsnittet og på dette området ligger Gjøvik bak Lillehammer og Hamar, men foran Elverum. Høgskolen i Gjøvik har færre studenter, ansatte og publiseringspoeng enn Høgskolen i Hedmark og Høgskolen i Lillehammer. Men utviklingen Gjøvik har hatt de 3-4 siste årene er mye bedre enn på de andre studiestedene. Antall studenter har økt med ca. 30 prosent, antall ansatte har økt med 17 prosent og publiseringspoengene har økt med hele 41 prosent. Gjøvik som utdanningssted har gode muligheter for å innta en viktig posisjon hvis denne utviklingen fortsetter.

Generelt har Gjøvik et godt tilbud til sine innbyggere i form av viktige tjenesteområder som helse og utdanning, men de kan også by på kulturopplevelse og "shopping", i tillegg til at det finnes arbeidsplasser. Men de er ikke bedre enn de andre Mjøsbyene på disse områdene.

Tabell 145: Pendling mellom Mjøsbyene 2011.

2011-tall	Til Gjøvik	Til Lillehammer	Til Hamar	Sum
Fra Gjøvik		651	247	898
Fra Lillehammer	346		280	626
Fra Hamar	168	143		311
Sum	514	794	527	

Gjøvik har større utpendling til de andre Mjøsbyene, enn det Lillehammer og særlig Hamar har. På innpendling ligger Gjøvik og Hamar på samme nivå, mens Lillehammer ligger langt høyere. Hovedbildet er Gjøvik og Lillehammer er noe tettere integrert enn de er med Hamar. Dette er ikke uventet, siden Ringsaker ligger mellom både Gjøvik-Hamar og Lillehammer-Hamar.

4.3 Gjøviks rolle som del av Stor-Oslos bo- og arbeidsmarkedsregion

4.3.1 Betydningen av infrastruktur for regionforstørring og regional utvikling

Det ligger ingen klare satsninger på utbygging og forbedring av riksveg 4 eller Gjøvikbanen i dagens nasjonale transportplan. På lokalt hold jobbes det iherdig med at disse strekningene skal komme med i den nasjonale transportplanen for 2014 og framover. Det vil si en forbedret kobling mot Oslo og sørover (Gjøvikregionen 2012).

Både i norsk samferdselspolitikk og regional- og distriktpolitikk er det et mål å bidra til regionforstørring gjennom samferdselstiltak. Om distrikts- og regionalpolitikken i St.meld. nr. 25 (2008-2009) står det f.eks.:

I og mellom by- og senterregionar handlar den transportpolitiske utfordringa om ein innsats for å styrkje regionale senter og utvikle større, robuste bu- og arbeidsmarknadsregionar. Slik regionforstørring kan auke attraktiviteten til eit område for både lokalisering av bedrifter og for busetjing.

Hva vet vi så om sammenhengene mellom infrastruktur og regionforstørring og regional utvikling? Faktisk overraskende lite. Og dette på tross av at det i forbindelse med alle større infrastrukturinvesteringer er krav om nyttekostnadsanalyser. Transportøkonomisk Institutt (TØI) gjennomførte i 2008 en litteraturstudie av regionale virkninger av infrastrukturinvesteringer og kommet fram til følgende:

- De finner få undersøkelser av reelle konsekvenser i ettertid. Nytte-kostnads metodikken har svakheter – hovedfokus på transporttid, tidstap, transportkostnader, ulykkeskostnader – mindre på effekter på regional utvikling.
- Nytte-kostnads metodikken særlig svak overfor jernbaneinvesteringer som kanskje er ekstra viktig i forbindelse med regionforstørring. Jernbaneinvesteringene har lang levetid og i jernbanesammenheng er ikke nødvendigvis reisetid å betrakte som tidstap hvis den kan nyttes.⁶

Det er imidlertid relativt bred faglig enighet om at regionforstørring og regionsammenkopling stimulerer økonomisk aktivitet og øker attraktiviteten for personer og bedrifter. Dette skjer igjennom at regionutvidelse bl.a. bidrar til:

- Økt valgmulighet når det gjelder bosted og arbeidssted, og mellom ulike jobber – for begge i et parforhold.
- Det blir lettere å oppnå balanse mellom etterspørsel og tilbud av arbeidskraft - sårbarheten blir mindre ved lokale strukturendringer.
- Større markeder med økt mulighet for lønnsom drift og spesialisering
- Tilbudet av ideer, kunnskap og erfaring mellom aktører i arbeidsmarkedet blir større.
- Og forutsetninger for samhandling, nettverk og klynger i næringslivet blir bedre.

Mens de fleste regionale inndelinger i Norge ligger relativt fast over tid, f.eks. SSBs økonomiske regioner, gjøres det i Sverige en mer hyppig oppdatering av de funksjonelle regionenes avgrensning, basert på pendlingsstatistikk. Utviklingen i antallet slike lokale arbeidsmarkedsregioner brukes ofte som illustrasjon på den pågående regionforstørringen. I Sverige har antall lokale arbeidsmarkeder gått ned fra 187 i 1970 til 82 i 2005. De lokale arbeidsmarkedene kan også beregnes separat for ulike sysselsettingsgrupper og de svenske beregningene viser klart at menn danner færre lokale arbeidsmarkeder enn kvinner, dvs. pendler over større avstander. Det samme gjør høyt utdannede i forholdet til lavt utdannede.

I ØF-rapport 09/2009 illustrerte vi sammenhengen mellom befolkningsutvikling og integrasjon i arbeidsmarkedet i og rundt Oslo. Dette viste tydelig hvordan det etter tusenårsskiftet har etablert seg en vekstsone rundt Oslo, ikke bare innenfor "Intercity-triangelet", men også blant kommuner som tidligere har hatt lang tids tilbakegang i befolkning i indre strøk av Østfold, Akershus og delvis Hedmark. Vekstsonen rundt Oslo vokser i omkrets og samsvarer i stor grad med Stor-Oslos innpendlingsomland.

Denne utviklingen henger dels sammen med utbygging av infrastrukturen rundt Oslo, men også økt fleksibilitet mht. arbeidstid og arbeidssted og endringer i yrkes- og næringsstruktur (flere jobber i "pendlingsvennlige" yrker/næringer). Flyttingen av

⁶ Det er nylig lagt fram en NOU som drøfter disse problemene. NOU 2012:16 Samfunnsøkonomiske analyser.

hovedflyplassen til Gardermoen i 1998 har bidratt til at veksten rundt Oslo også er trukket nordover, både fordi flyplassen direkte har bidratt til positiv utvikling i tilflytting, byggeaktivitet og bosettingsbasert tjenesteutvikling i nærområdene, og fordi infrastrukturen rundt flyplassen har bidratt til pendlingsbasert tilflytting, byggeaktivitet og bosettingsbasert tjenesteutvikling også i øvrige regioner rundt.

Tabell 156: Vekst i folketall i småbyer i Oslos omland 1994-2012.

	Folketall		Vekst 1994-2012. Prosent
	1994*	2012	
0704 Tønsberg	32739	40677	24,2
0104 Moss	25071	30723	22,5
0706 Sandefjord	36757	44150	20,1
0106 Fredrikstad	64843	75583	16,6
0105 Sarpsborg	46381	53333	15,0
0427 Elverum	17563	20152	14,7
0101 Halden	25908	29543	14,0
0501 Lillehammer	23870	26765	12,1
0403 Hamar	26123	29045	11,2
0709 Larvik	38857	42947	10,5
0502 Gjøvik	26772	29202	9,1

*På grunn av endringer i kommunegrensene har vi ikke sammenliknbare tall for årene før 1994.

Folketallet i de Oslo-nære bykommunene i Østfold og Vestfold har hatt sterkere vekst enn bykommunene nord for Oslo.

4.3.2 Avstander, trafikk og kollektivtilbud langs veg og bane rundt Gjøvik

Tall for pendlingen til og fra Gjøvik og de andre kommunene i Gjøvikregionen er omtalt foran og finnes mer detaljert i vedleggstabell. Derimot finnes det liten systematisert kunnskap om og/eller om hvordan endringer i infrastruktur og kollektivtilbud kan bidra til pendling. I TØI sin undersøkelse fra 2012 peker nesten samtlige pendlere på viktigheten av et godt togtilbud, uavhengig av om de selv benytter seg av tog eller ikke.

I forhold til pendling og regionutvidelser er bil ofte det viktigste transportmiddel på korte reiser, mens kollektive transportmidler, først og fremst tog er viktigere på lange arbeidsreiser.

I Rambøll (2007) vises det til svenske studier som konkluderer med at mulighetene for økt pendling gjennom bedre persontransport er størst på relasjoner med reisetider mellom 20 og 60 minutter, mens det kritiske reisetidsintervallet for daglige tjenestereiser (reiser i arbeid) ligger mellom 90 og 180 minutter. I følge samme rapport er det en forutsetning for at jernbanen skal være en regionforstørker at tilbringertjenesten på mellomlange reiser

utgjør en begrenset del av reisetiden, og at bilreisens køproblemer og/eller begrensninger/kostnader ved parkering betyr mer enn togreisens ulemper med tilbringerreise og ventetid ved lokale reiser.

Tabell 167: Reisetid med bil mellom byer i Mjøsområdet, Elverum, Gardermoen og Oslo.

	Lillehammer	Gjøvik	Hamar	Elverum	Gardemoen	Oslo
Lillehammer		00:45	00:58	01:29	02:12	02:43
Gjøvik	00:43		00:53	01:23	01:41	02:09
Hamar	00:57	00:53		00:33	01:26	01:55
Elverum	01:24	01:23	00:33		01:37	02:06
Gardemoen	02:12	01:41	01:26	01:37		
Oslo	02:43	02:09	01:55	02:06		

Tabell 17: Reisetider, avganger og avstander til og fra Gjøvik i dag.

Per 2012	Typisk rute		Vegavstand fra sentrum til sentrum				Antall avganger med buss og tog		
Stasjon/holdeplass	med tog	med buss	Gardermoen	Oslo	Lillehammer	Hamar	Fra Gjøvik	Antall	Reisetid
Gjøvik	05:49	06:30	100,9	123,7	45,2	49,5	Lillehammer	28	01:00
Raufoss	06:00		91,1	113,4	55,7	60,0	Hamar	16	01:05
Skreia		07:00	77,0	113,6	69,2	73,5	Gardermoen	8	01:40
Gran	06:38		44,6	66,1	102,4	106,7	Oslo S (tog)	11	01:59
Lunner	06:45		39,6	61,1	109,2	110,5			
Gardermoen		08:10		49,1	146,9	90,1			
Oslo S	07:50	08:53	49,1		183,3	125,8			

Kilde: Nettbuss, nsb.no, finn.no.

For pendlere og næringsliv i Gjøvikregionen er jernbanen det klart beste kollektivtilbudet til Oslo, mens ekspressbussen er det beste til Gardermoen. Som det fremgår av tabell 18 har Gjøvik normalt en reisetid på 1:40 til Gardermoen med 8 daglige avganger. Ordinær reisetid til Oslo S er 1:59, som går 11 ganger om dagen.

Togtilbudet fra Gjøvik til Oslo er mer bekvemt i forhold til at det gir muligheter for å arbeide eller gjøre andre aktiviteter når en reiser, samtidig som det tar kortere tid enn med å reise med bil.

Tog er ikke eneste kollektive transportmiddel. Det går flere ekspressbussruter til og fra Gjøvik, som kan være aktuelle for pendlertransport for de som bor eller jobber gunstig i forhold til stoppesteder. Mjøsekspressen har 16 daglige avganger til Hamar og til Lillehammer går det buss 28 ganger om dagen. Reisetiden til begge stedene er omtrent en time. Den største konkurranseulempen ved buss relativt til tog og personbil er den lange reisetiden. Dette er tilfelle for strekningene Gjøvik-Lillehammer og Gjøvik-Hamar som vi ser når vi sammenligner tabell 17 med reisetiden med bil og tabell 18 med reisetiden med buss.

4.3.3 Muligheter og strategivalg

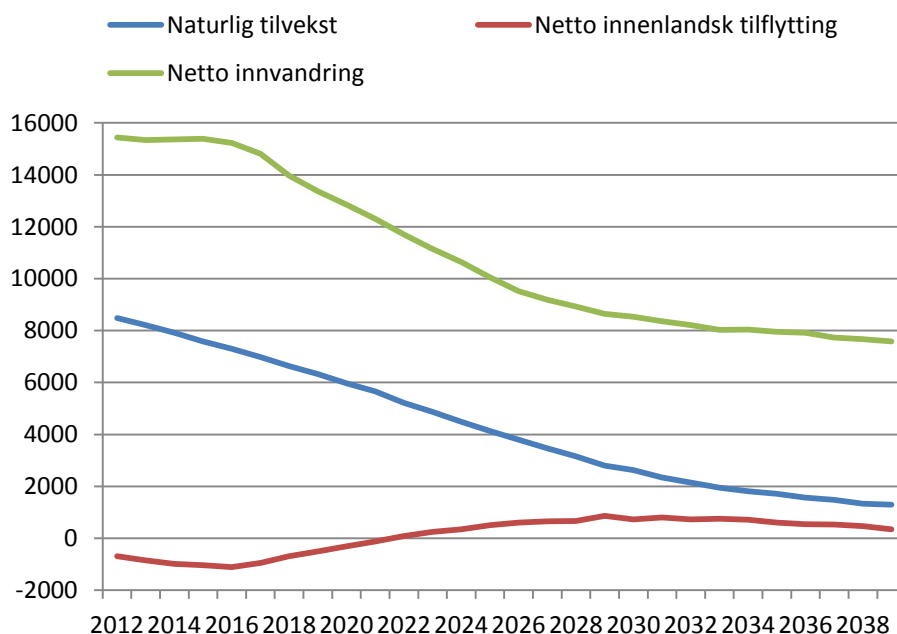
Sett at infrastrukturen til/fra Gjøvik og Gjøvikregionen ble forbedret vil det kunne gi nye muligheter for å bli en del av et større felles bo- og arbeidsmarkedsregioner med de stimulanser det gir for regional utvikling. Slik situasjonen er i dag, er Gjøvik mindre koblet på Oslo og Akershus enn Lillehammer og Hamar, hvis en måler det i andelen av sysselsatte innbyggere som pendler til Oslo og Akershus. Det er oftere togavganger og reisetiden fra Hamar til Oslo er kortere enn fra Gjøvik til Oslo-Sammenligner vi kollektivtrafikktilbudet fra Lillehammer med Gjøvik, så tar det 20 minutter lengre å reise fra Lillehammer til Oslo enn fra Gjøvik, men det er dobbelt så mange avganger med toget fra Lillehammer som fra Gjøvik. Det kan tyde på at tilgjengeligheten i form av avganger ser ut til å ha en positiv effekt i forhold til pendlingsfrekvensen.

Det er imidlertid viktig å betrakte infrastruktur mer som nødvendig enn tilstrekkelig betingelse for utvikling. Det gir muligheter, men også utfordringer. En glemmer ofte at infrastruktur øker tilgjengeligheten begge veger. Det kan bidra til økt innpendling til regionen, dvs. vekst i antall arbeidsplasser uten tilsvarende innflytting. Det kan også bidra til at kompetent arbeidskraft som jobber i regionen i dag i større grad velger å pendle til Osloregionen, uten at det rekrutteres nye arbeidstakere til regionen. Ikke minst for høyskolene i Innlandet kan bedret infrastruktur bidra til at flere ansatte velger å bli boende utenfor regionen.

Videre er det miljømessige utfordringer knyttet til en satsing på regional utvikling gjennom regionforstørrelse, dvs. økt frikopling mellom bosted og arbeidssted og dermed økende transportarbeid. Disse kan reduseres gjennom gode kollektivtransporttilbud. Et annet spørsmål ved denne utviklingen er knyttet til likestilling. Det er større andel mannlige enn kvinnelige sysselsatte som pendler, og menn pendler oftere over lange distanser. Det er større andel menn sysselsatt i "pendlervennlige yrker". Fortsatt er det slik at mange kvinner arbeider i yrker der de er knyttet til elever, pasienter, omsorgstrengende, mm som er stedbundne. I mange av disse kvinneorienterte yrkene er det også vaktordninger (kveld og natt) som gjør pendling vanskelig. Gjennom regionutvidelse kan forskjellene mellom kvinner og menn bli større, ved at stadig flere menn pendler over lange strekninger, mens kvinnene i økende grad blir bundet til bostedskommunen, til omsorgsoppgaver både i og utenfor hjemmet. Lønnsforskjeller, i mennenes favør, bidrar til å forsterke forskjellene i pendlingsmønster.

I mange av kommunene ved Mjøsa er det stor interesse for den store befolkningsveksten som forventes å komme i Oslo-Akershus. Kommunene har ambisjoner å trekke en del av denne veksten nordover. I framskrivingsalternativ MMMM vil folketallet i Oslo-Akershus øke med vel 428 000 fra 2012 til 2040. Veksten vil avta i perioden, og en stor del av den forventede veksten vil komme gjennom netto innvandring, jf. figuren nedenfor.

Figur 26: Ulike gruppers bidrag til befolkningsveksten i Oslo Akershus 2012-2040, MMMM

Den forventede årlige veksten i Oslo-Akershus vil trappes ned fra vel 24 600 i 2012 til vel 9 200 i 2039. Dette er tall for netto tilvekst. I løpet av 28 år (2012-2040) vil selvsagt svært mange flytte inn og ut av Oslo-Akershus. Ser vi på de foregående 28 år, ble det registrert vel 2,8 millioner inn- og utflyttinger til/fra Oslo og Akershus. Her inngår også flyttinger mellom Oslo og Akershus.

Tabell 18 Inn- og utflyttinger Oslo og Akershus 1984-2012

	Innflyttinger	Utflyttinger
Oslo	874097	774172
Akershus	636530	531784

Sett over noen år er det svært stor bevegelighet i befolkningen, ikke minst i Oslo-Akershusregionen. Den netto tilvekst som framskrives i MMMM, vil i stor grad være basert på innvandring (andelen øker fra 66,5 prosent i 2012 til 82,2 prosent i 2039). En stor del av dette vil være arbeidsinnvandring. Også i den innenlandske flyttingen i Oslo-Akershus er det en stor andel med innvandrerbakgrunn. Om Gjøvikregionen vil satse på å få en del av den forventede veksten i Oslo-Akershus må den ha en todelt strategi:

- Utvikle arbeidsplasser som er attraktive å flytte til, for folk med ulik kompetanse og ulik bakgrunn.

- Legge til rette arealer (tomter) og boliger som kan tiltrekke seg ulike grupper, med ulike bostedspreferanser både i regionen og innen det enkelte tettsted. Familiestørrelse, alder, økonomi, oppvekststed og etnisk bakgrunn er viktige bakgrunnsvariable her.

5 REFERANSELISTE

Agenda. (2002). Regional Utviklingsanalyse. Rapport nr. R3533. Agenda Utredning og Utvikling AS, Sandvika.

Engebretsen, Ø. og Gjerdåker A. (2012). *Potensialet for regionforstørring*. (TØI Rapport nr. 1208, 2012). Oslo: Transportøkonomisk institutt.

Engebretsen, Ø., Vågane L., Brechan I. og Gjerdåker A. (2012). *Langpendling innenfor intercitytriangelet. Pendlerens tilpasninger og reisemåter. Transporttilbud og regional utvikling*. (TØI Rapport nr. 1201, 2012). Oslo: Transportøkonomisk institutt.

Engebretsen, Ø. (2008). *Regionforstørring og utslipp av klimagasser*. (TØI Rapport nr. 978, 2008). Oslo: Transportøkonomisk institutt.

Gjøvikregionen. (10. oktober 2012). *Felles vilje for felles mål. Mål og krav fra initiativet for Stor-Oslo Nord*. (Presselansering). Gjøvik

Hagen, S.E. og Ørbeck, M. (2007). *Innlandet 2030: Næringsstruktur og næringsutvikling*. (Østlandsforskning Notat nr. 8, 2007). Lillehammer: Østlandsforskning.

Haugen, K. (2005). *Pendling mellan Umeå och Örnsköldsvik – en studie av arbets- och utbildningsrelaterade resor*. (TRUM Rapport nr. 2, 2005.) UMEÅ: Umeå Universitet, transportforskningsenheten.

Hjorthol, R. (2000). Same city – different options. An analysis of the work trips of married couples in the metropolitan area of Oslo. *Journal of Transport Geography*, 8, 213-20.

Juvkam, D. (2002). *Inndeling i bo- og arbeidsmarkedsregioner*. (NIBR-Rapport nr 20, 2002). Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning.

Køhn, E., Engeseter P. & Grimsrud, G.M. (2003) *Pendling, flytting og bolyst i Hedmark*. (Østlandsforskning Rapport nr. 11, 2003). Lillehammer: Østlandsforskning.

Køhn, E. & Lein, K. (2005) *Regional utvikling og infrastruktur i Innlandet og Østfold*. (Østlandsforskning Rapport nr. 7, 2005). Lillehammer: Østlandsforskning.

Lein, K. (2007) *Innlandet 2030: Infrastruktur*. (Østlandsforskning Notat nr. 9, 2007). Lillehammer: Østlandsforskning.

Samferdselsdepartementet. (2009). *Nasjonal transportplan 2010-2019*. Lokalisert på <http://www.regjeringen.no/pages/2162529/PDFS/STM200820090016000DDDPDFS.pdf>

Sandow, E. og Westin K. (2007). *Regionförstoring i glesa områden – kollektivtrafikens möligheter och betydelse*. (TRUM Rapport nr. 1, 2007). UMEÅ: Umeå Universitet, transportforskningsenheten.

SCB. (2010). *Lokala arbetsmarknader – egenskaper, utveckling och funktion*. Örebro, Sverige: Statistiska centralbyrån.

Selstad, T., Grefsrud, R. & Hagen S.E. (2005). *Innlandet målt med indikatorer*. (Østlandsforskning Rapport nr. 21, 2005). Lillehammer: Østlandsforskning.

Selstad, T. (2007) *Innlandet 2030: En konkurransedyktig region?* (Østlandsforskning Notat nr. 6, 2007). Lillehammer: Østlandsforskning.

Selstad, T & Hagen S.E. (2007) *Innlandet 2030: Befolkningen – en byrde og berikelse*. (Østlandsforskning Notat nr. 7, 2007). Lillehammer: Østlandsforskning.

Statistisk sentralbyrå. (2012) <http://www.ssb.no>

StatNord. (2012). <https://www.h2.scb.se/grs/>

Vista (2005). *Utvikling av handelsområder i Hamar*. Vista Analyse AS. Lokalisert på http://www.hamar.kommune.no/getfile.php/Filer/analyse_handel_i_Hamar_endelig_2.pdf

Ørbeck, M., Hauge, A., Alnes, P.K., Hagen, S.E. og Skålholt, A. (2010) *Hamars rolle som regionsenter*. (Østlandsforskning Rapport nr. 2, 2010). Lillehammer: Østlandsforskning.

6 VEDLEGGSTABELLER

Tabell 18

Tabell 21: Befolkningsstrukturen i Gjøvik kommune 1. januar 2012.

	Absolutte tall			Prosentfordeling		
	Menn	Kvinner	Aldersfordelt	Menn	Kvinner	Aldersfordelt
0-4 år	808	777	1 585	3 %	3 %	5 %
5-14 år	1 753	1 649	3 402	6 %	6 %	12 %
15-19 år	895	892	1 787	3 %	3 %	6 %
20-24 år	1 028	928	1 956	4 %	3 %	7 %
25-34 år	1 734	1 640	3 374	6 %	6 %	12 %
35-44 år	2 062	2 041	4 103	7 %	7 %	14 %
45-64 år	3 873	3 898	7 771	13 %	13 %	27 %
65-79 år	1 702	1 973	3 675	6 %	7 %	13 %
80 eller eldre	539	1 010	1 549	2 %	3 %	5 %
	14 394	14 808	29 202	49 %	51 %	100 %

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

Tabell 19: Befolkningsstruktur i Østre Toten kommune 2012

Østre Toten kommune 2012						
	Absolutte tall			Prosentfordeling		
	Menn	Kvinner	Aldersfordelt	Menn	Kvinner	Aldersfordelt
0-5 år	451	433	884	3 %	3 %	6 %
6-12 år	594	583	1177	4 %	4 %	8 %
13-15 år	294	279	573	2 %	2 %	4 %
16-19 år	417	357	774	3 %	2 %	5 %
20-24 år	407	395	802	3 %	3 %	5 %
25-34 år	729	679	1408	5 %	5 %	10 %
35-44 år	1073	1063	2136	7 %	7 %	14 %
45-66 år	2312	2202	4514	16 %	15 %	31 %
67-79 år	738	851	1589	5 %	6 %	11 %
80 år og over	329	561	890	2 %	4 %	6 %
Kjønnsfordelt	7344	7403	14747	50 %	50 %	100 %

. Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

Tabell 20: Befolkningsstruktur i Vestre Toten kommune 2012

	Vestre Toten kommune 2012					
	Absolutte tall			Prosentfordeling		
	Menn	Kvinner	Aldersfordelt	Menn	Kvinner	Aldersfordelt
0-5 år	384	412	796	3 %	3 %	6 %
6-12 år	557	526	1083	4 %	4 %	8 %
13-15 år	231	218	449	2 %	2 %	3 %
16-19 år	356	346	702	3 %	3 %	5 %
20-24 år	369	330	699	3 %	3 %	5 %
25-34 år	646	630	1276	5 %	5 %	10 %
35-44 år	1005	958	1963	8 %	7 %	15 %
45-66 år	2016	1926	3942	16 %	15 %	30 %
67-79 år	638	721	1359	5 %	6 %	11 %
80 år og over	260	399	659	2 %	3 %	5 %
Kjønnsfordelt	6462	6466	12928	50 %	50 %	100 %

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

Tabell 21: Befolkningsstruktur i Søndre Land kommune 2012.

	Søndre Land kommune 2012					
	Absolutte tall			Prosentfordeling		
	Menn	Kvinner	Aldersfordelt	Menn	Kvinner	Aldersfordelt
0-5 år	163	152	315	3 %	3 %	5 %
6-12 år	253	220	473	4 %	4 %	8 %
13-15 år	111	108	219	2 %	2 %	4 %
16-19 år	167	150	317	3 %	3 %	6 %
20-24 år	155	153	308	3 %	3 %	5 %
25-34 år	293	249	542	5 %	4 %	9 %
35-44 år	376	380	756	7 %	7 %	13 %
45-66 år	999	872	1871	17 %	15 %	32 %
67-79 år	300	347	647	5 %	6 %	11 %
80 år og over	116	197	313	2 %	3 %	5 %
Kjønnsfordelt	2933	2828	5761	51 %	49 %	100 %

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB

Tabell 22: Befolkningsstruktur i Nordre Land kommune 2012

	Nordre Land kommune 2012					
	Absolutte tall			Prosentfordeling		
	Menn	Kvinner	Aldersfordelt	Menn	Kvinner	Aldersfordelt
0-5 år	191	214	405	3 %	3 %	6 %
6-12 år	236	247	483	3 %	4 %	7 %
13-15 år	129	134	263	2 %	2 %	4 %
16-19 år	204	175	379	3 %	3 %	6 %
20-24 år	208	179	387	3 %	3 %	6 %
25-34 år	326	292	618	5 %	4 %	9 %
35-44 år	465	447	912	7 %	7 %	13 %
45-66 år	1052	1045	2097	16 %	15 %	31 %
67-79 år	366	456	822	5 %	7 %	12 %
80 år og over	163	239	402	2 %	4 %	6 %
Kjønnsfordelt	3340	3428	6768	49 %	51 %	100 %

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB

Tabell 23: Kjønnss- og aldersstruktur Gjøvik kommune, 1992, 2002, 2012.

Gjøvik kommune	Absolutte tall					
	1992		2002		2012	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
0 - 19 år	3 218	2 983	3 247	3 083	3 456	3 318
20-66 år	8 001	7 994	8 266	8 272	9 040	8 903
67-79 år	1 369	1 754	1 261	1 677	1 359	1 577
80 eller eldre	372	724	440	847	539	1 010
Sum kjønnsfordelt	12 960	13 455	13 214	13 879	14 394	14 808
Sum	26 415		27 093		29 202	
Gjøvik kommune	Andeler prosent					
	1992		2002		2012	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
0 - 19 år	12 %	11 %	12 %	11 %	12 %	11 %
20-66 år	30 %	30 %	31 %	31 %	31 %	30 %
67-79 år	5 %	7 %	5 %	6 %	5 %	5 %
80 eller eldre	1 %	3 %	2 %	3 %	2 %	3 %
Sum kjønnsfordelt	49 %	51 %	49 %	51 %	49 %	51 %
Sum	100 %		100 %		100 %	

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

Tabell 24: Kjønnss- og aldersstruktur Vestre Toten kommune, 1992, 2002, 2012.

Vestre Toten kommune	Absolutte tall					
	1992		2002		2012	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
0 - 19 år	1 697	1 642	1 607	1 511	1 528	1 502
20-66 år	4 109	3 895	4 136	4 009	4 036	3 844
67-79 år	679	762	594	720	638	721
80 eller eldre	174	344	212	380	260	399
Sum kjønnsfordelt	6 659	6 643	6 549	6 620	6 462	6 466
Sum	13 302		13 169		12 928	
Vestre Toten kommune	Andeler prosent					
	1992		2002		2012	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
0 - 19 år	13 %	12 %	12 %	11 %	12 %	12 %
20-66 år	31 %	29 %	31 %	30 %	31 %	30 %
67-79 år	5 %	6 %	5 %	5 %	5 %	6 %
80 eller eldre	1 %	3 %	2 %	3 %	2 %	3 %
Sum kjønnsfordelt	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %
Sum	100 %		100 %		100 %	

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

Tabell 25: Kjønnss- og aldersstruktur Østre Toten kommune, 1992, 2002, 2012.

Østre Toten kommune	Absolutte tall					
	1992		2002		2012	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
0 - 19 år	1 779	1 618	1 712	1 618	1 756	1 652
20-66 år	4 298	4 063	4 351	4 089	4 521	4 339
67-79 år	824	984	752	897	738	851
80 eller eldre	253	397	270	478	329	561
Sum kjønnsfordelt	7 154	7 062	7 085	7 082	7 344	7 403
Sum	14 216		14 167		14 747	
Østre Toten kommune	Andeler prosent					
	1992		2002		2012	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
0 - 19 år	13 %	11 %	12 %	11 %	12 %	11 %
20-66 år	30 %	29 %	31 %	29 %	31 %	29 %
67-79 år	6 %	7 %	5 %	6 %	5 %	6 %
80 eller eldre	2 %	3 %	2 %	3 %	2 %	4 %
Sum kjønnsfordelt	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %
Sum	100 %		100 %		100 %	

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

Tabell 26: Kjønnss- og aldersstruktur Søndre Land kommune, 1992, 2002, 2012.

Søndre Land kommune	Absolutte tall					
	1992		2002		2012	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
0 - 19 år	740	739	771	719	694	630
20-66 år	1 852	1 787	1 835	1 744	1 823	1 654
67-79 år	421	488	302	364	300	347
80 eller eldre	98	175	133	228	116	197
Sum kjønnsfordelt	3 111	3 189	3 041	3 055	2 933	2 828
Sum	6 300		6 096		5 761	
Søndre Land kommune	Andeler prosent					
	1992		2002		2012	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
0 - 19 år	12 %	12 %	13 %	12 %	12 %	11 %
20-66 år	29 %	28 %	30 %	29 %	32 %	29 %
67-79 år	7 %	8 %	5 %	6 %	5 %	6 %
80 eller eldre	2 %	3 %	2 %	4 %	2 %	3 %
Sum kjønnsfordelt	49 %	51 %	50 %	50 %	51 %	49 %
Sum	100 %		100 %		100 %	

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

Tabell 27: Kjønn- og aldersstruktur Nordre Land kommune, 1992, 2002, 2012.

Nordre Land kommune	Absolutte tall					
	1992		2002		2012	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
0 - 19 år	842	774	820	777	760	770
20-66 år	2 099	2 041	2 053	2 016	2 051	1 963
67-79 år	436	511	390	428	366	456
80 eller eldre	119	194	146	262	163	239
Sum kjønnsfordelt	3 496	3 520	3 409	3 483	3 340	3 428
Sum	7 016		6 892		6 768	
Nordre Land kommune	Andeler prosent					
	1992		2002		2012	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
0 - 19 år	12 %	11 %	12 %	11 %	11 %	11 %
20-66 år	30 %	29 %	30 %	29 %	30 %	29 %
67-79 år	6 %	7 %	6 %	6 %	5 %	7 %
80 eller eldre	2 %	3 %	2 %	4 %	2 %	4 %
Sum kjønnsfordelt	50 %	50 %	49 %	51 %	49 %	51 %
Sum	100 %		100 %		100 %	

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av SSB.

Tabell 28: Arbeidsplasser i kommunene i Gjøvikregioner etter næring og sektor 4. kvartal 2011

Arbeidsplasser 4. kvartal 2011	Gjøvik			Østre Tote			Vestre Toten			Søndre Land			Nordre Land		
Fordelt på næringer	Antall	Andel	LQ	Antall	Andel	LQ	Antall	Andel	LQ	Antall	Andel	LQ	Antall	Andel	LQ
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	398	2 %	0,9	457	8 %	3,2	252	4 %	1,5	126	7 %	2,6	229	8 %	3,0
05-09 Bergverksdrift og utvinning	13	0 %	0,0	0	0 %	0,0	13	0 %	0,1	1	0 %	0,0	1	0 %	0,0
10-33 Industri	1 264	8 %	0,9	603	11 %	1,2	2 410	39 %	4,3	92	5 %	0,6	349	12 %	1,3
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	219	1 %	1,2	24	0 %	0,4	39	1 %	0,6	24	1 %	1,2	67	2 %	2,1
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	1 407	9 %	1,1	478	9 %	1,2	281	5 %	0,6	95	5 %	0,7	301	10 %	1,3
45-47 Varehandel, motorvognreparasjoner	2 779	17 %	1,2	532	10 %	0,7	391	6 %	0,4	131	7 %	0,5	488	17 %	1,2
49-53 Transport og lagring	505	3 %	0,6	528	10 %	1,8	213	3 %	0,6	50	3 %	0,5	157	5 %	1,0
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	504	3 %	1,0	56	1 %	0,3	101	2 %	0,5	27	1 %	0,5	41	1 %	0,4
58-63 Informasjon og kommunikasjon	711	4 %	1,3	20	0 %	0,1	32	1 %	0,1	1	0 %	0,0	2	0 %	0,0
64-66 Finansiering og forsikring	281	2 %	0,9	98	2 %	0,9	21	0 %	0,2	0	0 %	0,0	16	1 %	0,3
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	631	4 %	0,6	204	4 %	0,6	139	2 %	0,4	16	1 %	0,1	97	3 %	0,6
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	776	5 %	1,0	142	3 %	0,5	49	1 %	0,2	52	3 %	0,6	74	3 %	0,5
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	759	5 %	0,8	226	4 %	0,7	187	3 %	0,5	85	5 %	0,8	130	4 %	0,7
85 Undervisning	1 348	8 %	1,1	547	10 %	1,3	432	7 %	0,9	147	8 %	1,0	222	8 %	1,0
86-88 Helse- og sosialtjenester	4 043	25 %	1,3	1 194	22 %	1,1	1 465	24 %	1,2	918	51 %	2,6	616	21 %	1,1
90-99 Personlig tjenesteyting	465	3 %	0,8	260	5 %	1,3	178	3 %	0,8	34	2 %	0,5	101	3 %	0,9
00 Uoppgitt	64	0 %	0,8	35	1 %	1,3	29	0 %	0,9	8	0 %	0,9	17	1 %	1,1
Sum næringer	16 167	100 %	1,0	5 404	100 %	1,0	6 232	100 %	1,0	1 807	100 %	1,0	2 908	100 %	1,0
Fordelt på intitusjonell sektor															
*Statlig forvaltning	2 465	15 %	1,4	150	3 %	0,3	583	9 %	0,9	116	6 %	0,6	49	2 %	0,2
*Fylkeskommunal forvaltning	321	2 %	1,1	194	4 %	2,1	106	2 %	1,0	5	0 %	0,2	78	3 %	1,5
*Kommunal forvaltning	2 604	16 %	0,9	1 486	27 %	1,5	1 094	18 %	1,0	825	46 %	2,6	817	28 %	1,6
*Privat sektor og offentlige foretak	10 777	67 %	1,0	3 574	66 %	0,9	4 449	71 %	1,0	861	48 %	0,7	1 964	68 %	1,0

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk sentralbyrå.

Tabell 29: Endring i arbeidsplasser i kommunene i Gjøvikregioner etter næring og sektor (2008-2011)

Arbeidsplasser endring 2008-2011	Gjøvik	Østre Tote	Vestre Toten	Søndre Land	Nordre Land
Fordelt på næringer	Endr. 2008-2011	Endr. 2008-2011	Endr. 2008-2011	Endr. 2008-2011	Endr. 2008-2011
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	-3 %	-9 %	2 %	-13 %	-19 %
05-09 Bergverksdrift og utvinning	44 %		-7 %	0 %	0 %
10-33 Industri	-9 %	0 %	-11 %	-43 %	-10 %
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	-8 %	14 %	-3 %	118 %	-3 %
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	-4 %	7 %	-1 %	-22 %	18 %
45-47 Varehandel, motorvognreparasjoner	-6 %	-1 %	-9 %	-10 %	-6 %
49-53 Transport og lagring	15 %	34 %	-12 %	2 %	-10 %
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	12 %	-20 %	7 %	-16 %	0 %
58-63 Informasjon og kommunikasjon	6 %	-13 %	33 %	0 %	-60 %
64-66 Finansiering og forsikring	18 %	-8 %	24 %	-100 %	14 %
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	-1 %	11 %	5 %	-27 %	5 %
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	-27 %	13 %	-40 %	0 %	9 %
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	13 %	10 %	-13 %	-4 %	-3 %
85 Undervisning	12 %	2 %	2 %	14 %	-4 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	10 %	15 %	-3 %	2 %	12 %
90-99 Personlig tjenesteyting	-1 %	-3 %	19 %	6 %	15 %
00 Uoppgitt	3 %	21 %	61 %	-50 %	-11 %
Sum næringer	1 %	6 %	-6 %	-5 %	-1 %
Fordelt på intitusjonell sektor					
*Statlig forvaltning	9 %	18 %	-4 %	12 %	26 %
*Fylkeskommunal forvaltning	7 %	8 %	-4 %	25 %	-10 %
*Kommunal forvaltning	10 %	9 %	1 %	1 %	9 %
*Privat sektor og offentlige foretak	-3 %	4 %	-8 %	-13 %	-5 %

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk sentralbyrå.

Tabell 30: Endringer i arbeidsplasser i Gjøvik kommune og utvalgte bykommuner i Hedmark og Oppland etter næring og sektor (2008-2011).

Arbeidsplasser endring 2008-2011	Gjøvik	Hamar	Elverum	Lillehammer
Fordelt på næringer	Endr. 2008-2011	Endr. 2008-2011	Endr. 2008-2011	Endr. 2008-2011
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	-3 %	-14 %	-14 %	-18 %
05-09 Bergverksdrift og utvinning	44 %	50 %	0 %	29 %
10-33 Industri	-9 %	-9 %	-14 %	-20 %
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	-8 %	23 %	6 %	6 %
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	-4 %	21 %	-5 %	-5 %
45-47 Varehandel, motorvognreparasjoner	-6 %	-6 %	-2 %	0 %
49-53 Transport og lagring	15 %	-15 %	-7 %	3 %
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	12 %	-6 %	8 %	6 %
58-63 Informasjon og kommunikasjon	6 %	-10 %	-12 %	-13 %
64-66 Finansiering og forsikring	18 %	-5 %	1 %	-29 %
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	-1 %	8 %	6 %	12 %
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	-27 %	-24 %	-8 %	-15 %
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	13 %	12 %	15 %	17 %
85 Undervisning	12 %	4 %	6 %	12 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	10 %	10 %	6 %	2 %
90-99 Personlig tjenesteyting	-1 %	3 %	4 %	1 %
00 Uoppgitt	3 %	-24 %	-5 %	-10 %
Sum næringer	1 %	1 %	0 %	1 %
Fordelt på intitusjonell sektor				
*Statlig forvaltning	9 %	10 %	8 %	9 %
*Fylkeskommunal forvaltning	7 %	7 %	3 %	8 %
*Kommunal forvaltning	10 %	12 %	7 %	4 %
*Privat sektor og offentlige foretak	-3 %	-4 %	-4 %	-3 %

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk sentralbyrå.

Tabell 31: Arbeidsplasser i økonomiske regioner i Hedmark og Oppland etter næring og sektor 4. kvartal 2011

	Kongsvinge r	Hamar	Elverum	Tynset	Lillehamm er	Gjøvik	Midt- Gudbrands dalen	Nord- Gudbrands dalen	Hadeland	Valdres
Fordelt på næringer										
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	1186	1732	958	1165	726	1462	696	1128	445	918
05-09 Bergverksdrift og utvinning	108	27	24	17	39	28	68	4	10	34
10-33 Industri	1987	3838	1449	565	952	4718	518	802	820	441
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	210	411	182	164	270	373	131	172	158	202
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	1593	3341	1478	713	1604	2562	693	959	1075	1022
45-47 Varehandel, motorvognreparasjoner	2781	5935	2311	907	2783	4321	813	1163	1462	1309
49-53 Transport og lagring	904	1652	608	260	736	1453	236	467	623	404
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	328	957	532	179	1081	729	376	542	323	419
58-63 Informasjon og kommunikasjon	313	666	223	62	634	766	53	34	168	84
64-66 Finansiering og forsikring	171	1027	123	60	176	416	57	79	104	99
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	648	1695	660	293	1041	1087	140	315	326	312
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	785	1928	679	137	875	1093	112	269	260	323
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	1438	3187	1741	353	1941	1387	266	518	565	428
85 Undervisning	1446	3122	1658	602	1735	2696	514	680	876	665
86-88 Helse- og sosialtjenester	4416	9819	4375	1750	4723	8236	1114	1696	2995	1909
90-99 Personlig tjenesteyting	675	1807	589	165	942	1038	225	268	312	286
00 Uoppgitt	121	171	93	44	94	153	50	73	80	70
Sum næringer	19110	41315	17683	7436	20352	32518	6062	9169	10602	8925
Fordelt på intitusjonell sektor										
*Statlig forvaltning	1977	5044	2694	497	3460	3363	112	379	419	264
*Fylkeskommunal forvaltning	398	1066	416	170	692	704	156	155	185	142
*Kommunal forvaltning	4551	8506	4133	1963	3592	6826	1554	2428	2617	2311
*Privat sektor og offentlige foretak	12184	26699	10440	4806	12608	21625	4240	6207	7381	6208

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk sentralbyrå.

Tabell 32: Andelen arbeidsplasser i økonomiske regioner i Hedmark og Oppland etter næring og sektor 4. kvartal 2011.

	Kongsvinge r	Hamar	Elverum	Tynset	Lillehamm er	Gjøvik	Midt- Gudbrands dalen	Nord- Gudbrands dalen	Hadeland	Valdres
Fordelt på næringer										
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	6 %	4 %	5 %	16 %	4 %	4 %	11 %	12 %	4 %	10 %
05-09 Bergverksdrift og utvinning	1 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %
10-33 Industri	10 %	9 %	8 %	8 %	5 %	15 %	9 %	9 %	8 %	5 %
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	1 %	1 %	1 %	2 %	1 %	1 %	2 %	2 %	1 %	2 %
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	8 %	8 %	8 %	10 %	8 %	8 %	11 %	10 %	10 %	11 %
45-47 Varehandel, motorvognreparasjoner	15 %	14 %	13 %	12 %	14 %	13 %	13 %	13 %	14 %	15 %
49-53 Transport og lagring	5 %	4 %	3 %	3 %	4 %	4 %	4 %	5 %	6 %	5 %
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	2 %	2 %	3 %	2 %	5 %	2 %	6 %	6 %	3 %	5 %
58-63 Informasjon og kommunikasjon	2 %	2 %	1 %	1 %	3 %	2 %	1 %	0 %	2 %	1 %
64-66 Finansiering og forsikring	1 %	2 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	3 %	4 %	4 %	4 %	5 %	3 %	2 %	3 %	3 %	3 %
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	4 %	5 %	4 %	2 %	4 %	3 %	2 %	3 %	2 %	4 %
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	8 %	8 %	10 %	5 %	10 %	4 %	4 %	6 %	5 %	5 %
85 Undervisning	8 %	8 %	9 %	8 %	9 %	8 %	8 %	7 %	8 %	7 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	23 %	24 %	25 %	24 %	23 %	25 %	18 %	18 %	28 %	21 %
90-99 Personlig tjenesteyting	4 %	4 %	3 %	2 %	5 %	3 %	4 %	3 %	3 %	3 %
00 Uoppgitt	1 %	0 %	1 %	1 %	0 %	0 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Sum næringer	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Fordelt på intitusjonell sektor										
*Statlig forvaltning	10 %	12 %	15 %	7 %	17 %	10 %	2 %	4 %	4 %	3 %
*Fylkeskommunal forvaltning	2 %	3 %	2 %	2 %	3 %	2 %	3 %	2 %	2 %	2 %
*Kommunal forvaltning	24 %	21 %	23 %	26 %	18 %	21 %	26 %	26 %	25 %	26 %
*Privat sektor og offentlige foretak	64 %	65 %	59 %	65 %	62 %	67 %	70 %	68 %	70 %	70 %

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk sentralbyrå.

Tabell 33: Lokaliseringskoeffisienter til arbeidsplassene i de økonomiske regioner i Hedmark og Oppland etter næring og sektor 4. kvartal 2011.

	Kongsvinger	Hamar	Elverum	Tynset	Lillehammer	Gjøvik	Midt-Gudbrandsdalen	Nord-Gudbrandsdalen	Hadeland	Valdres
Fordelt på næringer										
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	2,3	1,6	2,0	5,9	1,3	1,7	4,3	4,7	1,6	3,9
05-09 Bergverksdrift og utvinning	0,3	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,5	0,0	0,0	0,2
10-33 Industri	1,2	1,0	0,9	0,8	0,5	1,6	1,0	1,0	0,9	0,6
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	1,0	0,9	0,9	2,0	1,2	1,0	1,9	1,7	1,3	2,0
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	1,1	1,1	1,1	1,2	1,0	1,0	1,5	1,4	1,3	1,5
45-47 Varehandel, motorvognreparasjoner	1,0	1,0	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0
49-53 Transport og lagring	0,9	0,7	0,6	0,6	0,7	0,8	0,7	0,9	1,1	0,8
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	0,5	0,7	0,9	0,7	1,6	0,7	1,9	1,8	0,9	1,5
58-63 Informasjon og kommunikasjon	0,5	0,5	0,4	0,2	0,9	0,7	0,3	0,1	0,5	0,3
64-66 Finansiering og forsikring	0,5	1,3	0,4	0,4	0,4	0,7	0,5	0,4	0,5	0,6
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	0,6	0,7	0,6	0,7	0,9	0,6	0,4	0,6	0,5	0,6
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	0,8	0,9	0,8	0,4	0,9	0,7	0,4	0,6	0,5	0,7
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	1,3	1,3	1,6	0,8	1,6	0,7	0,7	0,9	0,9	0,8
85 Undervisning	1,0	1,0	1,2	1,0	1,1	1,0	1,1	0,9	1,0	0,9
86-88 Helse- og sosialtjenester	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	0,9	0,9	1,4	1,1
90-99 Personlig tjenesteyting	1,0	1,2	0,9	0,6	1,3	0,9	1,0	0,8	0,8	0,9
00 Uoppgitt	1,2	0,8	1,0	1,2	0,9	0,9	1,6	1,6	1,5	1,5
Sum næringer	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Fordelt på institusjonell sektor										
*Statlig forvaltning	1,0	1,1	1,4	0,6	1,6	1,0	0,2	0,4	0,4	0,3
*Fylkeskommunal forvaltning	1,2	1,5	1,4	1,3	2,0	1,2	1,5	1,0	1,0	0,9
*Kommunal forvaltning	1,3	1,2	1,3	1,5	1,0	1,2	1,4	1,5	1,4	1,5
*Privat sektor og offentlige foretak	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk sentralbyrå.

Tabell 34: Endring i arbeidsplasser i byregionene etter næring og sektor (2008-2011)

Arbeidsplasser endring 2008-2011	Gjøvikregionen	Hamarregionen	Elverumsregionen	Lillehammer-regionen
Fordelt på næringer	Endr. 2008-2011	Endr. 2008-2011	Endr. 2008-2011	Endr. 2008-2011
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	-8 %	-13 %	-16 %	-9 %
05-09 Bergverksdrift og utvinning	12 %	-54 %	60 %	22 %
10-33 Industri	-10 %	-10 %	-17 %	-12 %
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	-1 %	17 %	6 %	6 %
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	0 %	0 %	-4 %	-2 %
45-47 Varehandel, motorvognreparasjoner	-6 %	-4 %	-3 %	-4 %
49-53 Transport og lagring	12 %	-12 %	-9 %	15 %
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	6 %	-10 %	2 %	-2 %
58-63 Informasjon og kommunikasjon	6 %	4 %	-13 %	-13 %
64-66 Finansiering og forsikring	9 %	12 %	-12 %	-28 %
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	1 %	4 %	2 %	10 %
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	-22 %	-20 %	6 %	-11 %
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	5 %	12 %	16 %	15 %
85 Undervisning	7 %	5 %	3 %	10 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	7 %	12 %	4 %	1 %
90-99 Personlig tjenesteyting	3 %	3 %	-18 %	-9 %
00 Uoppgitt	6 %	-10 %	-5 %	0 %
Sum næringer	0 %	0 %	0 %	0 %
Fordelt på institusjonell sektor				
*Statlig forvaltning	7 %	12 %	11 %	9 %
*Fylkeskommunal forvaltning	4 %	5 %	1 %	7 %
*Kommunal forvaltning	7 %	11 %	4 %	2 %
*Privat sektor og offentlige foretak	-4 %	-5 %	-7 %	-4 %

Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk sentralbyrå.

Tabell 35: Pendlingsmatrise 2012. Kilde: Østlandsforskning på grunnlag av Statistisk sentralbyrå.

		Arbeidskommune																																		
		0502 Gjovik	0528 Østre Tolen	0529 Vestre Tolen	0536 Søndre Land	0538 Nordre Land	Sum Gjøvikregionen	0501 Lillehammer	0511 Dovre	0512 Lesja	0513 Skjåk	0514 Lom	0515 Vågå	0516 Nord-Fron	0517 Sel	0519 Sør-Fron	0520 Ringebu	0521 Øyer	0522 Gausdal	0532 Jevnaker	0533 Lunner	0534 Gran	0540 Sør-Aurdal	0541 Etnedal	0542 Nord-Aurdal	0543 Vestre Slidre	0544 Øystre Slidre	0545 Vang	0403 Hamar	0427 Elverum	Øvr. Hedmark	0301 Oslo kommune	Akershus	Resten av landet	Totalt	
		10 079	425	1 163	111	96	11 874	651	0	0	2	1	2	2	1	3	8	18	15	2	3	93	3	1	6	0	1	0	247	15	485	565	181	298	14 477	
		1 669	3 999	895	17	14	6 464	78	2	0	1	0	0	4	0	1	5	5	6	3	4	78	1	0	10	2	1	1	42	4	88	283	207	117	7 407	
		1 545	3 939	3 613	42	21	5 614	59	0	1	2	1	3	1	0	0	0	2	3	3	148	0	5	1	0	1	0	1	33	3	67	185	87	111	6 333	
		434	34	172	1370	272	2 282	21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	8	1	102	7	5	15	0	1	0	9	2	13	93	37	59	2 661	
		287	17	26	181	2 310	2 821	84	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	3	1	0	12	11	44	25	1	0	16	1	28	103	25	66	3 246		
		14 014	4 768	5 839	1 721	2 713	21 271	893	3	0	4	3	3	11	2	4	14	29	28	17	11	433	22	51	61	4	4	2	347	25	691	1 229	537	651	34 124	
Bosidskommune	0501 Lillehammer	346	16	27	5	21	415	10 589	4	0	2	8	10	22	14	5	42	300	281	1	1	7	0	0	6	0	0	0	280	20	522	605	210	464	13 808	
	0511 Dovre	2	1	0	0	1	4	19	1 018	78	1	4	10	6	127	0	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	6	0	8	44	15	54	1 398	
	0512 Lesja	0	1	0	0	0	1	14	165	784	2	2	4	2	27	2	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	2	1	13	25	12	89	1 148		
	0513 Skjåk	6	0	2	0	0	8	16	5	4	940	135	14	7	27	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	3	22	7	38	1 234		
	0514 Lom	3	0	1	0	0	4	18	4	6	98	900	90	11	53	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	1	2	1	1	33	7	36	1 268		
	0515 Vågå	6	1	1	0	0	8	17	17	6	12	79	1 298	17	272	6	4	2	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1	0	12	1	7	46	13	50	1 870
	0516 Nord-Fron	14	4	4	0	0	22	74	8	3	3	10	2025	169	178	123	10	11	1	0	1	0	1	1	0	2	0	0	19	2	16	175	38	105	2 999	
	0517 Sel	9	2	1	0	1	12	61	81	1	7	16	113	101	2 178	15	21	2	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	13	2	17	105	29	102	2 878	
	0519 Sør-Fron	11	0	1	0	1	13	63	1	0	4	0	1	346	40	731	192	4	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	1	11	82	36	56	1 598	
	0520 Ringebu	16	1	0	1	19	137	2	2	0	0	1	124	17	86	1 636	76	10	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	14	3	15	81	32	55	2 315	
	0521 Øyer	24	0	8	0	1	33	880	2	0	1	0	1	9	5	6	80	1 281	119	0	0	0	0	0	0	0	0	0	30	4	48	100	32	53	2 686	
	0522 Gausdal	29	1	5	0	3	38	988	1	0	1	0	1	16	2	5	14	95	1 752	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22	4	51	86	32	71	3 181	
	0532 Jevnaker	8	6	2	1	3	20	10	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 369	116	194	0	0	0	1	2	1	5	223	199	1128	3 271	
	0533 Lunner	38	8	12	7	2	67	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	97	1 406	745	0	0	2	0	0	8	1	4 294	715	252	4 604	
	0534 Gran	144	32	59	18	17	270	32	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	3	160	283	4 554	5	0	8	2	0	0	4	5	13	776	364	315	6 796	
	0540 Sør-Aurdal	10	2	2	0	20	34	5	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	3 1067	26	204	7	5	1	0	2	58	30	138	1 585	
	0541 Etnedal	7	0	2	1	49	59	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	25 414	104	7	3	0	0	1	27	10	7	665		
0542 Nord-Aurdal	26	3	2	1	9	41	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	88	22	2 696	132	92	14	6	0	6	106	46	149	3 412	
0543 Vestre Slidre	8	1	2	0	2	13	3	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	5	1	289	714	31	56	2	0	2	47	13	25	1 206	
0544 Øystre Slidre	12	0	1	0	2	15	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	8	0	403	47	1 164	14	1	0	1	52	17	53	1 789	
0545 Vang	7	0	0	0	0	7	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	66	36	11 648	1	0	2	29	11	45	866			
0403 Hamar	168	14	18	7	3	210	143	0	0	0	0	0	1	3	2	0	5	2	2	1	1	3	1	0	0	0	0	9 215	378	2 783	842	315	336	14 243		
0427 Elverum	23	8	3	1	1	36	61	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1	4	0	0	0	2	1	0	1	0	0	0	729	7 514	884	387	165	210	9 998	
Øvr. Hedmark	665	71	86	10	14	846	1 278	10	2	13	2	5	21	5	3	25	44	27	3	2	16	4	1	2	2	4	1	2	4	3	7 347	1 712				
0301 Oslo kommune	161	53	41	12	10	277	178	7	6	8	10	5	13	5	6	11	16	11	38	57	116	7	4	33	5	14	5	239	93							
Akershus	152	122	37	9	7	327	188	5	3	10	7	8	17	8	2	16	5	3	30	90	126	9	3	30	6	9	7	247	85							
Resten av landet	258	289	75	14	28	664	469	34	13	26	18	16	27	25	12	24	22	24	465	64	175	45	6	79	9	25	16	490	153							
Totalt		15 167	5 404	5 222	1 907	2 905	22 519	16 175	1 268	900	1 126	1 192	1 503	2 792	2 027	1 065	2 141	2 901	2 287	2 022	2 992	1 506	578	2 000	971	1 262	768	10 100	10 015							

I rapporten gis en oversikt over befolknings- og næringsutviklingen i Gjøvikregionen.

Videre drøftes Gjøviks rolle som regionsenter, Gjøviks rolle i Mjøsregionen og

Gjøviks rolle som del av Stor-Oslos bo- og arbeidsmarked.

ØF-rapport 18/2012

ISBN nr: 978-82-7356-716-1